

na PULze

časopis prešovskej univerzity

ročník III., číslo 2, jún 2010

Obsah

Sme univerzitná vysoká škola!	1 - 2
Príhovor rektora	3 - 5
kaledárium	6 - 7
aktuálne.pu	8 - 12
téma čísla	13
naš človek	14 - 15
Naši rodičia prírodu milovali...	
akcie a projekty	16 - 30
Životné jubileum dekana Pedagogickej fakulty PU prof. PhDr. Milana Portika, PhD.	
Darovali nám úsmev	
Ergonómia práce...	
Súčasný québecký román na Slovensku	
Na Fakulte manažmentu PU študujú vífazi...	
Tvorivosť a inovácie posúvajú ľudstvo dopredu	
Vedecká konferencia Semper fidelisna GTF PU v Prešove	
Keď kvitnú snežienky	
Taiwanská kuchyňa na PU	
Konferencia o mladých - nielen očami vedcov	
Medzinárodná vedecká konferencia s udelením titulu „doctor honoris causa“	
Gréci vyšli na Hrebienok	
Prvý krok realizácie projektu	
Etický monitoring verejných(a štátnych) inštitúcií na východnom Slovensku	
Fenomén obťažovania má právne dimenzie	
Zahraniční Erasmus študenti na FM PU	
Tvorivosť Pedagogickej fakulty v Srbsku	
Zimný festival šport a zábavy v rámci projektu Dreams + Teams	
Odborné semináre na FZ PU	
Deň učiteľov netradične	
Dni zdravia na internáte mali repete	
Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie	
Prekvapenia a poučenia z medzinárodnej konferencie v Zlíne	
univerzitná knižnica	31
zoči-voči	32 - 33
Prešov, mesto budúcnosti	
Univerzita rozvíja spoluprácu	
šport	34 - 37
OH Vancouver 2010	
Prešovskí volejbalisti strieborní	
Vedomostná súťaž o olympizme	
Gymnastické aerobičky Slávie PU majsterkami Slovenska	
Mimoriadny úspech basketbalistiek PU	
Študentská vedecká konferencia Fakulty športu PU	
Kniha „Osobnosť športovca z pohľadu vybraných oblastí psychológie a športu“ konečne uzrela svetlo sveta	
veda a výskum	38 - 39
Vidy jazyka a jazykovedy	
Výskum detskej reči na Slovensku...	
Publikácie	40 - 42
Prierezový a ucelený pohľad na jednotlivé oblasti regionálneho vývoja	
Ekologická stabilita a možnosť miestneho rozvoja obcí	
Nová učebnica religionistiky	
O literatúre realizmu a symbolizmu	
Sociálna a duchovná revue	
fórum	43 - 45
The crowded and fascinating student life in Prešov	
Choď za svojím snom	
Sibír a Mongolsko - srdcom a nohami Mariána Ivančáka	
absolvent	46 - 47
Všetko kresťanské by malo byť alternatívou profánnemu svetu	
hudba	48 - 51
Spev nepozná vekovú hranicu...	
Vzácnny hosť Katedry hudby FHPV PU v Prešove	
Popoludnie príjemného umeleckého zážitku	
Johann Sebastian Ba a hudobný klasicizmus	
Mladé spevácke talenty z pohľadu hlasového pedagóga...	
výtvarné umenie	52 - 53
Výstava vo Varšave	
Charakteristika tvorby Tatiany Bachurovej	
Pokračujte alebo štyri zamyslenia	
s Prokipom Kolysnikom	
divadlo	54
Divadlo (ži)je...	
literatúra	55
Dvaja naši kolegovia vo finále súťaže Anasoft Litera	
dianie v meste	56
Máme iné prednosti!	

Srdečne blahoželáme

K okrúhlym jubileám
srdečne blahoželáme
všetkým pedagógom a pracovníkom
Prešovskej univerzity v Prešove.

50

doc. MVDr. Janka Poráčová, PhD.
doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc.
PhDr. Kamila Kochová, PhD.
PhDr. Mária Bayerová
Helena Muchová
Františka Dulinová
Zdenka Gumanová
Mária Verešpejová

60

doc. PhDr. Miloslava Sokolová, CSc.
doc. Mgr. Art. Irena Medňanská, PhD.
doc. MUDr. Milan Kotráň, CSc.
PhDr. Eva Geráková Centeková
Dobrinka Georgieva Daskalova
Ján Husár
Milan Šalamún
Ján Kopaničák
Peter Balaščák

*Čo je človek? A čo život jeho?
Človek je tieň, jeho život sen.
Iskra z hviezd, tá božská iskra len
dá mu pocit bytia skutočného.*

P. J. Šafárik

Sme univerzitná vysoká škola!

Ján Mikolaj
podpredseda vlády a minister školstva
Slovenskej republiky

Bratislava 9. júna 2010
Číslo: 2010-9755-071

Vážený pán rektor,

listom č. CD-2009-33808/34514-1:sekr. z 23. septembra 2009 som vyzval Prešovskú univerzitu v Prešove na prijatie opatrení na odstránenie nedostatkov, ktoré boli zistené v rámci komplexnej akreditácie činností vysokej školy a ktoré bránili tomu, aby bola vysoká škola naďalej začlenená medzi univerzitné vysoké školy.

Prešovská univerzita v Prešove podľa § 85 ods. 2 zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov predložila správu o výsledku prijatých opatrení. Následne bolo Akreditačnou komisiou, poradným orgánom vlády SR, zabezpečené overenie tohto výsledku. Akreditačná komisia na svojom 51. mimoriadnom zasadnutí konanom dňa 8. júna 2010 v Bratislave konštatovala, že Prešovská univerzita v Prešove prijala dostatočné opatrenia na odstránenie nedostatkov v lehote do jedného roka od doručenia výzvy Ministerstva školstva SR a navrhla svojim uznesením začleniť Prešovskú univerzitu v Prešove medzi univerzitné vysoké školy.

Vážený pán rektor, je mi potešením oznámiť Vám, že Prešovská univerzita v Prešove zostáva **univerzitnou vysokou školou**.

S úctou

Vážený pán
prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
rektor
Prešovská univerzita v Prešove
Nám. legionárov č. 3
080 01 Prešov

Prešovská univerzita v Prešove získala štatút univerzity

Štatút univerzity na základe komplexnej akreditácie odovzdal podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikolaj vo štvrtok 10. júna 2010 na pôde Prešovskej univerzity v Prešove. Počas návštevy PU sa minister tiež oboznámil s postupom prác na rekonštrukcii bývalej Základnej školy na Ul. 17. novembra 15, kde vzniknú nové výučbové priestory a sídlif tu bude aj rektorát univerzity.

Akreditačná komisia, poradný orgán vlády SR, na svojom zasadnutí dňa 8. júna 2010 overila účinnosť opatrení, ktoré prijala Prešovská univerzita v Prešove. Zároveň Akreditačná komisia prijala uznesenie, podľa ktorého navrhla zaradiť Prešovskú univerzitu v Prešove medzi univerzitné vysoké školy. Podpredseda vlády a minister školstva SR Ján Mikolaj odovzdal dekrét o priznaní štatútu univerzity Prešovskej univerzite v Prešove na slávnostnom zasadnutí dňa 10. júna 2010. Slávnosť moderovala prorektorka PU pre vonkajšie vzťahy a marketing doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD. Po jej úvodnom privítaní hostí sa zhromaždenej akademickej obci prihovorel minister školstva SR Ján Mikolaj. Po príhovore odovzdal rektorovi Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matlovičovi, PhD., dekrét o začlenení Prešovskej univerzity v Prešove medzi univerzitné vysoké školy. Po mohutnom aplauze predniesol zhromaždeným pedagógom, pracovníkom a študentom rektor PU svoj slávnostný príhovor. Slávnostnú bodku za stretnutím dal krátky umelecký program.

Veľký úspech Prešovskej univerzity, ktorá sa zaradila do najvyššej kvalitatívnej kategórie v systéme slovenského vysokého školstva, je výsledkom mnohých opatrení prijatých súčasným vedením univerzity v súčinnosti s vedeniami fakúlt, ktoré viedli k splneniu kritéria KZU-6 a k preukázaniu plnenia kritérií KZU-2 a KZU-5 kontinuálne za ostatných 6 rokov:

- a) zriadenie rektorátneho útvaru ľudských zdrojov a presadenie univerzitnej stratégie personálnej politiky, ktoré prinieslo zlepšenie kvalifikačnej štruktúry pracovníkov, najmä zvýšenie počtu a podielu vysokoškolských učiteľov s ukončeným doktorandským štúdiom (PhD.) - ich podiel za ostatné tri roky narástol z 63 % na 79 %,
- b) len mierne zníženie počtu prijímaných študentov,
- c) prijatie postupu organizačných zmien zameraných na odstránenie pretrvávajúcich duplicit odborov na fakultách, definovanie jednoznačnej profilácie fakúlt a koncentrácia jednotlivých oblastí poznania len na jednej fakulte,

- d) finančná stimulácia aktívnych tvorivých pracovníkov, ktorí výrazne prispievajú k zvyšovaniu konkurencieschopnosti univerzity (nositelia výskumných grantov, hlavní garanti študijných programov druhého a tretieho stupňa, autori monografií a štúdií v karentovaných časopisoch) z Fondu konkurencieschopnosti,

- e) bezprecedentná úspešnosť v získavaní finančných zdrojov, ktoré slúžia na zlepšenie vzdelávacej, výskumnej a sociálnej infraštruktúry (napr. za uplynulé 3 roky PU získala 26 miliónov eur zo 14 projektov Agentúry ministerstva školstva pre štrukturálne fondy).

Uvedené opatrenia a ich účinky boli kľúčovými argumentmi, ktorými rektor PU prof. RNDr. René Matlovič, PhD., presvedčil členov Akreditačnej komisie a následne aj Ministerstvo školstva SR, čo rozhodlo o tom, že Prešov zostáva univerzitným centrom.

Príhovor rektora Prešovskej univerzity pri príležitosti odovzdania dekrétu o začlenení Prešovskej univerzity v Prešove medzi univerzitné vysoké školy dňa 10. júna 2010

Vážený pán podpredseda vlády a minister školstva SR, vážený pán predseda Prešovského samosprávneho kraja, vážený pán primátor mesta Prešov, Vaše Excelencie - vážení páni biskupi, ctení hostia, Spectabiles, honorabiles, cives academici, milé kolegyně a kolegovia, študentky a študenti,

dnešné slávnostné zhromaždenie pri príležitosti odovzdania dekrétu o začlenení Prešovskej univerzity medzi univerzitné vysoké školy je možné bez hyperbolizácie nazvať dôležitým historickým momentom. Mesto Prešov totiž zostáva na európskej a slovenskej mape univerzitných centier. Úsilie mnohých predchádzajúcich generácií o získanie tohto statusu sa začalo už pred 343 rokmi, keď začalo v našom meste pôsobiť Evanjelické kolégium, čím sa Prešov stal štvrtým najstarším centrom vysokoškolského vzdelávania na území Slovenska po Bratislave, Trnave a Košiciach. Viacero následných pokusov o transformáciu kolégia na univerzitu nevyšlo. Ďalej sa však rozvíjali inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, dominantne rozvíjajúce *studia humanitatis*. Spomenúť môžeme Gréckokatolícku bohosloveckú akadémiu, založenú pred 130 rokmi, a Pravoslávnu bohosloveckú fakultu, ktorá si práve v týchto dňoch pripomína 60. výročie svojej existencie. Pred viac ako šiestimi decéniami sa kládli inštitucionálne základy Pedagogickej a o niečo neskôr i Filozofickej fakulty. Napokon v roku 1959 sa Prešov spolu s Košicami

pridali k Bratislave – dovtedy jedinému univerzitnému centru na Slovensku –, a to vďaka ustanoveniu Univerzity P. J. Šafárika, ktorej jednou z dvoch zakladajúcich fakúlt bola prešovská Filozofická fakulta. K úplnému naplneniu túžob prešovskej akademickej komunity po vlastnej univerzite došlo 1. januára 1997, keď na báze prešovských fakúlt Univerzity P. J. Šafárika vznikla Prešovská univerzita. Práve po zavŕšení prvého decénia svojej existencie čelila alma mater nostra veľkej výzve – a síce obhájiť svoju pozíciu univerzity v rámci procesu komplexnej akreditácie. Manažment univerzity, ktorý mám tú česť viesť od 1. augusta 2007, si práve potvrdenie statusu univerzity stanovil ako jeden z prioritných cieľov svojho pôsobenia.

Dnes môžeme so zadosťučinením konštatovať, že tento cieľ sa podarilo splniť. Vzhľadom na nepriaznivú východiskovú situáciu to nebolo ľahké a vyžadovalo si to veľké nasadenie a prijatie mnohých opatrení, z ktorých väčšina nebola populárna. Som veľmi rád, že ste ich prijali s porozumením. Spomeniem len niektoré z nich. Príprava akreditačného spisu, ktorého rozsah bol viac ako 111 tisíc strán a viac ako 206 miliónov slov, bola výzvou samou osebe. Ovocie sa dostavilo v podobe práv uskutočňovať 163 študijných programov, z toho 75 bakalárskych, 62 magisterských a 26 doktorandských. Je veľmi potešiteľné, že sa zvýšil počet odborov, v ktorých má univerzita spôsobilosť uskutočňovať habilitácie docentov a vymenúvacie konania profesorov. Celkovým počtom 21 odborov sa zaradila na šieste miesto medzi sloven-

skými univerzitami, čo možno označiť za významné posilnenie jej konkurencieschopnosti a reputácie. S potešením tiež môžem konštatovať, že naše kroky vedúce k vytvoreniu útvaru ľudských zdrojov na rektoráte a presadenie univerzitnej stratégie personálnej politiky priniesli svoje výsledky v podobe výrazného nárastu podielu tvorivých pracovníkov s ukončeným štúdiom tretieho stupňa zo 62 % v roku 2007 na 79 % v súčasnosti. To nám umožnilo splniť kritérium KZU-6 tak, aby sme drastickým spôsobom nemuseli znižovať počty študentov a obmedzovať tak vzdelávacie možnosti v našom regióne. Ďalším účinným nástrojom univerzitnej politiky sa stal fond konkurencieschopnosti, z ktorého stimulujeme tých pracovníkov, ktorí sú nositeľmi náročnejších výskumných grantov, autormi monografií a štúdií v karentovaných časopisoch a garantmi študijných programov druhého a tretieho stupňa. Jedným z odporúčaní akreditačnej komisie bolo doriešenie dlhodobého problému pôsobenia duplicitných pracovísk s identickým profilom na viacerých fakultách. Vedenie univerzity pripravilo riešenie v podobe aktualizácie dlhodobého zámeru a z nej vyplývajúcich organizačných zmien, ktoré získalo podporu všetkých relevantných akademických grémií a súhlas akademického senátu. Som veľmi potešený, že tento zodpovedný prístup našej akademickej komunity bol jedným z rozhod-

júcich argumentov, ktorými sme si získali dôveru akreditačnej komisie počas jej rozhodovania pred dvomi dňami. Verím, že nová podoba pracovísk povedie nielen k optimalizácii vzdelávacích a výskumných aktivít, ale aj k vytvoreniu prajnej a tvorivej klímy a priateľsko-kooperačných medziľudských vzťahov.

Prešovská univerzita v ostatných troch rokoch dosiahla viacero pozoruhodných výsledkov, ktoré výrazným spôsobom napomohli dosiahnuť splnenie náročných kritérií na zaradenie medzi univerzity. Prešovská univerzita je významným regiónotvorným a mestotvorným prvkom. Na jej 8 fakultách študuje viac ako 11 tisíc študentov. Ponúka viac ako 1000 pracovných príležitostí a je druhým najvýznamnejším zamestnávateľom v metropole Šariša. Vynikajúce výsledky dosahujeme v získavaní finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov. V súčasnosti je na univerzite implementovaných 12 projektov Agentúry Ministerstva školstva pre štrukturálne fondy, z toho 10 z operačného programu Výskum a vývoj a 2 projekty operačného programu Vzdelávanie. Ďalšie 4 projekty sú v štádiu posudzovania. Celkový objem čerpaných a zazmluvnených finančných prostriedkov z týchto projektov sa blíži k 26 miliónom eur, t. j. 780 miliónom Sk. Ďalšie projekty sme získali z regionálneho operačného programu, najmä zo schém transhraničnej spolupráce. Tento bezprecedentný prílev financií, ktorý sme v uplynulých troch rokoch zaznamenali, markantne zvýšil konkurencieschopnosť univerzity. V rámci uvedených projektov je možné uviesť projekty budovania dvoch centier excelentnosti – Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka a Lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra. Tretím centrom bude Centrum kultúrno-historického a sociohistorického výskumu. Podstatné zlepšenie podmienok pre vzdelávaciu a výskumnú činnosť a prostredia univerzity prináša implementácia dvoch

veľkých infraštruktúrnych projektov v celkovom objeme 10 658 tisíc eur. V rámci OP Vzdelávanie riešime napríklad projekt zameraný na prípravu cudzojazyčnej ponuky študijných programov prostredníctvom e-learningu, od ktorého si sľubujeme prienik na zahraničné trhy vzdelávania. Vďaka dotáciám Ministerstva školstva SR sa v ostatných rokoch realizovali viaceré investičné akcie (napr. rekonštrukcia strechy športovej haly, rekonštrukcia kuchyne študentskej jedálne). V najbližšom období sa zrealizuje rekonštrukcia auly GTF PU a výstavba multifunkčného ihriska. Osobitnú zmienku si zaslúži rekonštrukcia objektu na Ul. 17. novembra 15 v objeme viac ako 5 miliónov eur, vďaka ktorej získame nové priestory na rektorát, veľkú aulu a mnoho nových učební. Zároveň to znamená aj vyriešenie dlhotrvajúceho problému majetkovoprávneho usporiadania s Východným dištriktom Evanjelickej cirkvi a. v., ktorý sa týka budovy nového kolégia na Námestí legionárov. Obrovský kvalitatívny a kvantitatívny skok sa podarilo dosiahnuť našej univerzite v oblasti internacionalizácie. Boli sme prijatí do exkluzívneho klubu, ktorým je Európska asociácia univerzít (EUA). Stali sme sa členmi Danube Rectors' Conference. Ako jediný zástupca slovenských vysokých škôl sme spoluzakladateľmi Euromediterránej univerzity a Alliance of the Central-Eastern European Universities. Z hľadiska úspešnosti v získavaní grantov SAIA na študentské a učiteľské mobility sme sa z 10. miesta posunuli na 3. priečku slovenského rebríčka. Presadili sme sa aj v získavaní projektov z nórskeho finančného mechanizmu a získali sme pozície partnerov v medzinárodných výskumných projektoch, vrátane 7. rámcového programu EÚ. Zriadenie útvaru marketingu viedlo k podstatnej intenzifikácii procesov budovania imidžu a značky univerzity. Veľkú radosť nám robia naši umelci, zdravotníci a športovci, ktorí nás vzorne reprezentujú v domácich a medzi-

národných súťažiach. Obrovský kvalitatívny skok Prešovskej univerzity v uplynulých troch rokoch odrážajú aj medzinárodné ratingy a rankingy. Wo webo-metrickom rankingu, ktorý spracúvajú kybernetické laboratóriá v Madride sa pozícia Prešovskej univerzity zlepšila o takmer 1000 pozícií. Podľa tohto rankingu nám v slovenskom rebríčku patrí 7. priečka. Podľa iného medzinárodného rankingu 4 International Colleges and Universities sme 8. najlepšia slovenská univerzita.

Milé dámy, vážení páni,

mne v tejto chvíli prichodí poďakovať a prejaviť uznanie všetkým, ktorí sa o tento úspech pričínili, najmä vedeniu a ďalším orgánom akademickej samosprávy univerzity, správnej rade univerzity, vedeniam a akademickým orgánom fakúlt, ústavov, centier, inštitútov a katedier, jednotlivým akademickým pracovníkom, administratívno-technickým a prevádzkovým zamestnancom a študentom. Symbióza a súdržnosť jednotlivých zložiek, útvarov a súčastí univerzity sa ukázala aj v minulých dňoch, keď sme čelili záplavám. Rád by som všetkým, ktorý sa o to zaslúžili, poďakoval na tomto mieste, že svojim enormným úsilím zabránili vzniku väčších škôd.

Nemalú zásluhu na úspechu našej univerzity majú i naši partneri, s ktorými tesne spolupracujeme, najmä Prešovský samosprávny kraj, mesto Prešov a cirkevné inštitúcie. V neposlednom rade naše poďakovanie patrí ministerstvu školstva SR a Akreditačnej komisii za to, že celý náročný proces mal korektný a spravodlivý charakter a významným spôsobom stimuloval našu akademickú komunitu k optimalizácii procesov vzdelávania, výskumu a organizácie na univerzite.

Vážené akademické zhromaždenie,

potvrdenie univerzitného statusu Prešovskej univerzity je dobrá zvesť. Boli sme poctení dôverou, ktorá je mimoriadne zaväzujúca.

Na všetkých nás doľahla podstatne zvýšená miera zodpovednosti a budeme čeliť podstatne zvýšeným nárokom na našu pedagogickú, výskumnú, umeleckú a manažérsku prácu. Potvrdzovanie vysokej úrovne kvality vzdelávania a výskumu je permanentný proces, vyžadujúci si každodenné úsilie nás všetkých. Je takmer isté, že náročnosť kritérií na zaradenie medzi univerzity sa bude v budúcnosti zvyšovať. Od každého z nás sa očakáva vklad primeraný pozícii v akademických štruktúrach. Zdôrazniť je potrebné najmä dodržiavanie akademickej etiky a etikety. Na kultúru organizácie, na modus essendi pracovníkov a študentov univerzity sú v tomto smere kladené podstatne vyššie nároky, ako je to v prípade inštitúcií iného typu.

Univerzita ako osobitný typ inštitúcie sa objavuje už v stredovekej Európe. V našom kultúrnom makroregióne strednej Európy sa presadil nemecký typ univerzity, ktorý sa formoval podľa koncepcie Wilhelma von Humboldta, pochádzajúcej zo začiatku 19. storočia. V ostatných deceniách sme svedkami pomerne dramatickej premeny vysokého školstva, ktorou sa univerzity vzdávajú od humboldtovského ideálu. Napriek tomu si pri dnešnej príležitosti môžeme pripomenúť základné črty jeho pôdorysu, ktoré podľa môjho názoru nestratili aktuálnosť ani dnes a sú pilierom identity univerzity ako inštitúcie. Sú to akademická sloboda a tri princípy jednoty: princíp jednoty profesorov a študentov, princíp jednoty vzdelávania a výskumu a princíp jednoty poznania. Princíp jednoty profesorov a študentov znamená to, že nikto nemá monopol na pravdu a vedomosti, keďže tieto nemajú produktívnu, ale procesúálnu povahu. Profesor by mal učenie vnímať ako morálne poslanie. Jeho úlohou je byť sprievodcom po zákutiach určitej oblasti poznania, vyvolať a rozvíjať u študentov pasiu po poznávaní. Princíp jednoty vzdelávania a výskumu má kľúčový význam, pretože realizácia ve-

deckého výskumu je najlepším spôsobom učenia. Univerzita bez výskumných aktivít nie je autentickou univerzitou. Princíp jednoty poznania sa opiera o filozofické východisko, podľa ktorého sa jednotlivé vedecké disciplíny a oblasti poznania navzájom dopĺňajú a v synergii vytvárajú všeobecné poznanie. Znamená to, že všetky vedné disciplíny a oblasti poznania sú rovnako dôležité a zaslúžia si primeranú pozornosť.

O akademickej slobode sa viedli a vedú početné diskusie, ktoré vyústili do množstva definícií. Príkladom môže byť prístup známeho amerického sociológa Talcotta Parsonsa, ktorý akademickú slobodu spája s maximalizáciou možností v sfére plnej realizácie intelektuálneho potenciálu jednotlivca za predpokladu akceptácie akademických pravidiel a štandardov. Podstatná je sloboda v oblasti výberu výskumnej problematiky a sloboda prezentovania výsledkov výskumu a nových poznatkov. Akademická sloboda nie je bezbrehá, ale je veľmi úzko spätá s akademickou profesionalitou a etikou. Univerzita musí disponovať samoregulačnou schopnosťou udržiavať vysokú úroveň profesionality a etiky jednotlivých činností bez potreby vonkajších zásahov, čo je bázou intervenčnej autonómie univerzity. To si vyžaduje obrovskú zodpovednosť od orgánov akademickej samosprávy. Porušovanie akademickej etiky, neúcta k pravde a faktom, zjavne triviálne bádateľské výsledky, falošné či nesprávne argumentácie, správanie sa v príkrom rozpore s akademickou etiketou sa nemôžu na univerzite tolerovať. Akademická sloboda a autonómia je dnes ohrozená vnútornými i vonkajšími faktormi. K vnútorným faktorom zaraďujeme spomínané zlyhania univerzít pri dodržiavaní zásad akademickej profesionality a etiky, ktoré posilňujú atmosféru nedôvery a tendencie obmedzovania akademických slobôd a vedú k sprísňovaniu vonkajšieho dohľadu, čo v konečnom dôsledku môže viesť k zániku inštitúcií univerzitného typu. Z vonkajších

faktorov sa za najväčšie hrozby pre akademickú slobodu a ergo univerzitu považujú komercializácia a byrokratizácia. Výzvou dnešného obdobia je hľadanie harmónie medzi často kontradiktórnymi požiadavkami, ktoré sú na univerzity kladené. Znamená to nájsť spôsob ako pri čoraz výraznejšom dôraze kladenom na aplikovaný výskum zachovať aj výskum základný, ako pri čoraz výraznejšom dôraze na špecializované vzdelávanie zohľadňujúce požiadavky trhu práce zachovať aj všeobecné vzdelávanie, ktoré je nevyhnutné pre zabezpečenie reprodukcie intelektuálnych elít národa.

Ctené dámy, vážení páni,

význam, ktorý má potvrdenie prestížneho statusu univerzity pre našu alma mater, si môžeme uvedomiť v kontexte konceptu tzv. „Matthew efektu“, ktorý je známy zo sociológie vedy. Americký sociológ Robert Merton sa pri jeho konceptualizácii inšpiroval textom z Evanjelia podľa Matúša (25, 29): „... lebo každému, kto má, bude dané a bude mať hojne; ale tomu kto nemá, aj čo má, bude odňaté.“ Aplikujúc to na situáciu sociálnej inštitúcie, akou je univerzita, možno konštatovať, že ak má univerzita prestíž, to samo osebe generuje ďalší nárast prestíže. Platí to však aj opačne, ak univerzita nemá prestíž, jej úsilie môže vyjsť nazmar. Prestíž je teda značnou konkurenčnou výhodou. O to viac si musíme ceniť, chrániť a zveľaďovať to, čo sa nám dnes dostalo. Želám nám všetkým, aby sme mali dostatok tvorivej energie, pevné zdravie, potrebnú dávku šťastia a prajné interpersonálne vzťahy, aby sme sa s uvedenými výzvami budúcnosti s chuťou a elánom úspešne popasovali.

*Vivat, crescat, floreat,
Alma mater,
nostra Universitas Presoviensis*

Kalendárium rektora PU

2. 3. 2010 sa konalo zasadnutie Akademického senátu PU.

3. 3. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič absolvoval pracovné stretnutie na Univerzite v Rzeszowe v rámci riešenia spoločného projektu s PU v Prešove.

9. 3. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na verejnej oponentúre Stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti v Bratislave, ktorú organizoval Úrad vlády SR a SAV.

10. 3. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na zasadnutí Vedeckej rady Prírodovedeckej fakulty Univerzity Paľackého v Olomouci.

16. 3. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič prijal p. Jurija Koljadynského, zastupujúceho generálneho konzula Ukrajiny na Slovensku.

18. 3. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na zasadnutí Vedeckej rady Technickej univerzity v Košiciach.

19. 3. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na zasadnutí 53. Pléna Slovenskej rektorskej konferencie v Košiciach.

23. 3. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na medzinárodnej vedeckej konferencii Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU „Medzi umením a vedou“ pri príležitosti životného jubilea prof. Stanislava Rakúsa.

24. – 25. 3. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na celoštátnej konferencii s medzinárodnou účasťou „Zlepšené spravovanie – základ pre zvýšenie dynamiky rozvoja regiónov“ v Novom Smokovci.

26. 3. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič prijal veľvyslanca SRN v Slovenskej republike Dr. Axela Hartmanna, s ktorým rokoval o možných formách spolupráce s univerzitami v Nemecku. Predmetom diskusie bola aj úspešnosť prešovských uchádzačov o štipendium DAAD, úroveň jazykovej prípravy a rozšírenie možnosti uplatnenia sa pre nemecky hovoriacich študentov a učiteľov na ekonomickom trhu.

30. 3. 2010 sa konalo zasadnutie Akademického senátu PU, na ktorom bol okrem iného prerokovaný a schválený rozpočet PU v Prešove na rok 2010.

12. 4. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič podpísal zmluvu o vzájomnej spolupráci medzi PU v Prešove a Užhorodskou národnou univerzitou v Užhorode.

Kalendárium PU

23. marca 2010 pri príležitosti životného jubilea bola udelená Pamätná listina prof. PhDr. Stanislavovi Rakúsovi, DrSc., za zásluhy a rozvoj Filozofickej fakulty PU v Prešove, za rozvoj literárnej vedy na PU v Prešove, za významný prínos v teórii literatúry na Slovensku, za mimoriadne výsledky v publikačnej a vzdelávacej činnosti a vo výchove vedeckých pracovníkov PU v Prešove.

23. marca 2010 delegáti PU doc. PhDr. Iveta Kovalčíková, PhD., Mgr. Zdenka Medoňová a Brigita Tivadarová reprezentovali PU v Prešove na celoslovenskom zasadnutí zástupcov schválených projektov schémy NIL.

23. – 24. marca 2010 zástupca Národného inštitútu dejín umenia v Paríži Alain Madeleine Perdrillat navštívil v rámci programu LLP – ERASMUS PU v Prešove. V cykle prednášok sa venoval témam: Paul Cézanne a Emilie Zola – príbeh priateľstva, Paul Cézanne – maliar mora.

24. marca 2010 sa pod záštitou europoslancu MUDr. Miroslava Mikolášika konala na GTF PU v Prešove medzinárodná vedecká konferencia Nové náboženské hnutia, sekty a alternatívna spiritualita v kontexte postmodernity. Uskutočnila sa za účasti religionistickej elity Slovenska a zahraničia. Podnetné príspevky mapovali históriu, nové náboženské smery, spiritualitu, ale aj mediálny obraz a PR siekt a náboženských hnutí.

26. marca 2010 rektor PU v Prešove prof. RNDr. René Matlovič, PhD., doc. Dr. Iveta Kovalčíková, PhD., prorektorka pre vonkajšie vzťahy a marketing PU, Christian Irsfeld, nemecký lektor pôsobiaci na FF PU, a Dr. Naďa Polláková, Erasmus koordinátorka, prijali na pôde univerzity nemeckého veľvyslanca Dr. Axela Hartmanna. Predmetom diskusie bolo predstavenie možných foriem vzájomnej spolupráce s univerzitami v Nemecku a úspešnosť prešovských uchádzačov o štipendium, ktoré zabezpečuje nemecká akademická výmenná služba DAAD.

26. marca 2010 pri príležitosti životného jubilea bola udelená strieborná medaila prof. PhDr. Milanovi Portikovi, PhD., za dlhoročnú pedagogickú a výskumnú činnosť a prínos pre rozvoj Pedagogickej fakulty PU v Prešove.

26. marca 2010 sa konalo zasadnutie Edičnej rady Vydavateľstva PU v Prešove. Témou zasadnutia bola príprava edičného plánu na rok 2010 a prerokovanie návrhov na nové vedecké časopisy.

1. apríla 2010 sa konalo Zasadnutie Komisie pre integráciu identických oblastí výskumu a študijných odborov na PU v Prešove. Predmetom rokovania bolo uzavretie všetkých návrhov a diskusií o integrácii identických oblastí výskumu a študijných odborov na PU v Prešove.

9. apríla 2010 zástupcovia Úseku vonkajších vzťahov PU spolu s pedagógmi jednotlivých fakúlt PU uskutočnili výber študentov pre študentské mobility programu ERASMUS formou písomných jazykových testov a ústnych pohovorov. Prihlášky na študentské mobility programu ERASMUS podalo 120 študentov PU dennej formy štúdia.

9. apríla 2010 sa zamestnanci a pedagogický zbor GTF PU v Prešove už po piatykrát vybrali na spoločnú púť. Jej cieľom bola známa mariánska svätyňa v Maďarsku – Máriapócs, ktorú počas svojej apoštolskej cesty v Maďarsku navštívil aj pápež Ján Pavol II. Duchovný program bol doplnený aj návštevou hradného komplexu, ktorý sa nachádza na návrší dedinky Boldogkőváralja, kde sa ochutnávali miestne stredoveké špeciality. Posilnení na duchu, ale i na tele sa pútnici vrátili domov, plní spomienok a dojmov.

13. apríla 2010 vedenie PU v Prešove podpísalo dohodu o spolupráci s Užhorodskou národnou univerzitou, prostredníctvom ktorej pokračuje podpora internacionalizácie vzdelávania medzi oboma univerzitami. Podporu edukácie tohto významu iniciujú zo strany PU zástupcovia Katedry fyziky, matematiky a techniky Fakulty humanitných a prírodných vied PU.

15. apríla 2010 na pôde Katedry filozofie a religionistiky GTF PU v Prešove prednášal prof. RNDr. Július Krempaský, DrSc., na tému Fyzika kresťanstva. Leitmotívom v poradí už tretej prednášky prof. Krempaského bolo predstaviť posledné objavy fyziky (na pozadí aktuálnych teoretických modelov) a pokúsiť sa ich závery kresťansky interpretovať. Ako sa v prednáške ukázalo, zatiaľ posledné závery fyzikálneho bádania principiálne neodporujú možnosti náboženskej (kresťanskej) interpretácie sveta. Prof. Krempaský sa okrem iného venoval aj aktuálnemu stavu evolučnej teórie (zdôraznil, že evolučná teória nie je teoretickou konštrukciou, ale dnes už faktom) a pripomenul, že závery evolučnej teórie nie sú v rozpore s náboženstvom.

15. apríla 2010 na GTF PU v Prešove v rámci programu Erasmus prednášali vzácní hostia z Univerzity Karlovej v Prahe. ThLic. Mgr. Karel Sládek, ThD., z Katedry teologickej etiky a spirituálnej teológie Katolíckej teologickej fakulty sa venoval téme „Život a dielo Nikolaja Losskeého v prvorepublikovom Československu“, Mgr. Tomáš Mrňávek, D. S. E. O., z Katedry pastorálnych odborov a právnych vied prednášal na tému „Dejiny sviatosti pomazania chorých v byzantskej tradícii“ a Mgr. Jan Kotas, S. L. L., z tej istej katedry i univerzity zas na tému „Eucharistická modlitba ako čin: náčrt súčasného stavu anaforických štúdií“.

16. apríla 2010 zástupcovia Úseku vonkajších vzťahov PU realizovali výberové pohovory so študentmi dennej formy štúdia PU za účelom absolvovania odbornej stáže v zahraničí prostredníctvom programu ERASMUS.

16. apríla 2010 bola MUDr. Petrovi Birošovi, PhD., pri príležitosti životného jubilea udeľená bronzová medaila za významný prínos pre rozvoj Fakulty zdravotníctva PU a aktívnu prácu pre rozvoj vzájomných vzťahov medzi FNŠP J. A. Reimana a PU v Prešove.

20. – 23. apríla 2010 zahraniční študenti absolvovali terénny výcvik vo Vysokých Tatrách organizovaný pod vedením Katedry sociálnej práce Filozofickej fakulty PU a Úseku vonkajších vzťahov PU.

21. apríla 2010 veľvyslanec Nemeckej spolkovej republiky, nemecká organizácia DAAD, Inštitút germanistiky FF PU a prorektorka pre vonkajšie vzťahy doc. Iveta Kovalčíková, PhD., odovzdávali štipendiá udeľované tento rok pre študentov PU.

22. – 23. apríl 2010 prorektor Educons University, Novi Sad, Srbsko, rektor a prorektor FON University, Skopje, Macedónia, vedúca oddelenia medzinárodných programov Kaposvári University, Maďarsko, prorektorka PU doc. Iveta Kovalčíková, PhD., a dekan Fakulty manažmentu PU na pôde PU rokovali o spoločnom magisterskom študijnom programe Joint Degree Sustainable Business.

Katedra ekológie Fakulty humanitných a prírodných vied PU a vedenie univerzity pokračujú vo vzájomnej spolupráci so zástupcami hotela Kempinski, ktorí prejavili záujem o kultiváciu liečivých rastlín pre účely výroby čajov a obohatenia kulinárskeho umenia hotelovej kuchyne.

5. mája 2010 vedenie univerzity a vedenie mesta Košice podpisom Memoranda o vzájomnej spolupráci spustilo odbornú spoluprácu zástupcov kancelárie Košice – EHMK 2013 a expertných akademických pracovísk v oblastiach súvisiacich s projektom Košice INTERFACE 2013.

10. mája 2010 sa konalo Zasadnutie Vedeckej rady PU v Prešove. Témou zasadnutia bolo slávnostné odovzdanie docentských dekrétov, hodnotiaci správa o výskume a vývoji PU za rok 2009, správa o vzdelávacej činnosti PU za rok 2009, správa za oblasť vonkajších vzťahov a marketingu na PU v roku 2009, prerokovanie a schválenie návrhu na udelenie titulu „doctor honoris causa“ Jeho Excelencii Mons. ThDr. Jánovi Babjakovi SJ, PhD., v odbore katolícka teológia, Mons. Mgr. Jozefovi Tóthovi v odbore katolícka teológia, prerokovanie a schválenie návrhu na udelenie čestného titulu „profesor emeritus Prešovskej univerzity v Prešove“ prof. PhDr. Stanislavovi Rakúsovi, DrSc., v odbore 2.1.23 teória literatúry a dejiny konkrétnych národných literatúr, prerokovanie aktualizácie Dlhodobého zámeru PU na roky 2008 – 2013 s výhľadom do roku 2015, prerokovanie a schválenie návrhu na vymenovanie profesora na základe návrhu Filozofickej fakulty doc. PhDr. Pavla Dancáka, PhD., v odbore 2.1.3 dejiny filozofie.

13. mája 2010 doc. Iveta Kovalčíková, PhD., na seminári s názvom Internacionalizácia vysokoškolského vzdelávania na Slovensku, organizovanom SAAIC – Národnou agentúrou programu Celoživotného vzdelávania v Bratislave, prezentovala spoluprácu s ázijskými krajinami v procese prípravy projektu Tempus.

14. mája 2010 zástupcovia Úseku vonkajších vzťahov PU realizovali II. kolo pohovorov so študentmi dennej formy štúdia PU v Prešove za účelom absolvovania odbornej stáže v zahraničí prostredníctvom programu ERASMUS.

15. mája 2010 sa vedenie PU v spolupráci s Prešovským samosprávnym krajom a Košickým samosprávnym krajom, mestami Snina, Sobrance, spoločnosťou SESO, s. r. o., Vranov nad Topľou, Zakarpatskou oblastnou štátnou administráciou a Zakarpatskou oblastnou radou zúčastnilo na Stretnutí priateľstva na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici Ubľa – Malý Bereznyj.

25. – 27. mája 2010 sa doc. Iveta Kovalčíková, PhD., zúčastnila na rokovaní pracovnej skupiny pozostávajúcej zo zástupcov členov Aliancie stredoeurópskych univerzít. Účelom rokovania bola príprava medzinárodného vedeckého magazínu, ktorý po splnení všetkých kritérií bude začlenený do WEB OF SCIENCE.

16. 4. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na zasadnutí Vedeckej rady Technickej univerzity v Košiciach.

19. 4. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na otvorení Týždňa Taiwanskej kuchyne v Študentskej jedálni PU.

19. 4. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič prijal delegáciu z Taipei, Taiwan – Chiun-Ming Chen s manželkou a sprievodom. Rokovanie sa týkalo hlavne rozšírenia spolupráce Ústavu ázijských štúdií PU s univerzitami na Taiwane.

19. 4. 2010 sa konala na rektoráte PU tlačová konferencia, na ktorej rektor PU prof. R. Matlovič a riaditeľka ÚRJaK doc. A. Plišková podali prítomným novinárom informácie v rámci tém: Dva roky fungovania Ústavu rusínskeho jazyka a kultúry na PU a 15. výročie kodifikácie rusínskeho jazyka na Slovensku.

20. 4. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na zasadnutí Správnej rady PU.

27. 4. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na slávnostnom otvorení medzinárodnej vedeckej konferencie „Cirkev v okovách totalitného režimu“ na GTF PU a na podujatí pod názvom „Spomienka pri príležitosti 60. výročia tzv. Prešovského soboru“.

27. 4. 2010 sa rektor PU prof. R. Matlovič zúčastnil na zasadnutí Akademického senátu PU.

12. 5. 2010 sa rektor PU prof. RNDr. R. Matlovič, PhD., zúčastnil na oslavách 10. výročia založenia Katolíckej univerzity v Ružomberku.

14. 5. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič slávnostne otvoril medzinárodnú vedecko-odbornú konferenciu Pedagogickej fakulty s názvom „Perceptuálno-motorické učenie sa v predprimárnej edukácii v kontexte súčasnej kurikulárnej reformy“.

18. 5. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič prijal na pôde rektorátu športových reprezentantov z radov študentov PU. Olympijskí medailisti z Vancouveru 2010, Extraligoví majstri vo volejbale, víťazky Slovenskej extraligy žien v basketbale i účastník finále Extraligy v hádzanej mužov prevzali z rúk rektora ďakovné listy za úspešnú reprezentáciu národného i medzinárodného významu.

26. 5. 2010 rektor PU prof. R. Matlovič prijal na pôde rektorátu PU Jeho Excelenciu Alvara Ravaglioliho, honorárneho konzula Talianska. Spoločné stretnutie sa nieslo v znamení možnej spolupráce s Bolognskou univerzitou, jednou z prvých univerzít v Európe.

Pamätná plaketa pre Dr. h. c. prof. PhDr. A. Eliašovú, PhD.

Červený kríž spolu s ďalšími 186 národnými spoločnosťami Červeného kríža a Červeného polmesiaca vo svete si každoročne začiatkom mája pripomína Svetový deň Červeného kríža a Červeného polmesiaca. Po prvý raz sa Svetový deň Červeného kríža a Červeného polmesiaca slávil na celom svete 8. mája 1948 – na výročie narodenia Henryho Dunanta, zakladateľa Červeného kríža a prvého nositeľa Nobelovej ceny za mier. Henry Dunant sa narodil 8. mája 1828 v Ženeve do bohatej švajčiarskej rodiny. Pri jednej zo svojich obchodných ciest bol očitým svedkom krvavého kúpeľa na bojisku pri talianskom mestečku Solferíno, kde 24. júna 1859 zostalo bez akejkoľvek pomoci ležať celú noc 40 000 ranených a mŕtvych. Táto tragická udalosť zmenila jeho život. Z generálneho riaditeľa sa v priebehu jednej noci zmenil na dobrovoľného záchranára. Inicioval zriadenie ošetrovní, zbieral peniaze pre ranených. Zároveň navrhol založenie dobrovoľníckej organizácie na pomoc raneným, ktorá by bola neutrálna a jej členovia by boli počas poskytovania pomoci raneným vojakom spoločne chránení špeciálnym znakom neutrality. Tým položil základy Červeného kríža. Tohtoročné oslavy tohto svetového dňa na Slovensku sa konali 5. mája

2010 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave. Záštitu nad oslavami prevzal predseda vlády SR Róbert Fico za prítomnosti predstaviteľov Národnej rady SR a členov vlády. Účasť na tejto slávnosti prijala i manželka prezidenta SR – čestná prezidentka SČK, Silvia Gašparovičová. Pri tejto príležitosti si Slovenský Červený kríž uctil 33 vyznamenaných dobrovoľníkov SČK, profesionálnych zamestnancov, podporovateľov a partnerov, ako aj tých, ktorí neváhali a zachránili život druhému. Ocenenia boli rozdelené do niekoľkých kategórií: za humanitu, obetavosť a dobrovoľnú službu I. stupňa, zápis do knihy cti, poďakovanie za spoluprácu, celoživotný prínos v SČK – čestná strieborná medaila SČK H. Dunanta, za záchranu života, pamätná plaketa doc. MUDr. Vladimíra Krišľa za rozvoj darcovstva krvi, ktorá bola udelená aj Dr. h. c. prof. PhDr. Anne Eliašovej, PhD., dekanke Fakulty zdravotníctva PU v Prešove.

Jej Spectabilita, Dr. h. c. prof. PhDr. A. Eliašovú, PhD., je dlhoročnou bezpríspevkovou darkyňou tejto vzácnej tekutiny a k tomuto vysoko humánnemu činu vedie a povzbudzuje svojich študentov i kolegov. Jej aktívny, obetavý prístup k ochrane a záchrane ľudského ži-

vota je príkladom pre nás všetkých. Každoročne sa študenti fakulty zúčastňujú na príprave i realizácii podujatí SČK – Študentská kvapka krvi, Valentínska kvapka krvi, Deň záchranu života. V roku 2003 bola podpísaná Dohoda o vzájomnej pomoci a spolupráci medzi PU v Prešove a Územným spolkom SČK Prešov – Sabinov práve z iniciatívy dekanke FZ PU.

Vážená pani dekanke, v mene akademickej obce Fakulty zdravotníctva PU v Prešove srdečne blahoželáme k udeleniu pamätnej plakety doc. MUDr. V. Krišľu za rozvoj darcovstva krvi a prajeme roky naplnené zdravím, životným optimizmom, veľkou dávkou tvorivých síl pre prácu a činnosť, prinášajúcu iba plody radosti a hrdosti.

PaedDr. Ivana Fedurcová
PhDr. Silvia Žultáková, PhD.

Zhromaždenie delegátov Študentskej rady vysokých škôl na Slovensku

V dňoch 3. – 6. 6. 2010 sa v Lipovskom Mikuláši konalo ustanovujúce Zhromaždenie delegátov Študentskej rady vysokých škôl (ŠRVŠ) Slovenskej republiky. ŠRVŠ SR je najvyšší zastupiteľský orgán všetkých študentov vysokých škôl v SR a člen Európskej študentskej únie (ESU). Delegátmi našej univerzity na funkčné obdobie 2010 – 2012 sú Peter Kulan, Mgr. Martin Angelovič, Vladimír Bokša, Lenka Čurillová, Jana Francúzová, Ivana Nemcová a Jana Šarišská. Rokovania sa niesli v znamení zmien zákona o VŠ a pripomienkovania zákona o študentských pôžičkách.

Michal Fedák priblížil činnosť SAIA zameranú na zabezpečovanie jazykových letných kurzov pre študentov i vysokoškolských zamestnancov, Michal Menkina prezentoval kampaň proti drogám, Miroslav Radič prezentoval organizáciu Alma mater, ktorej cieľom je podporovať študentov v ich rozhlade, Alma mater slúži aj ako komunikačný kanál ŠRVŠ. Predseda Matej Hotovčín ozrejmil Bolognský proces a kriticky ho zhodnotil. Druhý deň rokovania priniesol voľby nového predsedníctva ŠRVŠ. Poslankyňa Európskeho parlamentu Katarína Nevedaľová prezentovala svoju

prácu v Európskom parlamente, ktorej náplňou je venovať sa problematike mládeže a vzdelávania. Pojednávala o väzbách medzi Európskym parlamentom a organizáciami, ktoré sa tejto problematike na Slovensku venujú. V súčasnej dobe sa diskutuje o spolupráci vysokých škôl a prehodnocovaní Bolognskeho procesu. Sme radi, že aj Prešovská univerzita v Prešove má svojich zástupcov v ŠRVŠ, ktorí budú aktívne participovať na prospešných aktivitách ŠRVŠ.

zástupcovia PU pre ŠRVŠ

Vydavateľstvo Prešovskej univerzity má za úlohu vydávať predovšetkým výsledky vedecko-výskumnej činnosti tvorivých pracovníkov univerzity.

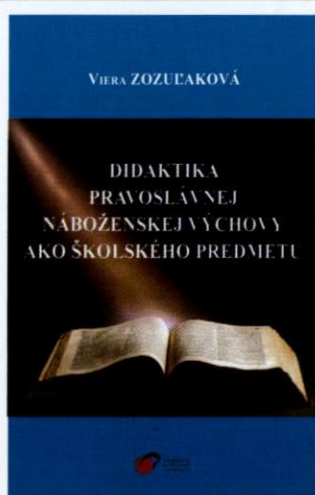
Ak je to potrebné, preberá vydavateľstvo aj časť produkcie študijnej literatúry, najmä vysokoškolských učebníc, pri ktorých sa predpokladá ich odbyt na viacerých univerzitách na Slovensku. Medzi kompetencie vydavateľstva patrí aj riadenie elektronického vydávania. Predaju publikácií sa nevenuje.

Vydavateľstvo sa zaoberá najmä vedeckými monografiami, periodickými vedeckými publikáciami, monotematickými vedeckými zborníkmi a vysokoškolskými učebnicami. Nevyhýba sa ani publikáciám jubilejného, legislatívneho či propagačného charakteru. Ich hladké vydávanie zabezpečuje od prevzatia rukopisov po odovzdanie do tlače, týka sa to recenzných posudkov, cudzojazyčných resumé, sadzby, redakčných úprav, korektúr, predlôh pre tlač, ISBN a pod. Vydávania jednotlivých publikácií určí edičná rada. Jej predsedom je prof. PhDr. Peter Kónya, PhD.

Napriek širokému záberu činnosti nemá vydavateľstvo ambíciu zrušiť alebo obmedziť doterajšiu edičnú činnosť jednotlivých fakúlt. Pri zabezpečovaní svojich činností vydavateľstvo úzko spolupracuje s Oddelením pre vedu a doktorandské štúdium, pracovníci ktorého si rozdelia časť úkonov vydavateľstva. Redakčné práce a sadzbu zabezpečuje jeden technický redaktor, jediný priamy pracovník vydavateľstva. Redakčná rada Vydavateľstva Prešovskej univerzity je ako poradný orgán prorektora PU pre vedu a doktorandské štúdium zriadená rektorom PU na návrh prorektora pre vedu a doktorandské štúdium tak, aby reprezentovala všetky hlavné skupiny vedných odborov, ktoré sú na univerzite zastúpené. Financovanie vydavateľstva a jeho činnosti pochádza z viacerých zdrojov, najmä z rozpočtu PU, grantových a sponzorských prostriedkov. Na činnosť vydavateľstva je zriadená samostatná kapitola rozpočtu univerzity. Do nej bude zaradená aj podstatná časť z príjmov z predaja publikácií, ktoré sú dostupné aj v internetovom obchode PU.

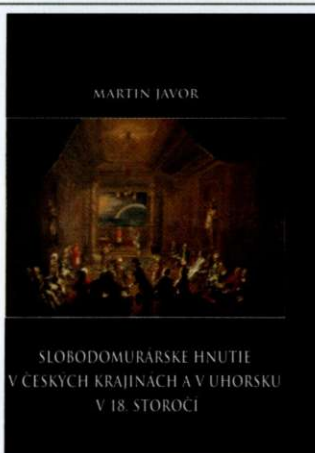
Z hľadiska intelektuálnej akademickej kontinuity sú obzvlášť dôležité najmä periodické vedecké publikácie, teda časopisy. V roku 2009 okrem iných publikácií vyšiel NIP-SIS č. 5 – 8 – časopis zaoberajúci sa otázkami teológie, filozofie, etiky a duchovnosti, univerzité periodikum *Na PUIze*, ktoré je pokračovaním časopisu Akademickej obce PU, *FOLIA GEOGRAPHICA 14* a *FOLIA OECOLOGICA 1*.

Adam Berdár

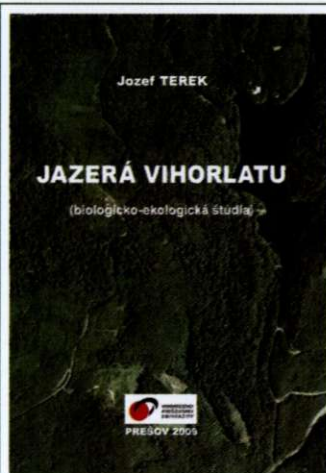
z nového štátneho vzdelávacieho programu schváleného dňa 23. mája 2008 NR SR.

Táto práca je prvou systematickou prácou týkajúcou sa predmetovej didaktiky v danej oblasti. Vznikla na podnety samotných katechétov. Poskytuje pohľad na didaktiku vyučovania pravoslávnej náboženskej výchovy zameranú predovšetkým na oblasť primárneho a nižšieho sekundárneho vzdelávania (základnej školy). Práca sa sústreďuje na objasnenie správneho didaktického postupu katechéta (učiteľa náboženskej výchovy) pri príprave na vyučovanie, pri samotnej realizácii vyučovacej hodiny a na jeho prístup k žiakom. Snahou autorky bolo vysvetliť možnosti aplikácie určitých poznatkov z pedagogiky, vývinovej a pedagogickej psychológie, ako aj predmetovej didaktiky na vyučovanie pravoslávnej náboženskej výchovy, obohatiť ich o pravoslávny pohľad na náboženskú výchovu, na oblasť katechizácie detí a mládeže. V práci sú zakomponované aj požiadavky vyplývajúce

Monografia približuje jeden z najzaujímavejších fenoménov novovekých európskych a svetových dejín. Pozornosť sústreďuje na charitatívnu činnosť, spoločenskú a organizačnú štruktúru slobodomurárskeho hnutia v druhej polovici 18. storočia. V jednotlivých kapitolách sa zameriava na vznik a šírenie slobodomurárskeho hnutia v Európe, približuje slobodomurárstvo v spoločnosti 18. storočia, organizáciu a štruktúru slobodomurárskeho hnutia v habsburskej monarchii v 18. storočí a hlavné oblasti pôsobenia slobodomurárskych lóží v českých krajinách a v Uhorsku. Štyri nosné kapitoly predstavujú slobodomurárstvo ako progresívne hnutie, ktoré zohralo v 18. storočí významnú úlohu pri šírení osvietenstva prostredníctvom zakladania a podporovania vedeckých spoločností, čitateľských spolkov a časopisov. Autor sa v monografii zameriava

predovšetkým na šírenie slobodomurárskeho hnutia do stredoeurópskych krajín, opisuje vzťah slobodomurárstva a cirkvi. Približuje dokumenty, ktoré boli pre dejiny slobodomurárskeho hnutia podstatné. Následne sa venuje rozdielom v šírení slobodomurárskeho hnutia v krajinách strednej Európy, vzniku a činnosti slobodomurárskych lóží zakladaných v mestách strednej Európy. Pozornosť venuje lóžam, v ktorých prebiehali stretnutia vedcov, reformátorov či umelcov a ktoré spájali ľudí všetkých stavov, povolání a rôznych kresťanských vierovyznaní. Sústreďuje dostupné informácie o osvetovej činnosti slobodomurárskeho hnutia v českých krajinách a v Uhorsku v 18. storočí. Kniha prináša na 166 stranách pútavé čítanie o hnutí, do ktorého vstupovali významné osobnosti Európy.

„Všetko môžeme zaradiť do určitých systémov, kategorizovať a hodnotiť od „naj“ do „naj“. Všetko niekde začína, aby raz skončilo. Aj svetové hodnoty vznikajú a zanikajú, väčšinou navždy. Len málo hodnôt patrí k najhodnotnejším. Medzi tie možno zaradiť aj Vihorlat so svojimi perlami a tými sú vihorlatské jazerá a ich okolie, ktoré má charakter prevažne bukových pralesov. Nie je divom, že táto jedinečná krajina sa dostala do zoznamu svetového dedičstva. Tieto hodnoty sú nielen prírodné ale aj kultúrne. Sú dedičstvom, ktoré táto krajina a jej obyvatelia odovzdávajú ďalším pokoleniam. Aj keď už časť z nich stratila charakter typických jazier, ich vývoj je zaznamenaný v sedimentoch, množstve vody, tvare a hlavne v oživení.“ Táto biologicko-ekologická štúdia obsahuje aj ďalšie charakteristiky, ktoré tvoria jednotný celok a sú dôležité pre pochopenie evolúcie jazier (stav povodia, prítokov, vývojové pomery

v krajine a recenzné a antropogénne vplyvy človeka).

Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu a manažment duševného vlastníctva Prešovskej univerzity

Centrum pre komercializáciu výstupov výskumu a manažment duševného vlastníctva Prešovskej univerzity je projektom financovaným z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja EÚ a 5 % spoluúčasťou na financovaní Prešovskou univerzitou. Celková výška rozpočtu projektu je 322 219,38 €. Cieľom projektu je vybudovať Centrum, ktoré vytvorí komplexnú informačnú infraštruktúru. ňou sa zabezpečí prenos a komercializácia duševného vlastníctva a technológií vznikajúcich v prostredí Prešovskej univerzity. Po zriadení Cen-

tra v priestoroch Rektorátu PU prebiehajú súčasne jeho dve aktivity, ktorých cieľom je vytvoriť funkčný a bezpečný systém na zjednodušenie a sprehľadnenie komunikácie medzi Centrom a verejnosťou. Zároveň je cieľom aj vytvorenie kvalitného a funkčného vnútorného systému interných politík a pravidiel smerom do vnútra výskumnej organizácie, ako aj smerom k odberateľovi ich duševného vlastníctva a technológií v prostredí PU. Od polovice marca až do konca mája 2010 prebiehalo verejné obstarávanie na výber firmy, ktorá zaobstará

pre Centrum softvér a procesnú mapu, ktorá bude hlavným pilierom centra. V priebehu mesiacov jún – júl bude podpísaná zmluva s víťaznou firmou a začne sa pracovať na konkrétnych špecifikáciách IT systému a procesnej mapy. Cieľom Centra bude spolupráca PU s hospodárskou sférou prostredníctvom komercializovania výstupov výskumu.

Mgr. Denisa Porembová
Oddelenie rozvoja a projektov zo ŠF

Projekt Modernizácia IKT a infraštruktúry Prešovskej univerzity pokračuje...

Ubehol presne rok od začatia tohto projektu a veľká časť budovy univerzity je už zrekonštruovaná. Sú vymenené okná, dvere a zrekonštruované sociálne zariadenia, čím sa prispelo k dosiahnutiu hlavného cieľu projektu, a tým je skvalitnenie a zefektívnenie študijného prostredia a zároveň vyučovacieho procesu. Projekt sa presúva pomaly do svojej druhej polovice a prebiehajú aktivity, akými sú dodávky a inštalácie serverov, inštalácia moderného technického vybavenia seminárnych a prednáškových miestností. Ukončujú sa aktivity, internetizácia ubytovacích kapacít a vybudovanie wi-fi siete Prešovskej univerzity, čo výrazne prispieje študentom k skvalitneniu ich vzdelávania. Na projekt Modernizácia IKT

a infraštruktúry PU priamo nadväzuje nový projekt z toho istého opatrenia 5.1, ktorý bol pre univerzitu schválený 29. 3. 2010. Projekt s názvom „Druhá etapa modernizácie hmotnej infraštruktúry a IKT systémov PU“ oficiálne začal 12. 5. 2010 podpisom zmluvy medzi PU v zastúpení rektorom PU prof. RNDr. René Matlovičom, PhD., a poskytovateľom nenávratného finančného príspevku, Agentúrou Ministerstva školstva Slovenskej republiky. Projekt je financovaný z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja EÚ a kofinancovaný PU. Celková schválená výška rozpočtu projektu je 5 476 754,59 a je plánovaný na 24 mesiacov. Realizácia aktivít bude prebiehať od mája 2010 do apríla 2012. Strategickým cieľom je zvýšenie kvali-

ty a efektívnosti vzdelávania na PU modernizáciou IKT systémov a hmotnej infraštruktúry s dosahom na regionálnu a medzinárodnú spoluprácu. Špecifickým cieľom je pokračujúce skvalitnenie podmienok na realizáciu dôstojného a moderného vzdelávania rekonštrukciou a modernizáciou hmotnej infraštruktúry PU. V tomto projekte sa budú rekonštruovať budovy starého internátu, Fakulty športu a bývalej Základnej školy 17. novembra, kde sa s týmito aktivitami už začalo. Prešovská univerzita tým vytvorí jeden komplexný zrekonštruovaný moderný celok a bude schopná konkurovať nielen na regionálnej úrovni.

Mgr. Ivana Michel'ová
Oddelenie rozvoja a projektov zo ŠF

Projekt s podporou EÚ na Katedre fyziky

Katedra fyziky Fakulty humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove patrí medzi tie katedry, ktoré sa v našom regióne už viac než päťdesiat rokov zameriavajú na prípravu budúcich učiteľov základných a stredných škôl. Pedagogickí pracovníci katedry za aktívnej podpory technických a odborných spolupracovníkov katedry dosahovali v uplynulom období veľmi dobré výsledky predovšetkým v pedagogickej oblasti. V súčasnosti v čoraz väčšej miere dosahujú výborné výsledky aj vo vedecko-výskumnej oblasti. V roku 2009 členovia katedry vypracovali projekt „Vývoj teplomerov na báze chalkogenidov“. Pri financovaní zámerov projektu sa uchádzali i o finančnú podporu z prostriedkov štrukturálnych fondov Európskej únie. Jedným z týchto fondov je Európsky fond regionálneho rozvoja. Ten sa zameriava na znižovanie regionálnych rozdielov v rámci Európskej únie, podporu trvalo udržateľného integrovaného regionálneho a miestneho rozvoja a zamestnanosti, zlepšenie konkurencieschopnosti a územnej spolupráce. V rámci projektovej schémy uvedeného fondu členovia katedry reagovali na výzvu Operačného programu Výskum a vývoj, prioritná os 2. Podpora výskumu a vývoja, opatrenie 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe. Projekt bol hodnotený pozitívne a katedra získala nenávratný finančný príspevok v celkovej výške 367 353,66 eur, z toho nenávratný finančný príspevok z prostriedkov fondu predstavuje sumu 348 985,98 eur. Vlastné zdroje financovania projektu zabezpečované Fakultou humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove sú vo výške 18 367,68 eur. Touto cestou chceme oboznámiť širokú akademickú obec s cieľmi nášho projektu a začiatkom jeho riešenia. Strategický cieľ predkladaného projektu odráža všetky špecifické zábery výzvy OPVaV-2008/2.2/01-SORO, pretože jeho splnenie prispeje k vytvoreniu možností na aplikáciu výsledkov výskumu a vývoja v spoločenskej praxi. Výsledkom aplikovaného

výskumu budú senzory na báze chalkogenidov. Realizácia projektu taktiež prispieje k vybudovaniu IKT štruktúry na uskutočňovanie výskumu a využitie v pedagogickej praxi našich učiteľov. Takto jednoznačne prispeje splnenie strategického cieľa projektu aj k naplneniu špecifického cieľa výzvy, ktorým je podpora výskumu orientovaného na reálne využitie jeho výsledkov v pedagogickej, ale aj spoločenskej praxi. Na katedre fyziky bude do prevádzky uvedené výskumné laboratórium zamerané na meranie teplotných závislostí, elektrických, magnetických a tepelných vlastností tuhých látok v širokom teplotnom rozsahu 50 K až 400 K. Vybudovanie tohto laboratória zabezpečí rozšírenie možností na uskutočňovanie komplexného výskumu a vývoja v oblasti fyzikálnych vlastností látok v danej teplotnej oblasti. Takto sa umožní využitie laboratória na ďalší aplikovaný výskum aj v iných oblastiach fyziky tuhých látok, ako je napr. spintronika, resp. nanotechnológie. Výskum a vývoj teplotných magnetických senzorov na báze chalkogenidov prinesie možnosti prípravy nových progresívnych materiálov teplotných a magnetických senzorov založených na báze chalkogenidov. Nami zvolené materiály a ani ich metodika prípravy sú priateľské k životnému prostrediu. Projekt bude mať zároveň výrazný dopad na výchovno-vzdelávací proces, ktorý prispeje k lepšiemu uplatneniu absolventov druhého stupňa VŠ na pracovnom trhu v SR a EÚ, čím zároveň prispeje aj ku zvýšeniu konkurencieschopnosti regiónu. Presentovanie získaných výsledkov pre spoločenskú prax napomôže k ich uvedeniu do praktickej aplikácie. Nadobudnuté skúsenosti z výskumu a vývoja, ako i parametre senzorov budú prezentované odbornej verejnosti prostredníctvom odborných konferencií a seminárov, čo môže ešte väčšou mierou prispieť k propagácii regiónu a nadviazaniu kontaktov medzi pracoviskami. Keďže takáto vedecká činnosť je pre riešiteľov projektu nová, navštívili kon-

com roka 2009 laboratórium fyziky nízkych teplôt SAV v Košiciach, kde sa počas návštevy špecializovaného pracoviska mali možnosť oboznámiť s experimentálnym zariadením Physical Property Measurement System (PPMS) a Magnetic Property Measurement System (MPMS), slúžiacim na meranie teplotných závislostí elektrického odporu, tepelnej kapacity a magnetických charakteristík pevných vzoriek. Súčasťou pracovného stretnutia bola demonštrácia samotného zariadenia, ako i predstavenie možností záznamu a spracovania nameraných dát. Členom skupiny boli predvedené činnosti spojené s prípravou experimentu –váženie, príprava kryogenického systému, vkladanie a vyberanie vzoriek. Na Katedre fyziky FHPV PU bude teda v krátkej budúcnosti pracovať jedinečné zariadenie, ktoré bude svojím rozsahom režimu práce pokrývať potrebnú teplotnú magnetickopolnú oblasť na výskum a vývoj senzorov. Výstupom bude v konečnom dôsledku fungujúce unikátne laboratórium, ktoré umožní automatizované meranie teplotných závislostí.

Dr. h. c. doc. PaedDr. V. Šebeň, PhD.
D. Bronieková

Škola sclerosis multiplex - II. ročník

V dňoch 8. - 10. apríla 2010 sa v hoteli Patria na Štrbskom plese konal II. ročník ŠKOLY SCLEROSIS MULTIPLEX (SM) - podujatia, ktorého hlavným organizátorom boli pod záštitou Slovenskej lekárskej spoločnosti (SLS), Slovenskej neurologickej spoločnosti (SNeS) a Sekcie SM pri SNeS Neurologická klinika FNŠP J. A. Reimana a Fakulta zdravotníctva Prešovskej univerzity v Prešove.

Našou snahou je prostredníctvom ŠKOLY SM ponúknuť akreditovaný vzdelávací program pre každého záujemcu. Aj II. ročník Školy SM prebiehal v dvoch odborných sekciách - lekárskej a sesterskej. Prihlásených bolo 155 účastníkov, v oboch sekciách odznelo 37 edukačných prednášok z oblasti diagnostiky SM, analyzovali sa nové terapeutické trendy a komplexný manažment ochorenia, zásady komunikácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi a pacientom. Samostatný blok prednášok bol venovaný koincidencii SM s ďalšími autoimunitnými ochoreniami, paliatívnej liečbe a liečbe symptómov ochorenia, bohatá diskusia bola pri prezentácii vlastných skúseností s neobvyklým priebehom SM u niektorých pacientov i pri interpretácii praktických výsledkov a skúseností v manažmente liečby ochorenia.

Pri otvorení II. ročníka ŠKOLY SM patrili úvodné slová prof. PhDr. Anne Eliášovej, PhD., dekanke FZ PU v Prešove, a prof. MUDr. Danielovi Bartkovi, DrSc., čestnému predsedovi podujatia.

Ďakujeme všetkým aktívnym účastníkom z rôznych pracovísk

v SR a ČR, ktorí vysokou kvalitou svojich prednášok prispeli k vynikajúcej odbornej úrovni podujatia, menovite: prof. MUDr. E. Kurčovi, PhD. (prednostovi Neurologickej kliniky MFN, Martin), doc. MUDr. P. Štourečovi, CSc. (I. NK LF Masarykovej univerzity, Brno, ČR), doc. MUDr. V. Donáthovi, CSc. (prednostovi II. NK SZU B. Bystrica), MUDr. D. Kanianskej (II. NK SZU B. Bystrica), MUDr. L. Procházkovej, CSc. (II. NK FNŠP Bratislava), prof. MUDr. D. Bartkovi, DrSc. (NK Katolíckej univerzity Ružomberok), prof. MUDr. M. Bucovi, CSc. (prednostovi Ústavu imunológie, LF UK Bratislava), MVDr. J. Rosochovi, CSc. (prednostovi Združenej tkanivovej banky FN LP a LF UPJŠ, Košice), MUDr. A. Smieškovej (ADL s. r. o, Prešov), MUDr. M. Ďaňovej (MR Prešov, s. r. o.), RNDr. K. Domorackej, PhD. (AVILAB s. r. o, Košice), PhDr. K. Pribišovej, PhD. (I.NK SZU Bratislava), MUDr. P. Čuchranovi (NO NsP Š. Kukuruku, Michalovce), Mgr. D. Bertovej (LABMED a. s., Laboratórna diagnostika Košice), prof. MUDr. L. Pécsovi, CSc. (prednostovi Dermato-venereologickej kliniky MFN, Martin), MUDr. O. Zapletalovej (vedúcej SM centra pri NK FNŠP Ostrava, ČR), MUDr. H. Jakubíkovej (NK FNŠP J. A. Reimana Prešov), PhDr. K. Kociovej, PhD. (vedúcej katedry fyzioterapie FZ PU), doc. MUDr. E. Klímovej, CSc. (prednostke NK FNŠP J. A. Reimana Prešov), primárom MUDr. L. Gurčíkovi (NO, VŠN Levoča), MUDr. A. Kravecovej (NO, Nemocnica s poliklinikou Vranov nad Topľou), MUDr. F. Jurčagovi (I. NK SZU Bratislava). Kolegom (prof. MUDr. L. Lisému, DrSc., doc. MUDr. M. Hulíkovej, PhD., a MUDr. K. Rindošovej), ktorí nemohli svoje prisľúbené prednášky zo závažných zdravotných dôvodov prezentovať, prajeme rýchle uzdravenie.

Katedra ošetrovateľstva FZ PU v Prešove pripravila pre sekciu sestier odborný program, ktorý zaujal nielen svojou kvalitou a odbornosťou, ale predovšetkým svojou aktuálnosťou. Jej odborným garantom bola doc. PhDr. L. Derňárová, PhD., MPH. Prednesené prednášky boli názornou ukážkou prepojenia teórie s praxou. Žiaľ, praktické príspevky z radov sestier, ktoré s SM pacientmi bezprostredne pracujú, chýbali. Za pomoc pri tvorbe odborného programu patrí naša vďaka PhDr. S. Kapovej (vedúcej Katedry ošetrovateľstva FZ PU v Prešove), PhDr. M. Jakubíkovej, PhD., PhDr. D. Magurovej, PhD., PhDr. I. Ondriovej, PhD., PhDr. L. Majerníkovej, PaedDr. V. Cmorejovej a Mgr. W. Mikuľákovej.

II. ročník Školy SM splnil svoje poslanie - odborné i spoločenské. I keď prednášky trvali do neskorých večerných hodín, našli sme si čas na kuloárne diskusie a výmenu osobných skúseností...

Podujatie bolo organizačne vynikajúco zabezpečené kongresovou agentúrou Progress, s. r. o. Košice. Za finančnú podporu II. ročníka ŠKOLY SM ďakujeme sponzorujúcim farmaceutickým spoločnostiam - Teva Pharmaceuticals Slovakia - generálny sponzor, Bayer Schering Pharma, Biogen Idec, Merc Serono - hlavní sponzori, Baxter AG o. z., Novartis Slovakia s. r. o., Richter Gedeon - sponzori. Všetci účastníci II. ročníka Školy SM dostanú CD s ponukou prednášok z oboch sekcií. Doručené abstrakty boli podstúpené vydavateľstvu SAME-DI na ich uverejnenie v najbližšom čísle postgraduálneho časopisu Neurologia. Dovoľujeme si upozorniť, že ani jedna prednáška, resp. abstrakt, neprešli recenziou a za ich odbornú kvalitu plne zodpovedajú ich autori.

Všetkých účastníkov, ktorí sa vo Vysokých Tatrách dobre cítili, ale aj ďalších záujemcov, ktorým nie je diagnostika a liečba SM ľahostajná, srdečne pozývame na III. ročník Školy SM, ktorý bude opäť v hoteli Patria na Štrbskom plese v dňoch 29. - 31. 3. 2012.

doc. MUDr. Eleonóra Klímová, CSc.
predsedníčka organizačného výboru II. ročníka Školy SM
MUDr. Ľubica Procházková, CSc.
predsedníčka Sekcie SM pri SNeS

Anti plag(ue)!

V tomto akademickom roku sa na základe novely vysokoškolského zákona prvýkrát objavila povinnosť evidencie všetkých typov záverečných prác (bakalárskych, diplomových, rigorózných, dizertačných) v antiplagiátorskom systéme.

Ide o softvérový program na kontrolu originality záverečných prác, ktoré z tohto dôvodu musia byť odovzdané v elektronickej forme. Originalita práce sa bude posudzovať na základe porovnania s prácami, ktoré sú zaregistrované v Centrálnom registri záverečných prác. Antiplagiátorský program funguje na podobnom princípe ako internetové vyhľadávače Google alebo Yahoo. Počítačový program porovná vety a frázy v jednotlivých prácach a napokon stanoví percentuálnu zhodu. Výsledok 10 až 20 % znamená, že práca disponuje vysokým stupňom originality, pri percentuálnej zhode nad 80 % je pravdepodobné, že študent prácu odkopíroval. Počítačový program nemá za úlohu označiť niekoho za plagiátora, právo rozhodnúť o osude študenta, ktorého prácu program rozhodne ako plagiát, bude mať v rukách vysoká škola.

Antiplagiátorské programy vznikli ako reflexia na novovzniknutú situáciu v oblasti (najmä) vysokoškolského vzdelávania. V roku 2004 sa totiž realizoval prieskum, v ktorom štvrtina študentov Veľkej Británie priznala, že sa pri písaní práce dopúšťa plagiátorstva. Podobné výsledky by bolo možné predpokladať aj v prípadnom výskume na Slovensku, hoci zatiaľ sa takýto výskum, pokiaľ je mi známe, nerealizoval. Každý vysokoškolský učiteľ však pravdepodobne už zažil situáciu, keď do internetového vyhľadávača zadal časť textu podozrivej práce, aby overil pôvodnosť jej autorstva.

Jednou z prvých univerzít, ktorá v našom kontexte na túto situáciu reagovala, bola Masarykova univerzita v Brne. Participovala na vývoji antiplagiátorského systému, do ktorého sa v roku 2006 zapojila viac než polovica verejných vysokých škôl v Českej republike. Aktuálna databáza obsahuje približne pol milióna dokumentov a systém zatiaľ odhalil asi 150 000 podobností. Toto číslo však neznamená automaticky počet plagiátov. Vo väčšine prípadov ide hlavne o nepresnosti a chyby v citáciách, v uvádzaní literatúry a pod. Systém doká-

že hľadať aj plagiáty anglických, českých a slovenských textov. Systém dokonca získal ocenenie na konferencii Inforum 2007.

Slovenský antiplagiátorský systém, Centrálny register záverečných prác, v aktuálnom štádiu dokáže porovnávať iba zaregistrované práce. Systém zatiaľ nerieši porovnávanie prác s internetovými domácimi ani inojazyčnými zdrojmi. Rovnako nedokáže odhaliť tzv. parafrázované plagiátorstvo (založené na preštylizovaní viet) ani mozaikovitú plagiátorstvo (založené na využívaní termínov alebo kratších fráz z iných textov). V tomto štádiu teda skôr pôsobí prevenčne – odrádza študentov od kopírovania cudzích prác. Koreň problému však nerieši.

Zdá sa, že najväčší výtobytok internetu – možnosť ľahko dostupných informácií z internetu bez morálnej zodpovednosti a etickej reflexie – sa stáva pre vysokoškolské štúdium najväčšou pascou. V nastavenom systéme založenom na výsostne kvantitatívnych kritériách, ako sú počty študentov, štatistiky, bodové hodnotenia, sa pomalá trpezlivá práca stáva tak pre študentov, ako aj pedagógov, ktorí majú potrebu investovať do vlastného sebazdokonaľovania – formou písania štúdií, interpretácií, seminárnych prác –, čoraz intenzívnejšie donkichotským zápasom s rýchlejšim, pragmatickejšim, zorientovanejším a na systém adaptovateľnejším okolím. Pre väčšinu ľudí je veda to, čo ľudia robia vo výskumných ústavoch, vzdelanie to, čo vybraní ľudia robia na univerzitách, uvažovanie to, čo trochu zvláštni ľudia robia v debatných kluboch a tvorivosť to, čo veľmi zvláštni ľudia robia v divadelných sálach a koncertných sieňach. Avšak veda ako spôsob poctivého kritického myslenia podloženého faktami, vzdelanie ako schopnosť vidieť veci v súvislostiach, uvažovanie ako vnímavé nazeranie na svet a tvorivosť ako produktívny prejav tejto vnímavosti od renesancie pomáhajú formovať európsku civilizáciu. A v tomto zmysle veda, vzdelanie, uvažovanie a tvorivosť by mali predovšetkým existovať v hlavách – bez ohľadu na to, či tie hlavy skončili alebo neskončili vysokú školu.

Povedané s istou dávkou páťosu, tak ako morové epidémie ničili svojho času fyzicky európsku civilizáciu, máme vo vysokoškolskom prostredí zdá sa, novú morovú epidémiu – triumf kvantity nad kvalitou a duševnú pohodlnosť. Tento mor zatiaľ žiaden antiplag(ue) nedokáže riešiť.

Martina Ivanová

Naši rodičia prírodu milovali a správali sa k nej s úctou

Pán profesor, v súčasnosti pôsobíte na Fakulte manažmentu na Katedre ekonómie a ekonomiky, kde sa v rámci vedeckej i pedagogickej činnosti venujete ekonomike životného prostredia, environmentálnemu vzdelávaniu a budovaniu trvalej udržateľnosti. Vaša profilácia je v rámci fakulty ojedinelá. Čo Vás privedlo k problematike životného prostredia?

Priviedol ma k tomu nešetrný prístup minulého spoločenského systému a devastácia zložiek životného prostredia, hlavne pôdy a vegetácie. Narodil som sa na Gemeri, kde sa blízko mojej obce nachádza závod na spracovanie železných rúd. V 70-tych rokoch minulého storočia začal chrlieť úžasné množstvá tuhých a plyných znečisťujúcich látok a začal ničiť okolitú prírodu. Ľudia boli bezbranní a pôda sa postupne premieňala na akési smetisko ťažkých kovov. Preto som z úcty k tomuto prostrediu začal študovať odbornú a vedeckú literatúru, odberať vzorky pôdy a rastlín, aby som sa mohol postaviť voči vtedajšiemu režimu a dokázať, aké veľké zlo sa pácha na zdraví ľudí, zvierat i všetkého ostatného.

Na jednej strane ste videli zdevastované prostredie, ale na druhej strane takáto hospodárska činnosť bola pre ekonomický profil a rozvoj regiónu kľúčová.

Bohužiaľ, vtedy sa to tak chápalo, lebo zadymená krajina, smog a sadze boli akými symbolom tej doby a prosperity. Nehľadala sa cesta, ako tento stav zlepšiť zakúpením lepších filtrov a inej techniky, a tým zachrániť zdravie ľudí. Je pravdou, že ľudia dobre zarábali, ale málokto z nich sa dožil dôchodku a ten, kto sa ho dožil, bol ťažko poznačený chorobami dýchacích ciest a srdca.

Bola práve táto situácia vo vašom rodnom kraji, jedným z podnetov prečo ste sa rozhodli bližšie vedecky zaoberať touto problematikou?

Áno, aj toto bol jeden z motívov, ale nezostal som iba na tomto území. Prešiel som si ďalšie takto postihnuté oblasti a to ma utvrdilo v tom, že sa niekto musí starať o otcovskú roľu. Mal som to šťastie, že už existovala skupina ľudí, mojich učiteľov, ktorí sa smelo pustili do boja za ochranu pôdy. Bol to pán prof. Konštantín Holobradý, pán doc. Jozef Tóth a niekoľko ďalších, ktorí sa nebáli vystaviť nebezpečenstvu zásahu vyššej moci.

T tejto práci sa venujete už mnoho rokov, môžeme povedať, že ste jej zasvätili celý svoj život. Za toto obdobie ste iste vedecky vychovali už aj svojich nasledovníkov.

Pokladal som si za povinnosť zmapovať aj ďalšie územia Slovenska, kde sa prejavili negatívne dôsledky priemyslu a ener-

getiky. Túto prácu však človek nevykoná sám, na to treba nielen veľa času, ale aj mnoho múdrych a obetavých ľudí. Preto som svoj čas, okrem výskumu, venoval aj výchove aspirantov, ktorí tieto problémy v jednotlivých zaťažených oblastiach riešili alebo aj v súčasnosti riešia. Mojich nasledovateľov nájdete v na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre, na Agroekologickom ústave v Michalovciach, na Technickej univerzite v Košiciach, na Ekonomickej univerzite v Košiciach, ale veľkú radosť mám hlavne z toho, že moji najlepší doktorandi sú práve na Prešovskej univerzite a ich práca je pre mňa veľkou radosťou a presvedčením, že som svoju robotu urobil dobre.

Dá sa vôbec taký rozsiahly výskum realizovať iba na univerzitej pôde?

Určite nie, lebo táto problematika potrebuje ľudí rôznych profesií, a tak sa mi už roky dobre spolupracuje s Výskumným ústavom pôdnej úrodnosti v Prešove, ktorého riaditeľom je môj odchovanec a v súčasnosti aj najlepší priateľ prof. Ing. Jozef Vilček, PhD. Z mojich žiakov sú dnes mnohí už docentmi, ba aj profesormi, zastávajú rôzne akademické funkcie a sú členmi vedeckých rád.

Hovorí sa, že dobrý učiteľ vie študentov naučiť, ale výborný učiteľ vie študentov inšpirovať. Vy sám ste inšpirovali mnoho študentov, ktorí dnes pokračujú vo vami začatej práci, ale bol aj vo vašom živote „učiteľ“, ktorý inšpiroval vás?

Mal som to šťastie, že som sa narodil v rodine, síce chudobnej na peniaze, ale bohatej na ducha. Bol som prakticky už treťou generáciou s vysokoškolským vzdelaním, čo v tej dobe bolo ojedinelé. Brat starého otca Jur Hronec bol zakladateľom slovenského vysokého školstva technického a prírodovedného smeru, rektorom, uznávaným svetovým matematikom, ale predovšetkým skromným a pracovitým človekom. V tomto duchu vychovával aj nás, keď prízvukoval, že práca nám vyplní život, lebo bez nej je on prázdny a v nej treba hľadať utíšenie po radosť aj po bolestiach, a hlavne, že treba vydržať a nedať sa znechutiť prípadnými neúspechmi. To bolo krédo jeho života a to som si osvojil aj ja. Mojm heslom je tiež, aby som nezovšednel a nespýšnel.

Každý, kto vás pozná, vie, že ste výnimočným človekom, ktorý vie správne motivovať a viesť, a možno z toho dôvodu sa vám darí aj vo vedeckej činnosti a ste úspešný aj pri získavaní projektov.

Väčšina mojich projektov smeruje do problematiky životného prostredia. Mal som ich veľa, či už VEGA, KEGA, alebo APVV. Musím sa aj troška pochváliť, že už v roku 1996 som získal na univerzite v Minnesote v USA krásny projekt na zvýšenie

Prof. h. c. prof. Ing. Ondrej Hronec, DrSc., v súčasnosti pôsobí na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove, kde je jednou z kľúčových osobností výskumu, taktiež je jednou z celoslovensky najvýznamnejších osobností v oblasti tvorby a ochrany životného prostredia. Už dlhé roky sa venuje výskumu dopadov negatívnych antropogénnych vplyvov na kvalitu životného prostredia, na kvalitu života v regiónoch a udržateľný rozvoj. Za svoju prácu získal mnohé medzinárodné i domáce ocenenia. Profesor Hronec je univerzitným profesorom, uznávaným pedagógom a vedcom v oblasti tvorby a ekonomiky životného prostredia a udržateľného rozvoja, ale aj publicista a scenárista. Je jedným zo zakladateľov environmentálneho vzdelávania na slovenských univerzitách. Desiatky vysokoškolských učebníc, skrípt a monografií, množstvo vedeckých i odborných príspevkov svedčia o jeho erudovanosti a robia ho známym nielen doma, ale aj v zahraničí. Je čestným profesorom Agrárnotechnickej univerzity v Minsku, členom, akademikom medzinárodnej Bieloruskej akadémie vied. Je nositeľom Zlatého odznaku za ochranu životného prostredia v Poľsku. Pracuje v mnohých vedeckých radách a komisiách pre obhajoby doktorských, doktorandských a iných prác z oblasti vedy a výskumu. Je držiteľom medaily sv. Gorazda a mnohých iných ocenení a čestných uznaní doma aj v zahraničí. Zaoberá sa históriou slovenskej vedy a kultúry a jej osobnosťami. Je autorom kníh *Rovnica o jednom známom* (1989), *Starý pán* (1999), *Oprášené spomienky* (2005), *Rodáci a ja* (2009). Napísal scenáre filmových dokumentov o Pavlovi J. Šafárikovi, Samovi Tomášikovi, Aurelovi Stodolovi, Kornelovi Ivanovi Halátovi a Jurovi Hroncovi. Známe sú aj jeho dokumentárne filmy z oblasti ochrany a tvorby životného prostredia *Pôda volá SOS* (1985), *Aj pôda môže ochorieť* (1998), *Zázračná rastlina* (2003), *Pôda v ohrození* (2008), za ktorý získal ocenenie z Agrofilmu v Nitre, a iné dokumenty o poľnohospodárstve, životnom prostredí a udržateľnom rozvoji. Prispieva do odborných a populárnych literárnych a náboženských časopisov. Spolu s manželkou, PhDr. Danielou rod. Faklovou, je autorom múzejnej expozície Jura Hronca v Gočove. Výsledky svojej tvorivej práce i odborné skúsenosti odovzdáva na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove novej generácii študentov s veľkým ľudským nasadením. Jeho osobitný, ľudský prístup a rozsiahle vedomosti a obzvlášť pútavý spôsob interpretácie sú jedinečným zážitkom pre študentov, ale i veľkou inšpiráciou pre kolegov a pedagógov.

environmentálneho vzdelávania. Podobne aj v Poľsku, kde sme riešili problematiku životného prostredia v prihraničných oblastiach. Na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove som bol vedúcim výskumného tímu projektu VEGA s názvom „Analýza zložiek životného prostredia a jej využitie pri reštrukturalizácii poľnohospodárstva a zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja v problémovej oblasti Severného Gemera“ a projektu APVV s názvom „Identifikácia zmien zložiek prostredia problémových oblastí východného Slovenska“.

Aj v súčasnosti však participujete na riešení aktuálnych projektov na Fakulte manažmentu PU.

Áno, v súčasnosti sa venujeme riešeniu projektov zameraných na environmentálne problémy. Sú to aktuálne riešené projekty, napríklad projekt APVV s názvom „Popularizácia výsledkov environmentálneho výskumu pre zvýšenie environmentálneho povedomia a záujmu o vedu“ a projekt KEGA, ktorý je zameraný na tvorbu súboru učebných pomôcok pre novokreované manažérske disciplíny – environmentálny manažment. V týchto projektoch som vedúcim výskumného tímu a tiež sa podieľam ako zástupca vedúceho výskumného tímu na riešení projektu VEGA s názvom „Analýza základných ekonomických faktorov a ich využitie pri reštrukturalizácii poľnohospodárstva a zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja Slovenska“. Aktuálne sa teším práve z dvoch uvedených projektov APVV, výstupom jedného je aj spomínaný film „Pôda v ohrození“ a medzinárodná vedecká monografia s názvom „Kvalita zložiek životného prostredia v problémových oblastiach Slovenska“, ktorá práve vychádza. Jej spoluautormi sú aj moji dvaja bývalí študenti, a to doc. Ing. Peter Adamišín, PhD., a Ing. Emília Huttmanová, PhD. V súčasnosti na základe doterajších poznatkov pripravujeme filmový dokument, ktorému sme dali názov „Aby človek nezničil nebesá i zem“. Je to naša výpoveď, ale aj návod pre mladú generáciu, ako sa správať k svojmu prostrediu tak, aby aj po nás zostala táto krajina zdravá.

... ukazujeme aj to,
čo všetko môže človek
spraviť preto, aby krajina
bola funkčná
a vyvážená...

Akým spôsobom chcete osloviť mladú generáciu a poukázať na to, aby chránila životné prostredie?

Scenár filmu sme spracovali v spolupráci s pánom doc. Ing. Adamišinom, PhD. Vo filme ukazujeme, ako vyzerala naša krajina kedysi, keď ju spravovali naši rodičia, ktorí prírodu milovali a správali sa k nej s úctou. V protiklade k tomu sme nafilmovali zdevastovanú časť našej krajiny, teda to, čo spôsobila odchádzajúca generácia. Súčasne ukazujeme aj to, čo všetko môže človek spraviť preto, aby krajina bola funkčná a vyvážená.

Mnohí si totiž myslia, že v tomto smere sa nedá byť aktívnym, ale je to práve naopak. Tu by sa malo ukázať heslo „Konaj lokálne – mysl globálne“. A v tomto filme poukážeme práve na to, čo a ako by mal mladý človek robiť na dosiahnutie tohto cieľa.

Z tejto vašej výpovede cítim hlbokú úctu ku krajine, životnému prostrediu i ľuďom.

Priznávam sa, že presadzujem heslo, že každý môže robiť dobro pre iných, na to niet ospravedlnenia. Preto sa so svojimi poznatkami rád delím aj inde. Napríklad prednášam pre doktorandov, doma, ale aj v zahraničí, napríklad v Srbsku, Bosne a Hercegovine, Poľsku, Českej republike a všade tam, kde ma požiadajú.

Vaše vedecké i odborné dielo je základom, na ktorom sa dá budovať. Aká je Vaša vízia pokračovania do budúcnosti?

Moja radosť do budúcnosti je v tom, že vidím plody svojej práce v úspechu tých, ktorých som vychovával, s ktorými teraz spolupracujem, pretože ich vedecký, odborný a iný rast je najväčším potešením pre mňa a pohladením pre moju dušu. Som si istý, že moje dielo má pokračovateľov, ktorí dokážu pracovať ešte lepšie, než pracovala moja generácia.

Pán profesor, veľmi pekne Vám ďakujem za Váš čas a prajem ešte veľa úspechov vo Vašej tvorivej činnosti a veľa zanietných študentov.

Zhovárala sa Ing. Emília Huttmanová, PhD.

Životné jubileum dekana Pedagogickej fakulty PU prof. PhDr. Milana Portika, PhD.

Koncom marca oslávil svoje okružle jubileum – 60 rokov života – dekan Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove prof. PhDr. Milan Portik, PhD.

Pán dekan je výraznou, profesionálne zreloou osobnosťou s bohatými pedagogickými skúsenosťami, ktoré nadobúdal postupne ako učiteľ, zástupca riaditeľa a riaditeľ základnej školy, odborný asistent na Katedre pedagogiky, neskôr aj ako vedúci Katedry elementárnej a špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a prodekan pre štúdium na menovanej fakulte. V pozícii dekana pôsobí druhé funkčné obdobie. Zároveň je členom Katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove, na ktorej zabezpečuje výučbu dvoch nosných disciplín, a to didaktiky a pedagogickej komunikácie.

Aktuálna pedagogická činnosť nášho jubilanta je naozaj všestranná. Okrem prípravy pedagógov vo všetkých troch študijných programoch, ktoré v súčasnosti Pedagogická fakulta ponúka, sa venuje vedeniu stovky diplomantov, úctyhodného počtu rigorozantov a takmer desiatky doktorandov. S uvedeným je spojené predsedníctvo a členstvo v komisiách na obhajobu všetkých spomenutých druhov kvalifikačných prác, ako aj členstvo v mnohých vedecko-výskumných a odborných orgánoch a organizáciách na fakulte i mimo nej. Komunikácia so študentmi nie je realizovaná iba vo formálnej podobe. Pravidelné akcie, akými sú Deň dekana, Čaj s dekanom, Ples pedagogickej fakulty a mnohé iné, sú podporou „druhej stránky“ študentského života a dôkazom toho, že názory študentov nie sú dekanovi našej fakulty ľahostajné.

Vedecko-výskumné snaženie M. Portika je prednostne zamerané na prípravu učiteľov na prácu s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia. Možno predsa len nebolo na škodu pobudnúť medzi takými žiakmi pred profesionálnym vstupom na akademickú pôdu a v pravom čase zúročiť predchádzajúce skúsenosti. Pravda, nie je

to jediná oblasť, ktorej sa pán dekan venuje. Za zmienku stojí skúmanie kognitívnych funkcií žiakov primárneho stupňa základnej školy, metód zefektívňujúcich vysokoškolskú výučbu či porovnávacie analýzy školských systémov u nás a v zahraničí, prednostne v USA.

Každá zo spomenutých oblastí našla prirodzene odraz v bohatej publikačnej činnosti pána profesora. Tri samostatné vedecké monografie, početné štúdie v domácich a zahraničných periodikách či vyžiadané prednášky a referáty na vedeckých konferenciách sú dôkazom o uznaní pedagogickou verejnosťou doma i v zahraničí. Svedčia o tom aj viaceré uznania a ocenenia, ktorých sa mu dostalo v domácich i externých inštitúciách. Za všetky spomeniem ostatné ocenenie, ktoré prebral z rúk pána rektora Prešovskej univerzity práve pri príležitosti svojho životného jubilea. Je ním strieborná medaila Prešovskej univerzity za dlhoročnú pedagogickú a výskumnú činnosť a prínos pre rozvoj Pedagogickej fakulty.

Ako vnímame pána dekana my, jeho kolegovia? Ako dobrého manažéra so zmyslom pre všetko nové, progresívne. Ako odborníka náročného na seba aj iných, no zároveň ústretového voči kolegom aj študentom. Ako človeka robiaceho veľa pre to, aby sme ako ľudia mali k sebe bližšie...

Do ďalších rokov želáme nášmu oslávencovi predovšetkým pevné zdravie, veľa tvorivých síl, mnoho ďalších úspechov v profesionálnej oblasti a veľa radosti zo svojich najbližších.

doc. PhDr. Ľudmila Belásová, PhD.
vedúca Katedry predškolskej
a elementárnej pedagogiky
a psychológie
PF PU

Darovali nám úsmev

Dňa 23. marca 2010 sa uskutočnila v priestoroch Pravoslávnej bohosloveckej fakulty vernisáž k výstave fotografií „Darovali nám úsmev“. Prostredníctvom vernisáže bola širokej verejnosti sprístupnená práca študentov 1. ročníka študijného programu Charitatívna a sociálna služba Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove. Ide o dobrovoľníkov, ktorí pod vedením Mgr. Ivany Vojtaškovej, doktorandky na Katedre systematického bohoslovía, počas štúdia svojou prácou prispievajú k zušľachteniu ľudského poslania katedry Kresťanskej antropológie a sociálnej práce. Počas uplynulého zimného semestra títo študenti navštívili s pripraveným programom zariadenie pre seniorov Harmónia, Prešov – Cemjata, DSS Ličartovce a Krízové stredisko na Hlavnej ulici v Prešove.

Pozvanie na vernisáž prijali okrem dekana a vedenia fakulty, zamestnancov a študentov aj zástupcovia univerzity – doc. Ing. Jana Burgerová, PhD., a mesta – JUDr. Katarína Durčanská. Hostom sa venovali študenti z radov dobrovoľníkov, ktorí ich výstavou sprevádzali. Za venovanú pozornosť si študenti vyslúžili poďakovanie a úsmev a všetci pozvaní odišli z výstavy s malou pozornosťou, ktorá im bude pripomínať tento pekný deň.

Výstava na PBF trvala do 9. apríla 2010 a následne boli fotografie prenesené do priestorov Filozofickej fakulty, kde sa 19. apríla konala druhá vernisáž za účasti zástupcov PBF PU. Výstava potrvá v priestoroch FF PU do začiatku mája.

Kamil Roško
študent 1. ročníka PBF PU

Ergonómia práce a jej vplyv na rast kvality života a spoločenskej praxe

Vedecko-výskumná činnosť Fakulty zdravotníctva PU sa orientuje na výskumnú činnosť zodpovedajúcu vývojovým trendom študijných odborov a na publikovanie zistených výsledkov nielen na regionálnej a národnej úrovni, ale aj v medzinárodnom meradle. Aktivity tvorivých pracovníkov majú vzrastajúcu tendenciu a sú pozitívnym aspektom v procese zvyšovania kvality a úrovne rozvoja fakulty. V mesiaci október 2009 sme začali s realizáciou projektu „Ergonómia práce a jej vplyv na rast kvality života a spoločenskej praxe“ z operačného programu Výskum a vývoj, prioritná os 2: Podpora výskumu a vývoja, opatrenie č. 2.2: Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe. Výzva bola zverejnená Agentúrou Ministerstva školstva SR pre štrukturálne fondy EÚ, projekt je spolufinancovaný Európskym fondom regionálneho rozvoja.

Projekt Ergonómia práce a jej vplyv na rast kvality života a spoločenskej praxe realizuje pätnásť členov projektového tímu v laboratórnych podmienkach Katedry fyzioterapie a Katedry dentálnej hygieny Fakulty zdravotníctva Prešovskej univerzity v Prešove. Dĺžka jeho realizácie je 30 mesiacov s požadovanou výškou nenávratného finančného príspevku 370 667,34 eur. Predmetom výskumu je skúmanie zaťaženia podporno-pohybového systému zdravotníckych profesionálov (dentálnych hygienikov, zubných lekárov, zubných laborantov). Sú to profesie, ktoré vyžadujú špecifické polohy a odpor pri práci. Ich výkonom je zaťažovaný podporný aparát, svalový systém a nervový systém takým spôsobom, ktorý po dlhoročnej práci vedie k zdravotným problémom a ochoreniam a následne k trvalému poškodeniu zdravia. Zvlášť stomatológovia a dentálne hygieničky rokmi začínajú pociťovať „dôsledky svojho povolania“. Zdroje uvádzajú, že 8 % dentálnych hygienikov na svete má syndróm karpálneho tunela a ešte väčší je výskyt tzv. tenisového lakťa. Ide o tzv. úžínové syndrómy, ktoré vznikajú ako následok asymetrického jednostranného a stereotypného zaťaženia pri práci (alebo športe), kde zvýšené napätie svalov horných končatín a vlastných rúk vedie k útlaku periférnych nervov. Projektový tím v rámci projektu meraním zistí, vyhodnotí a porovná záťaž v laboratórnych podmienkach pri práci študentov na modeli, tzv. „fantóme“, síce v ergonomicky správnej polohe, ale bez záťaže s prácou a zaťažením v reálnych prirodzených podmienkach klinickej praxe, kde sa pracuje často v nesprávnych polohách s už spomínanou záťažou. Zisťovaním, meraním a porovnávaním záťaže podporno-pohybového systému pri sedení na rôznych statických aj dynamických ergonomických stoličkách odporúčime a navrhne najoptimálnejší variant stoličky, na ktorej ošetrojúci pri práci s pacientom sedí v polohe, ktorá mu zabezpečí potrebný komfort a zároveň minimalizuje záťaž na jeho trupové svaly a kosti, ako aj na svaly horných končatín a vlastnej ruky. Navrhnutá ergonomicky vyhovujúca stolička, ktorá bude individuálne nastaviteľná, môže byť využívaná aj v iných profesiách, ktoré sú vykonávané prevažne v sede a zaťažujú horné končatiny a šiju. Jej využitie by mohlo znížiť výskyt ochorení z pracovného zaťaženia a v prvom rade by bolo vhodnou prevenciou ich výskytu.

PaedDr. Ivana Fedurcová
projektový manažér

Súčasný québecký román na Slovensku

Členovia riešiteľského tímu projektu VEGA z Katedry francúzskeho jazyka a literatúry IRKF FF Prešovskej univerzity pozvali do atraktívneho prostredia Vysokých Tatier popredných odborníkov zaoberajúcich sa súčasnou québeckou literatúrou.

Oznam o kolokviu, uverejnený na celosvetovej webovej stránke literárnych vedcov romanistov www.fabula.org, zaujal vysokoškolských učiteľov a vedeckých pracovníkov z ôsmich krajín vrátane Slovenska. Na veľkú radosť organizátorov do Tatier zavítali kolegovia z ďalekej Kanady, Francúzska, Českej republiky, Nemecka, Španielska, Talianska a Maďarska. V dňoch 29. a 30. marca 2010 sa v kongresovom centre Academia v Starej Lesnej zišli na vedec-kom podujatí, ktorého témou bol súčasný québecký román. Účastníci kolokvia sa vo svojich vystúpeniach venovali rôznym hľadiskám tvorby dvadsiatich autorov publikujúcich v Kanade i vo Francúzsku. Rezonovala v nich hlavne problematika québeckej identity, osobitostí québeckej francúzštiny, literárnej geografie, miesta onomastiky v skúmaných románoch, rodinných a náboženských mýtov, Québecu ako krajiny emigrantov, ktorá sa im javí ako raj, exportovania európskych traumatizmov do Nového sveta a pod.

Prínosom kolokvia bol podľa kanadských odborníkov okrem obhajoby literatúry písanej po francúzsky a okrem návratu k textu aj pohľad na québeckú prózu zvonku. Účastníci z ostatných krajín zamerali svoju pozornosť na také aspekty románov, ktoré samotní Kanaďania ani nevnímajú.

Všetci zúčastnení sa zhodli na tom, že veľmi vhodne zvolená téma umožňuje vydať monografický zborník príspevkov. Kanadských kolegov potešil preklad úryvkov zo súčasných québeckých románov doplnený medailónmi autorov, ktorý pre Revue svetovej literatúry pripravila doc. PhDr. Zuzana Malinovská, CSc., o to viac, že si niekoľko výtlačkov RSL mohli odnieť so sebou a upozorniť tak na domovských pracoviskách na záujem, ktorý québecká literatúra vzbudzuje na Slovensku.

Organizátorom urobil radosť významný český kanadianista prof. PhDr. Petr Kyloušek, CSc., z Filozofickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne. Ocenil vedeckú úroveň i praktický prínos kolokvia a vyslovil im svoje uznanie. Výsledky úspešného podujatia sa premietnu do vyučovacieho procesu v podobe prednášok o literatúre a jazyku Québecu.

Za úspechom kolokvia sa skrýva dlhodobá, náročná príprava, ktorej dušou boli doc. PhDr. Zuzana Malinovská, CSc., a Mgr. Ján Drengubiak, PhD. Patrí im za to vďaka zo strany všetkých zúčastnených. Rovnako je potrebné poďakovať pracovníkom kongresového centra Academia za to, že bádateľom vytvorili vynikajúce podmienky na prácu aj na od-dych, že boli neobvyčajne milí, ochotní a priateľskí.

Kolokvium vyvolalo diskusiu o potrebe pokračovať v započatej spolupráci. Účastníci sa už dohodli na téme ďalšej konferencie a tá by sa mala konať v roku 2012 vo francúzskom Clermont-Ferrand.

Katarína Kupčihová

Na Fakulte manažmentu PU študujú víťazi – inovátori a lídri

Tomáš Makatúra a Lucia Kažimírová sú mladí veselí a ambiciózni ľudia. Svoje okolie upútali vďaka oceneniam, ktoré získali na konci roka 2009.

Tomáš (študent 1. ročníka magisterského stupňa štúdia na FM PU) vyhral 1. miesto v publicistickej súťaži v rámci Týždňa vedy a techniky na Slovensku v kategórii II., vyhlásenej Ministerstvom školstva SR. Víťaznú esej napísal na tému Tvorivosť a inovácie posúvajú ľudstvo. Lucia (študentka 1. ročníka bakalárskeho stupňa štúdia na FM PU) získala ako predsedníčka Mládežníckeho parlamentu Prešova za podporu práce s deťmi a mládežou víťazstvo na piatom ročníku ocenenia Rady mládeže Slovenska „MOST“ v kategórii „Mladý líder“, ktorá predstavuje aktívny postoj mladého človeka k svojmu okoliu a k sebe samému. O ich úspechoch sa s nimi porozprávala Martina Ferencová:

Čo Vás motivovalo, aby ste svoje schopnosti zhmotnili do práce zušľachtujúcej seba samého i ľudí okolo?

T. M.: V mojom prípade som to nebral ako zušľachtovanie. Som dyslektik a môj boj s písaním a s pochopením textu len prerástol do záľuby formulovania myšlienok v esejí. Internet mi ukázal priestor s množstvom podnetov a zaujímavých vecí, kde bolo možné získať odpoveď na každú otázku rýchlosťou myšlienky.

L. K.: Vždy som chcela žiť aktívne, a preto som si hľadala rôzne záujmy popri škole. V druhom ročníku na gymnáziu si ma spolužiaci zvolili za predsedu triedy a stala som sa členkou žiackej školskej rady. Neskôr som sa zúčastnila na viacerých školeniach, ktoré pre mládežníkov organizovala Rada mládeže Prešovského kraja. Tam som sa dozvedela o fungovaní mládežníckeho parlamentu v našom meste a podarilo sa mi stať jeho členkou. Bola som postavená pred výzvy ako napríklad zrealizovať projekt od jeho napísania až po kompletne zhodnotenie a vyúčtovanie, to všetko ma stále posúvalo dopredu. Páčilo sa mi, že aj ja môžem prispievať k rozvoju Prešova. Všetko to, čo teraz robím, je pre mňa prípravou do budúcnosti. Rada využívam možnosti, ktoré sa mi ponúkajú. Tak sa môžem priamo spolupodieľať na zmenách svojho okolia.

Aké pocity vo Vás vyvolalo verejné ocenenie vašej aktivity a kreativity?

T. M.: U nás nie je zvyk oponovať názorom iných, považuje sa to za neslušnosť, či dokonca útok. Vždy očakávam, že s mojimi úvahami niekto nebude súhlasiť, že mi bude protirečiť. Verejným ocenením by bola pre mňa práve takáto situácia. Skrátka, potešilo by ma, keby moje myšlienky vyvolali polemiku. Chcel by som hľadať pod povrchom tie skutočné a hodnotné argumenty, ktoré stoja za víťazstvom.

L. K.: Nikdy nezabudnem na to, ako som sa o svojom ocenení dozvedela. Kontaktoval ma pre mňa dovtedy neznámy človek, Mladý líder roku 2008, Michal Iľaš. Keďže bol členom výberovej komisie, dozvedel sa o mojom príbehu už počas hodnotenia nominácií. Napísal mi, že som komisiu zaujala natoľko, že som

sa stala mladým lídrom roka 2009. Zažila som minúty šťastia a prekvapenia. Toto som skutočne nečakala. Všetko, čo robím, robím pre radosť seba a svojho okolia. Nikdy mi nenapadlo, že by som za to mohla byť odmenená. Dostala som obrovskú chuť pokračovať vo tejto práci ďalej a svojou činnosťou dokázať, že som si ocenenie naozaj zaslúžila.

Ste víťazmi významných celoslovenských súťaží – je podľa Vás víťazstvo pre mladých ľudí cieľom alebo prostriedkom na jeho dosiahnutie?

T. M.: Víťazstvá majú hodnotu úsilia, ktoré musel človek vynaložiť, aby sa k nim dopracoval. Ja si svoje víťazstvá vážim. Mne každá esej (a nielen tá víťazná) pomohla prekonať samého seba. Dnes viem, kde sú moje limity. Mám skúsenosť, ktorá mi dodala sebadôveru. Ukázala mi, že základom je len a len húževnatosť a výdrž. Ale keď som to dokázal ja, dokáže to každý, kto veľmi chce.

L. K.: Pre mňa to určite nebolo cieľom, ale práve naopak – veľkým „nakopnutím“ byť nielen aktívnym človekom, ale aj aktívnym občanom mesta.

Čím nás plánujete prekvapiť v budúcnosti?

T. M.: Zaujíma ma politika, informačné technológie, obchod. Osobne som sa stretol s postojom „starých politikov“ k mladým ľuďom, ktorých chcú len využiť bez toho, aby akceptovali ich názory a potreby. Ak máme zostať v tejto krajine, musí sa to zmeniť. Slovensko nemôže stagnovať. Treba vytvoriť priestor, v ktorom by mohli slušne žiť aj ľudia na začiatku svojej kariéry. Dnes sú tisíce mojich rovesníkov bez práce alebo v podradných zamestnaniach, nemajú dlhodobú šancu postaviť sa na vlastné nohy. Ja by som chcel byť pri tom, keď príde čas na riešenie tejto situácie, aby som dostal možnosť zmeniť to.

L. K.: Nemôžem povedať, že by som chcela niečím prekvapiť. Rada by som bola tým, čím doteraz. Človekom, ktorému tu v meste Prešov záleží na postavení mladých ľudí. Spoločne s celým tímom Mládežníckeho parlamentu Prešova chceme dosiahnuť väčšiu akceptáciu mladých, chceme ukázať, že aj my máme záujem o verejné dianie v meste, že môžeme byť rovnocennými partnermi pri rozhodovaní hlavne o veciach, ktoré sa nás týkajú, že sme generácia, ktorá vie spolupracovať a dosiahnuť svoje ciele.

PhDr. PaedDr. Martina Ferencová, PhD.

Tvorivosť a inovácie posúvajú ľudstvo dopredu

Sú medzi nami jediní obdarení schopnosťou vidieť, ako sa aj malou zmenou dajú robiť z obyčajných vecí zázraky. Všimol som si to na pieskovisku. Mój štvorročný bratranček v ňom objavil „diamanty“. Po vyberaní kamienky z piesku, poukladal ich do vedierka a všetkých presvedčil, že je to prístroj, ktorý z nich vyrobí najcennejší poklad. Moja mama to vzala tak vážne, že jeden z Riškových diamantov skončil na jej retiazke so zlatým krúžkom.

Som presvedčený, že o našom drobcovi bude svet ešte počuť. Má úžasnú predstavivosť, fantáziu a vieru, že dokáže čokoľvek. Práve tieto vlastnosti predurčujú vyvoleným vstúpiť za hranice zabehaného, vymysleného a možného a tvoriť objavy, ktoré ostatným ľuďom menia život. Nepochybujem, že tie najrevolučnejšie vynálezy môžu vzniknúť len v mysliach, ktoré sú slobodné, bez hraníc a obmedzení a prijatých skutočností momentálneho stupňa poznania. Ak sa k tomu pridá viera vo vlastné sily a chuť dokázať prospešné veci, vzniká hybný moment, ktorý môže pohnúť akýmkoľvek problémom.

To, že kreatívne myslenie, fantázia, pozorovací talent a otvorená duša pre neobyčajné veci je základným predpokladom úspechu v tvorivosti, dokladajú životopisy najtalentovanejších ľudí našej civilizácie. Keby deštruktívne prvky v histórii človeka nepotláčali jeho rozlet v pozitívnom myslení, dnes by sme boli najúspešnejším humanoidným druhom rozšíreným v celej galaxii. Veď priemyselná revolúcia, ktorú naštartoval parný stroj, mohla prebehnúť o storočia skôr. Archeológovia objavili, že v antickom Grécku robili pokusy s jednoduchými modelmi otáčavej parnej gule už za čias Aristotela. Leonardo da Vinci počas renesancie tiež predbehol svoj vek vo vynálezoch o mnoho storočí. Ruský cár Peter I. musel dokonca po revolučnom prebudovaní svojej krajiny nechať pripraviť slovník výrazov novej terminológie, pretože domácim chýbali výrazy v rodnom jazyku na mnohé veci, udalosti a deje, ktoré sa u nich zaviedli. Poznatky Luisa Pastera a Flemingov objav penicilínu znamenali radikálny prevrat v medicíne aj spoločnosti, ktorá mohla prestať akceptovať smrť pre bežné choroby v produktívnom veku človeka.

Dá sa uvažovať o tom, či k takýmto osvietenským skokom vo vývoji ľudstva prispelo aj Slovensko. Je veľmi pravdepodobné, že sme mali na svojom území jedného z prvých ľudí, ktorí dokázali lietať. Mních Cyprián z Červeného kláštora skonštruoval zrejme prvé stredoveké rogallo. Fonetické balvany na Krupinskej planine, z ktorých sa dá fúkaním vylúdiť ďaleko znejúci signál, slúžili ako sirény. Upozorňovali obyvateľstvo na nebezpe-

čenstvo a sú zaujímavým historickým vynálezom. Ukázkovým príkladom tvorivosti a inovácie je však aj systém odvodňovacích šácht a tajchov pri Banskej Štiavnici.

Funguje spoľahlivo do dnešných dní a je naplnením sna každého, kto chce zosúladiť technický pokrok s prírodou krajiny, ktorú miluje.

Novšia história sa spája s množstvom mien slovenských technikov a vynálezcov, čo dokázali premeniť vízie na skutočnosť. Jozef Murgaš v rádiotelegrafii dosiahol množstvo patentov a úžasných objavov, vďaka ktorým môžeme dnes tak samozrejme vnímať napríklad mobilný telefón. Aurel Stodola ukázal ľudský rozmer vedca aj v práci pre postihnutých. Nebol len svetovým vynálezcom turbín, ale skonštruoval prvú funkčnú protézu ľudskej ruky.

V dnešnej dobe sa pokrok vo výskume a inováciách rozbehol nevídanou rýchlosťou. Vznikajú vedecké centrá, ktoré sústreďujú najlepších výskumníkov, technológie a poznatky, aby vyriešili množstvo problémov našej civilizácie. V najznámejšom centre výskumu kozmu v NASA pracuje mladá slovenská astronómka Jana Pittichová, ktorá sa podieľa na výskume ochrany Zeme pred ohrozením z vesmíru. V poslednej dobe zaujali úspešným pokusom s ostreľovaním jadra kométy.

Máme dosť príkladov úspechu jednotlivcov. Aj keď nie každý človek môže byť vedcom, objaviteľom a výskumníkom, každý z nás však môže byť malým inovátorom v svojom obore. Všetci máme šancu vylepšiť svoju prácu o kúsok poznania a nápadu, ktorý je nám vlastný.

Deti majú byť od útleho veku podporované v tvorivosti a fantázii. Spoločnosť im nesmie stavať klietku konvencií a skostnatených postupov. Majú byť motivované nie v mechanickom bifľovaní učiva, ale v rozvíjaní vlastných logických kreácií. Škola by mala byť priestorom, kde učiteľ obdivuje žiaka, ktorý má predstavivosť ako Julius Verne, a podporuje ho v tom. Dôležitosť tvorivosti a inovácií chápajú aj krajiny Európskeho spoločenstva a tento rok sa má niesť práve v ich mene. V myslení, tvorivosti a inováciách hľadajú inšpiráciu mnohé krajiny vo svete. Európska únia k nim dáva zodpovednosť, humanizmus a svoje historické skúsenosti. Desiatročia mierového spolunažívania na tomto území svedčia o prioritách jej obyvateľov. V takejto atmosfére je možné dospieť k úžasným objavom nielen v technických odboroch, ale aj v humanitných vedách. Veľkým prínosom v budovaní spoločnos-

ti, ktorá dokáže aktívne využívať moderné vedecké poznatky, sú informatizácia a komunikačné technológie. Databáza poznatkov a vedomostí, ktorú ľudstvo má, je v súčasnosti najväčším a všeobecne najdostupnejším kolektívnym rozumom, akým kedy naša civilizácia disponovala. Dôležitým momentom tohto vedomostného rastu našej časti sveta je aj neustála pomoc tam, kde toľko šťastia nemajú. Z tohto prostredia môžu tiež prichádzať myšlienky, ktoré upravujú optiku vnímania sveta a jeho rozvoja. Bohatí, mocní, ale zahľadení do seba môžu robiť chyby, ktoré draho zaplatia iní. Aj v súvislosti s modernými technológiami a vedeckými úspechmi. Príkladom je globálny dosah rozvinutého priemyslu na ekológiu našej planéty alebo revolučný prechod na biopalivá, ktorý znamenal drastický nástup hladu v rozvojových krajinách. Výkonné technológie a inovácie samy o sebe neznamenali úspech, ak sa k nim nepridala empatia a globálna spoločenská zodpovednosť.

Slovensko je súčasťou spoločenstva najrozvinutejších krajín sveta. Má ľudí, ktorí dokážu tvoriť a hľadať v nekonečných možnostiach prospešné súvislosti. Otvoreným prístupom k vzdelaniu a informáciám tu vyrastá technicky zdatná generácia so slobodnou myslou bez predsudkov k nemožnému.

Malým zrnkom špecifického prínosu je, že tej slovenskej generácii budúcich vedcov čítajú rozprávky predkov, v ktorých je základná pravda poctivého života. Hovorí sa v nich, že len aktívni, prajní, rozmýšľajúci a empatickí vyhrajú bitku osudom. Každý vynález musí byť prospešný nielen pre svojho vlastníka a najväčším pokladom je poznanie a múdrosť.

V budúcnosti na Slovensku možno bude bežne stávať, že z detí, ktoré vidia v kamienkoch diamanty, vyrastú geniálni vedci, ktorí budú meniť štruktúru minerálov na materiály s unikátnymi vlastnosťami, vymyslia „samorastúce“ stavby s nádhernou architektúrou.

Treba im len veriť, zachovať im slobodnú dušu a dať vedomosti, aby mohli svoje sny zrealizovať. Obyčajný kamienok z pieskoviska na zlatom privesku na krku krásneho Slovenska môže byť symbolickým diamantom tvorivého myslenia a fantázie bez hraníc, ktorá sa stane skutočným pokladom pre nové generácie.

Tomáš Makatúra

Vedecká konferencia „Semper fidelis“ na GTF PU v Prešove

„Zachovaj poriadok a poriadok zachová teba,“ týmito slovami otvoril Mons. ThDr. Ján Babjak, SJ, PhD., prešovský arcibiskup a metropolita, dňa 11. 3. 2010 na Gréckokatolíckej teologickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove (GTF PU) vedeckú konferenciu s medzinárodnou účasťou Semper fidelis. Konferenciu zorganizovala Katedra systematickej teológie GTF PU v Prešove v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou kánonického práva. Konala sa pri príležitosti 20. výročia promulgácie Kódexu kánonov východných cirkví (CCEO). Úspešný priebeh konferencie zaželel zúčastneným aj dekan fakulty prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. Po privítaní všetkých hostí predstavil JCDr. František Čitbaj, PhD., hlavný organizátor konferencie, svoju monografiu z oblasti katolíckej kánonickej ekzeziológie s názvom „Cirkvi nie sú steny a strecha, ale viera a život...“

Prvý príspevok konferencie, ktorý analyzoval kánonickú formu miešaných manželstiev, prezentoval dr. hab. Leszek Adamowicz, mimoriadny profesor Katolíckej univerzity v Lubline, ktorá je zahraničným partnerom GTF PU v Prešove v rámci medzinárodnej spolupráce. O synodálnych prvkoch v riadení Cirkvi podľa Kódexu kánonického práva (CIC) a CCEO rozprávala Mgr. Monika Menke, ThD., z Univerzity Palackého v Olomouci. Dr. Piotr Kroczek z Pápežskej univerzity Jána Pavla II. v Krakove sa zaoberal pozitívami poznania práva východných cirkví pre latinského zákonodarcu. Liturgické právo v praxi Gréckokatolíckej metropolie na Slovensku predstavil prof. ThDr. Vojtech Boháč, PhD., z GTF PU v Prešove. Stály diakonát v CIC z roku 1983 a v pokoncilových dokumentoch analyzoval ThLic. Martin Kahanec z Teologickej fakulty v Košiciach, Katolíckej univerzity v Ružomberku. JCLic. Zuzana Petkáčová, notárka Metropolitného súdu Košickej arcidiecézy, priblížila úlohy laikov v Cirkvi. JCLic. Jurij Popovič, súdny vikár Metropolitného tribunálu Prešovskej metropolie, prispel prednáškou o nadobudnutí príslušnosti k cirkvi sui iuris. Vieroučný aspekt kánonov o sviatostiach v CIC a CCEO prezentoval doc. ThDr. PaedDr. Andrej Slodička, PhD., z GTF PU v Prešove. Vyhlásenie neplatnosti manželstva v súčasnom katolíckom súdnictve analyzoval JCDr. František Čitbaj, PhD., a výchovnými problémami v kánonoch CIC a CCEO sa zaoberala ThDr. PaedDr. Monika Slodičková, PhD., z GTF PU v Prešove.

Príjemným povzbudením pre účastníkov konferencie boli pozdravné slová od rektora Prešovskej univerzity v Prešove prof. RNDr. René Matloviča, PhD., a od rektora Katolíckej univerzity v Ružomberku prof. Tadeusza Zasępu, ktoré tlmočil dekan fakulty prof. ThDr. Peter Šturák, PhD. V priebehu konferencie odznela zaujímavá diskusia, v ktorej jednoznačne zaujal profesor práva z Katolíckej univerzity v Lubline, Leszek Adamowicz. Pravdepodobne v apríli tohto roku vyjde z vedeckej konferencie „Semper fidelis“ aj zborník príspevkov.

Monika Slodičková

Keď kvitnú snežienky

Každá nová jar nás víta kvitnúcimi snežienkami. Človek začína vnútorne ožívať, tešiť sa z čarovných jarných dní a chvíľ, ktoré so sebou prináša teplé slnko. To je tá najjednoduchšia filozofia života.

Zamyslíme sa niekedy nad tým, prečo je to tak? Nota bene, prečo jar prináša aj chvíle neradostné, smútiace a plné slz. Nie je náhoda, že som dala článku názov týkajúci sa snežienok. Tým som chcela naznačiť krásu jari, Veľkej noci, tej neopakovateľnej radosti z príchodu teplého slnka... No nielen to. Chcem poukázať, že v tomto čase sú i dni smutné, boľavé, ktoré sa nás bytostne dotýkajú. Bolo to tak aj teraz pred Veľkou nocou v roku 2010, keď som takúto chvíľu zažila. S jarou vždy niečo nové prichádza i odchádza. Filozofickej obci odišiel ten, s ktorým sme stále žili, stretávali sa ním na vedeckých konferenciách SFZ SAV, na koho sme radi spomínali pre jeho široký filozofický diapazón názorov na svet a človeka v ňom, na pekný vzťah k Filozofickej fakulte UK v Bratislave a k FÚ SAV. Jeho podnetné filozofické názory, ktoré získal na štúdiu v (bývalej) NSR a ktoré boli v tom čase na Slovensku ojedinelé, som mala možnosť spoznať ešte v dobe svojho štúdia (roky 1968 - 1973). Vysoko korektný bol jeho vzťah k študentom, doktorandom, habilitantom. Vedel byť veľmi kritický, ale vždy dokázal pomôcť, poradiť. Odišiel prof. PhDr. Rudolf Šíma, DrSc., človek pracovitý, čestný a vysoko morálny.

Odišiel, ale i zostal stále medzi nami. Jeho monografia *Človek v boji o seba a svoju budúcnosť* otriasla celou filozofickou obcou nielen u nás, ale i v zahraničí (mám na mysli dlhodobý študijný pobyt v Mníchove práve v tom nešťastnom roku 1969, spojený s uštipačnými poznámkami, že sa vyhába sociálnemu daniu na Slovensku). Jeho vedeckou orientáciou boli otázky filozoficko-sociálne a filozoficko-antropologické. Práve vtedy akoby vnútorne anticipoval, že človek ako bytosť pozemská, myslíaca, racionálna je tu, ale nie navždy. Bol presvedčený o ľudskom boji o seba a svoju budúcnosť, čo vyjadril slovami, že tajomstvo existencie človeka nie je v tom, aby len žil, ale v tom, prečo má žiť. Bez určitej predstavy, prečo má žiť, človek žiť nechce a radšej odíde, akoby mal zostať na Zemi. Viera v presvedčenie o úspešnosti boja o ľudskú sebarealizáciu i nádej, že život ľudí môže byť aj bude ešte krajší, radostnejší a šťastnejší, ako je, prevládali nad pocitmi beznádejnosti ľudského boja i nad pesimistickou tézou, že zlo a podlosť sú vraj prirodzeným stavom ľudstva a človek je odsúdený na život bez perspektívy jeho zdokonaľovania. Počas svojho života sa snažil svojím optimizmom nielen teoreticky, ale živo ľudsky, morálne formovať ideál mladého človeka, čo sa mu aj podarilo.

Žiaľ, hovorí sa to veľmi smutne, ale pri poslednej rozlúčke bola iba jeho rodina, traja študenti a dvaja jeho bývalí spolužiaci z Filozofickej fakulty UK. Preto si dovoľím sa s ním rozlúčiť slovami, že poznaná pravda povznáša ducha, nie páli svet a k pravde možno dospieť iba vlastnou snahou. *Prins quam incipias, consulto, et ubi consultaris, mature faco opus est.*

prof. PhDr. Anna Klimeková, PhD.
Fakulta humanitných a prírodných vied PU

Taiwanská kuchyňa na PU

Koncom apríla mali všetci zamestnanci a študenti PU pri objednávaní obedov možnosť kliknúť aj na exoticky opísané jedlo. Na PU totiž prebiehal Týždeň taiwanskej kuchyne. O nápade pripraviť túto akciu sme sa zhovárali s doc. PaedDr. Danielom Šimčíkom, PhD., riaditeľom Ústavu ázijských štúdií PU v Prešove, a s Huang-Lin-Ying, študentkou slovenského folklóru a slovenského jazyka na Ústave ázijských štúdií PU.

Kto alebo čo vás motivovalo organizovať „Týždeň taiwanskej kuchyne“ na Prešovskej univerzite v Prešove? Akým spôsobom bola zabezpečená autentickosť prípravy jedál?

D. Š.: V prvom rade to už bola minuloročná osobná skúsenosť, keď sme v spolupráci s hosťujúcim profesorom Akihirom Ishikawom s úspechom zorganizovali „Japonskú pohánkovú kuchyňu“ a v neposlednom rade to bola skutočnosť, že v súčasnosti je na ročnom študijnom pobyte na Ústave ázijských štúdií PU študentka Huang-Lin-Ying zo Soochow University v Taipei. Je dôležité, že táto študentka sa ukázala aj ako veľmi šikovná kuchárka, ktorá naučila variť našich kuchárov špeciality taiwanskej kuchyne. Ďalšou veľmi dôležitou skutočnosťou bolo, že na taiwanskom reprezentatívnom zastupiteľstve v Bratislave nám veľmi ochotne pomohli pri zaobstarávaní potrebných potravín a ingrediencií. Bez pomoci Taipei Representative Office by sme určite neboli mohli naplniť vami uvádzanú autentickosť prípravy jedál, pretože potrebnú chuť možno naozaj dosiahnuť len originálnymi potravinami.

Zaznamenali ste zo strany stravníkov ohlasy na kvalitu taiwanskej kuchyne? Ako prijali stravníci možnosť ochutnať taiwanské špeciality?

D. Š.: Som veľmi milo prekvapený pozitívnymi ohlasmi študentov i učiteľov, dokonca pre veľký záujem predlžuje vedenie študentskej jedálne PU podávanie taiwanských jedál o ďalší týždeň, čo ma len utvrdzuje v tom, že sme urobili dobre, keď sme sa rozhodli takúto akciu zorganizovať.

Aký je váš názor na taiwanskú kuchyňu?

D. Š.: Pred dvoma rokmi som mal možnosť priamo počas študijného a prednáškového pobytu v Taipei ochutnať pomerne veľa druhov jedál taiwanskej kuchyne. Myslím si, že ide naozaj nielen o veľmi chutné a výživné jedlá, ale treba zdôrazniť, že sú to predovšetkým jedlá veľmi zdravé, bohaté na vitamíny. Keďže v Taiwane je prakticky počas celého roka k dispozícii čerstvá zelenina a ovocie, získavajú tým na kvalite aj jedlá ich kuchyne. U nás netradičné druhy zeleniny a korenín navyše dodávajú týmto jedlám nenapodobiteľnú arómu a chuť.

Plánuje Ústav ázijských štúdií so spoločnosťou MAGISTER - PREŠOV, s. r. o., aj v budúcnosti podobnú spoluprácu zameranú na ázijskú kuchyňu?

D. Š.: Vzhľadom na skutočnosť, že ázijský priestor je naozaj veľmi, veľmi široký, už teraz začínam uvažovať o pokračovaní podobných ponúk, napr. japonskej, indonézskej alebo indickej kuchyne. Už na jeseň by to mal byť „Týždeň japonskej kuchyne“.

Zhovárala sa Ing. Vladimíra Pohorelcová

Vieme, že si na PU už dlhší čas. Môžeš nám povedať, ako dlho si už v Prešove a čo je hlavnou náplňou tvojho študijného pobytu?

H. L.Y.: Na Slovensku som od polovice augusta minulého roku. Do konca augusta som bola účastníčkou letných jazykových kurzov slovenského jazyka určených pre zahraničných záujemcov na Univerzite Komenského v Bratislave. Od septembra som na Ústave ázijských štúdií PU a hlavným cieľom môjho pobytu je štúdium slovenského folklóru a zdokonaľovanie sa v znalosti slovenského jazyka. V Prešove budem do konca júla tohto roku.

Čo ňa doposiaľ na Slovensku najviac zaujalo?

H. L.Y.: V prvom rade je to krásna krajina a najdôležitejšie je, že som sa doposiaľ stretla s vynikajúcimi ľuďmi, ktorí sú veľmi láskaví, ochotní a úprimní. Našla som si tu veľa dobrých priateľov a aj ich zásluhou som bližšie spoznala mentalitu Slovákov, ich názory na život a samozrejme som spoznala aj to, ako žijú vysokoškooláci.

Počuli sme na teba samé chvály aj od kuchárov a vedenia študentskej jedálne PU, vraj si výborná kuchárka a predovšetkým tvojou zásluhou mohla byť pripravený Týždeň taiwanskej kuchyne, ktorý Ústav ázijských štúdií zorganizoval v spolupráci s firmou „U MAGISTRA“.

H. L.Y.: Áno, snažila som sa, ako som najlepšie vedela, pretože ešte nie som taká dobrá kuchárka ako moja mama, ale práve aj zásluhou mojej mamy, s ktorou som veľa konzultovala, sa podarilo pripraviť viacero tradičných taiwanských jedál. Veľmi ma teší, že študenti i učители PU majú záujem o tieto jedlá. Dozvedela som sa od pani Balenčinovej z firmy „U MAGISTRA“, s ktorou som najviac spolupracovala pri zostavovaní jedálneho lístka, že podávanie taiwanských jedál bude predĺžené o týždeň.

Obľúbila si si aj slovenské jedlá? Môžeš uviesť nejaké slovenské jedlo, ktoré ti chutí najviac?

H. L.Y.: Spočiatku to nebolo také jednoduché a zvykala som si dosť ťažko, ale dnes už som si zvykla na chuť vašich jedál. Ak by som mala uviesť najobľúbenejšie jedlo, určite to sú palacinky, ktoré zbožňujem, a k tomu kofola – to je niečo! Kofolu si určite vezmem so sebou aj do kufru, keď sa v júli budem vracáť do Taiwanu.

Aké sú tvoje plány do najbližšej budúcnosti?

H. L.Y.: Aj keď sa už pomaly blíži záver môjho ročného študijného pobytu, mám záujem vrátiť sa na PU a už teraz sa zaoberám možnosťami ďalšieho štúdia. Zaujímam ma predovšetkým slovenská kultúra a umenie, ľudové tradície a zvyky. Dúfam, že sa do Prešova zase veľmi skoro vrátim!

Zhovárал sa doc. PaedDr. Daniel Šimčík, PhD.

Konferencia O mladých – nielen očami vedcov

Príležitosť zúčastniť sa na skutočne pútavej vedeckej konferencii, ktorá nie je len reakciou na akademické otázky, nie je veľa. Práve takou bola konferencia uskutočnená 12. apríla 2010 na Pravoslávnej bohosloveckej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove.

Konferencia s názvom „Mladý človek – budúcnosť Cirkvi“ bola vyvrcholením sérií udalostí, ktoré si pripomínali významnú príležitosť 20. výročia založenia Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS.

Bratstvo pravoslávnej mládeže je dobrovoľným a otvoreným spoločenstvom mladých pravoslávnych kresťanov. Vyvíja aktivity v oblasti vzdelávania, výchovy, podporovania všestranných aktivít mládeže, vzbudzovania záujmu o štúdium pravoslávnej teológie za účelom duchovne zdravého rozvoja mládeže. Súčasťou práce Bratstva je taktiež humanita, sociálna a charitatívna činnosť, pomoc starším, osamelým a bezmocným ľuďom. Týmto spôsobom odvracia vplyv negatívnych faktorov na mládež. Už od svojho počiatku úzko spolupracuje s akademickou sférou, ktorú v tomto prípade zastrešuje najmä Pravoslávna bohoslovecká fakulta.

Konferenciu otvoril prof. ThDr. Ján Zozuľak, PhD., dekan PBF, príhovorom a referátom o mieste mládeže v súčasnej spoločnosti. Keďže bol jedným zo zakladajúcich členov Bratstva, jeho príhovor bol syntézou teoretických a praktických skúseností. Konferencia pokračovala motivujúcimi slovami rektora Prešovskej univerzity prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD. Rektor vyzdvihol pozitíva existencie takých spoločenstiev, akému bola venovaná konferencia. Podľa neho človek, ktorý participuje na existencii takéhoto zoskupenia, popiera vlastný egoizmus, stavia sa do protikladu voči individualizmu, čím sa stáva významným elementom spoločnosti.

Prítomným sa taktiež prihovoril aj prezident Bratstva pravoslávnej mládeže na Slovensku – SYNDESMOS Alexander Haluška. Informoval o práci Cirkvi s mládežou a jej význame.

Jedným z najvýznamnejších hostí konferencie bol biskup Irénée z Quebec City v Kanade. V úvode odovzdal pozdravy a vyjadril postreh o podobných

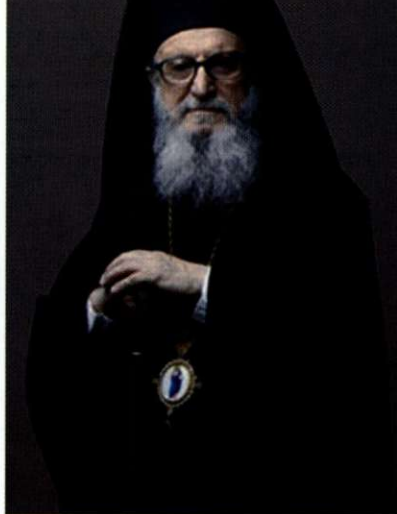
dejinných skutočnostiach v novovekej histórii Cirkvi oboch krajín. To nás podľa biskupa neodmysliteľne spája spoločne s láskou ku Christovi. Podotkol, že aj v Kanade má v Cirkvi nezastupiteľné miesto práve mladý človek, ktorý ju buduje a je jej členom práve teraz a tu. Celosvetový prezident Bratstva pravoslávnej mládeže – SYNDESMOS otec Christophe D' Aloisio z Belgicka nadviazal na predošlé slová myšlienkou o jednote všetkých národov v Cirkvi. Pred Bohom je človek členom Božieho národa a na zemi je každý z nich viditeľným Christom. Túto pomyselnú časť konferencie ukončil nemenej významný hosť Michail Cherniak z Moskvy, ktorý je reprezentantom Syndesmosu pre strednú a východnú Európu.

Odborné referáty začali príspevkom Mgr. Vasyľa Kuzmyka, PhD., na tému „Mládež a dnešná spoločnosť“. V podobne zacielených príspevkoch sa niesol celý charakter konferencie. Analyzovali sa otázky mladého človeka vo vzťahu k Svätému Písmu a Tradícii, k Eucharistickému spoločenstvu, k pokore, k vhodným vzorom, k sociálnej službe a pastorácii, ale diskutovalo sa aj o vplyve siekt, o príčinách ateistického zmýšľania, o uplatniteľnosti na trhu práce a mnohých iných témach.

Účastníci konferencie sa zhodli na mnohých záveroch. Najvýznamnejším z nich bolo potvrdenie spolupráce medzi Pravoslávnou bohosloveckou fakultou Prešovskej univerzity v Prešove a Bratstvom pravoslávnej mládeže na Slovensku s cieľom využívať skúsenosti starších a entuziazmus mladších. Konferencieri sa taktiež zhodli na vyjadrení sústrasti občanom Poľskej republiky v súvislosti s tragédiou, pri ktorej zahynul poľský prezident Lech Kaczyński, jeho manželka Mária, pravoslávny arcibiskup poľskej armády Miron Chodakowski a mnohí iní významní činitelia našich blízkych susedov.

Mgr. Bohuslav Kuzyšin, PhD.

Medzinárodná vedecká konferencia s udelením titulu „doctor honoris causa“

Akademická pôda Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU bude 15. júna 2010 miestom konania ďalšej kvalitnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou. Konferencia bude zameraná na kvalitu pracovníkov v oblasti sociálnej práce a priblíži biblicko-teologické a sociologické východiská sociálnej práce. Je výsledkom vedeckého projektu VEGA 1/0532/08 Supervízia ako základný predpoklad kvalitnej sociálnej práce, ktorý je riešený na PBF PU. Táto konferencia sa uskutoční pri príležitosti udelenia titulu „doctor honoris causa“ Jeho Eminencii prof. Dr. Demetrioovi, prvému hierarchovi Gréckej pravoslávnej cirkvi v Amerike, exarchovi Ekumenického patriarchátu, prezidentovi Posvätej eparchiálnej synody a predsedovi Stálej konferencie kanonických pravoslávnych biskupov Ameriky. Arcibiskup Demetrios (Trakatellis) sa narodil 1. februára 1928 v Tesalonikách v Grécku. V roku 1950 ukončil Teologickú fakultu Aténskej univerzity s vyznamenaním. V rokoch 1965 – 1971 študoval na Harvardskej univerzite vďaka získanému štipendiu. V roku 1972 získal doktorát PhD. a v roku 1977 doktorát ThD. na Aténskej univerzite. Od roku 1983 desať rokov pôsobil ako profesor Biblických náuk a počiatkov kresťanstva na Teologickej fakulte Holy Cross v Massachusetts v USA. Počas tohto pôsobenia dva roky prednášal ako hosťujúci profesor na Teologickej fakulte Harvardskej univerzity. Arcibiskup Demetrios ovláda grécky, anglický, francúzsky, nemecký, hebrejský a ďalšie jazyky. V roku 1967 sa stal biskupom vretenským a o rok neskôr bol zvolený za metropolitu atického a megarského, ale toto zvolenie neakceptoval kvôli vtedajším politickým podmienkam v Grécku. 19. augusta 1999 bol zvolený za arcibiskupa Ameriky. Aktívne sa podieľa na kultúrnom, spoločenskom a duchovnom živote občanov Ameriky, Grécka, Cypru a ďalších štátov. Je predsedom SCOBA (Standing Conference of Canonical Orthodox Bishops), ktorá združuje biskupov pravoslávnych jurisdikcií v USA. Aktívne pracoval na riešení otázky Macedónska (2004), cyperskej tragédie, reagoval na terorizmus v New Yorku v USA, Beslane v Rusku, viedol humanitárnu pomoc obetiam hurikánu v USA (2005) a finančne napomáhal Grécku po ničivých požiaroch (2007). Rok 2005 vyhlásil za „Rok rodiny“ v USA ako reakciu na potreby dnešných rodín a založil Centrum pre rodinnú starostlivosť. Nie je mu ľahostajná ani otázka ekológie, čo dokazuje jeho účasť na ôsmom environmentálnom sympóziu v americkom Memphise (2009). Založil tiež Oddelenie filantropie a nadáciu FAITH: An Endowment for Orthodoxy and Hellenism. Nezabúda ani na študentov univerzít v rôznych krajinách vrátane študentov PU, ktorým pomohol dvomi štipendiami na štúdium v Amerike a vyše 2000 knihami, ktoré daroval knižnici PBF PU. Jeho Eminencia Demetrios je svetovo uznávanou osobnosťou známou ako hierarcha, teológ, bibliista a štátnik. Stretol sa a rokoval s poprednými svetovými lídrami vrátane prezidentov USA W. J. Clintonom, G. W. Bushom a B. Obamom. Je svetovým odborníkom v oblasti pravoslávnej bibliistiky. To dosvedčuje aj množstvo štúdií publikovaných po celom svete. Z nich môžeme spomenúť monografiu *Authority and Passion. Christological Aspects of the Gospel According to Mark* (1987) alebo *Ways of the Lord: Perspectives on Sharing the Gospel of Christ* (2009). Za jeho vedeckú a sociálnu prácu získal mnoho vyznamenaní a ocenení: Veľký Kríž Rádu Phoenix, najvyššie čestné vyznamenanie Gréckej republiky (2008), medailu Veľkého Kríža, najvyššie vyznamenanie Cypruskej republiky (2004), zvláštnu uznanie a poctu od prezidenta USA G. W. Busha, cenu Marca H. Tanenbauma (2007) či cenu Izaiáša od Americkej židovskej spoločnosti (2008). Ďalej mu boli udelené čestné doktoráty na prestížnych svetových univerzitách, ako sú Aténska univerzita (2005), Fordham University v USA (2007), Aristotelova univerzita v Tesalonikách (2002) a ďalšie. PU v Prešove sa rozhodla udeliť titul „doctor honoris causa“ Jeho Eminencii prof. Dr. Demetrioovi, prvému hierarchovi Gréckej pravoslávnej cirkvi v Amerike, za jeho prínos vo vedeckej činnosti, ako aj za jeho rôznorodú pomoc študentom PUy v Prešove a celosvetovej spoločnosti. Čestný doktorát bude udelený 14. júna 2010 v Evanjelickom kolégiu v Prešove.

Mgr. Pavol Kochan, PhD.

Gréci vyšli na Hrebienok

17. apríla 2010 sa pod záštitou Katedry gréckeho jazyka a kultúry Pravoslávnej bohosloveckej fakulty PU v Prešove uskutočnil plánovaný výlet do Vysokých Tatier. Táto pekná myšlienka pôvodne vznikla s cieľom bližšie sa navzájom spoznať. Hlavným zámerom tejto akcie bolo spojiť všetkých záujemcov o grécky jazyk a tiež spoločne stráviť príjemný deň v prírode. Pozvaní boli všetci bez rozdielu, zamestnanci Prešovskej univerzity a jednotlivých fakúlt, slovenskí a grécki študenti. Aj napriek tomu, že výlet mal presne stanovený program, došlo k jeho modifikácii. Bol obohatený a spestrený. Účasť na výlete prijal prodekan pre rozvoj doc. ThDr. Štefan Šak, PhD., s rodinou, doc. Svetlana Anochina z Ruskej federácie a študenti PU v Prešove. Program oficiálne začal v Starom Smokovci, ktorý sme si hneď na úvod obzreli. Vzhľadom na slnečné počasie, ktoré nás mílo prekvapilo po upršaných dňoch, sme pri výstupe na Hrebienok uprednostnili túru pred pozemnou lanovkou. Jej súčasťou boli zaujímavé debaty nielen o novogréčtine. V príjemnej atmosfére priamo na Hrebienku sme boli oboznámení o nových možnostiach štúdia v zahraničí, ako aj o konkrétnej práci zahraničných študentov v Grécku. Veľmi hodnotnými pre nás boli skúsenosti doc. ThDr. Štefana Šaka, PhD., z čias jeho štúdia za hranicami Slovenska. Okrem toho sa s nami podelil o informácie, ktoré sa týkali vzniku Skúšobného centra gréckeho jazyka. Pravoslávnej bohosloveckej fakulte PU v Prešove v roku 2008 udelilo Ministerstvo školstva Gréckej republiky štatút Skúšobného centra gréckeho jazyka ako prvej fakulte na Slovensku. Prvé výsledky pôsobenia tohto centra sa už prejavili. Tí študenti, ktorí získali certifikát o znalosti gréckeho jazyka, sa úspešne uplatnili vo sfére bankovníctva a v zahraničných spoločnostiach so sídlom na Slovensku. Svoju zásluhu na kvalitnej príprave študentov na skúšky má bezpochyby aj lektor Apostolos Sourlantzis. Po tejto obohacujúcej rozprave sme pokračovali v našej túre smerom k vodopádom. Tieto momenty boli pre nás krásnym zážitkom, lebo sme medzi skalami pri hučiacей vode pocítili veľkosť a nádheru prírody. Čas strávený vo Vysokých Tatrách nám skoro ubehol. Už teraz sa tešíme na ďalšie spoločné aktivity. Veríme, že obdobnou akciou bude plánovaný zájazd do Konštantinopolu (dnešný Istanbul). Na záver by sme chceli vyjadriť poďakovanie všetkým zúčastneným a tiež doc. ThDr. Štefanovi Šakovi, PhD., za výbornú spoluprácu.

Mgr. Katarína Krušková
a Mgr. Viera Pasterová

Prvý rok realizácie projektu *Etický monitoring verejných (a štátnych) inštitúcií na východnom Slovensku*

Katedra etiky Inštitútu filozofie a etiky Filozofickej fakulty PU v Prešove úspešne ukončila prvý rok realizácie medzinárodného projektu *Etický monitoring verejných (a štátnych) inštitúcií na východnom Slovensku (2009 - 2011)*, ktorý je sponzorovaný organizáciou Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe so sídlom vo Washingtone, D.C. (USA) a pobočkou v Sofii (Bulharsko). Nejestvuje efektívny systém monitorovania, analýzy a hodnotenia etických aspektov a problémov fungovania miestnej a regionálnej samosprávy v regióne východného Slovenska. Verejnosť si dostatočne neuvedomuje etický rozmer ich pôsobenia. Média sa sústreďujú na vonkajšie prejavy, chýbajú seriózne etické analýzy a hodnotenia činnosti týchto inštitúcií. Mnohí tvrdia, že etickému a morálnemu rozmeru fungovania samosprávy sa venuje na Slovensku minimálna pozornosť. Transparency International Slovensko (TIS) skúma niektoré aspekty najmä na centrálnej úrovni, menej na regionálnej. TIS však redukuje etickú a morálnu problematiku fungovania verejnej správy najmä na korupciu, verejné obstarávanie, konflikt záujmov, vzťah medzi verejným a súkromným záujmom atď. Zodpovedajú tomu vo väčšine prípadov aj aktivity TIS, prípadne prieskumy, ktoré pre TIS uskutočňovala agentúra Focus, kde jednoznačne dominuje problém korupcie a s ňou prepojené prejavy na úrovni miestnej a regionálnej samosprávy. Korupcia je podľa názoru 28 % respondentov prieskumu veľmi vážny problém na úrovni miestnej samosprávy a 27 % respondentov tvrdí, že je to veľmi vážny problém na úrovni regionálnej samosprávy. 76 % respondentov prieskumu sa stotožňuje s názorom, že na úrovni miestnej a regionálnej samosprávy v rozličnej miere existuje korupcia.

Vo fungovaní miestnej a regionálnej samosprávy je však množstvo ďalších etických a morálnych otázok a problémov, ktorým sa nevenuje pozornosť. Potvrdzujú to aj výsledky prieskumu TIS z roku 2000. Ukázalo sa, že jednou z bariér brániacich etickému správaniu pracovníkov verejnej správy je absencia monitoringu a kontroly práce zamestnancov verejnej správy, absencia úpravy základných princípov a štandardov správania zamestnancov týchto inštitúcií (chýba etický kódex), nejestvujúci systém etického vzdelávania, neexistencia verejnej kontroly, minimálny tlak verejnosti na etické správanie, chýbajúce etické a morálne vzory z politiky a spoločenskej sféry, nedostatočné charakterové vlastnosti jednotlivcov a nedostatky výchovy.

Cieľom projektu je skúmať etickú úroveň fungovania verejnej správy na východnom Slovensku, prispieť k zvýšeniu etickej a morálnej úrovne činnosti miestnej a regionálnej samosprávy východného Slovenska, profesijnej etickej a morálnej úrovni ich zamestnancov, zvýšiť informovanosť verejnosti v regióne týkajúcu sa etických a morálnych aspektov pôsobenia samosprávy.

Prvou úlohou projektu je analýza etického kódexu zamestnancov štátnej, resp. verejnej správy (z minulosti, keďže teraz nie je žiadny platný kódex), jeho kládov a nedostatkov v súčasnosti, analýza odporúčaní Výboru OECD pre etiku vo verejnej správe, vrátane materiálu Transparency International Slovensko s názvom *Etika, etická infraštruktúra ako prevencia korupcie (2001)* a *Konflikt záujmov, etika a etický kódex vo verejnej správe (2000)*.

Následne v rámci projektu realizujeme etický audit týchto inštitúcií, a to v podobe anonymného testovania správania a konania zamestnancov verejnej správy, ale aj prostredníctvom anonymného dotazníka pre zamestnancov verejnej správy týkajúceho sa správania a konania nadriadených, spolupracovníkov (vrátane volených zástupcov) a klientov. Súčasťou je aj analýza morálnej klímy inštitúcie, hľadanie etických, resp. morálnych vzorov medzi pracovníkmi alebo nadriadenými.

Prostredníctvom anonymných dotazníkov a rozhovorov s občanmi, klientmi samosprávy, tiež skúmame, či si verejnosť uvedomuje etické a morálne aspekty fungovania verejnej správy, do akej miery sa cíti byť subjektom politiky, zisťujeme, čo si občania myslia o etickom kódexe zamestnancov verejnej správy, prípadne etickom kódexe volených zástupcov samosprávy.

Ďalšou úlohou je skúmať, ako sa riešia etické a morálne problémy na úrovni verejnej samosprávy, či má verejná samospráva etické mechanizmy, resp. inštitúcie na riešenie týchto otázok.

Fenomén obťažovania má právne dimenzie

V ostatnom čase aj medzi čitateľmi tohto periodika boli diskutované otázky súvisiace s obťažovaním, resp. sexuálnym obťažovaním. Ide o širokospektrálny fenomén, ktorý je upravený v tzv. antidiskriminačnom zákone č. 365/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Zákon upravuje interpretáciu a aplikáciu zásady rovnakého zaobchádzania v jednotlivých oblastiach spoločenského života a zároveň určuje prostriedky právnej ochrany, ak dôjde k porušeniu tejto zásady. Z textu príslušných ustanovení vyplýva, že dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnej alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu alebo rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo iného postavenia. Zákonodarcu akcentuje, že pri dodržiavaní zásady rovnakého zaobchádzania treba prihliadať tiež na dobré mravy, na účely rozšírenia ochrany pred diskrimináciou. Podľa uvádzaného zákona (§ 2a) diskriminácia je: priama, nepriama, obťažovanie, sexuálne obťažovanie, neoprávnený postih, pokyn na diskrimináciu, navádzanie na diskrimináciu. S ohľadom na spomínanú diskusiu dotkneme sa iba právnej úpravy fenoménu „obťažovanie“ a „sexuálne obťažovanie“. Teda „obťažovanie“ je také správanie, v dôsledku ktorého dochádza alebo môže dôjsť k vytváraniu zastráňujúceho, nepriateľského, zahanbujúceho, ponižujúceho alebo urážajúceho prostredia, ktorého úmyslom alebo následkom je alebo môže byť zásah do slobody alebo ľudskej dôstojnosti. Dávame do pozornosti, že „obťažovanie“ a „sexuálne obťažovanie“ zákonodarcu chápe ako diskrimináciu. V aplikačnej rovine bude vecou súdu posúdiť, či sú splnené všetky skutkové okolnosti a či je tu príčinný vzťah medzi konaním a následkom.

Zákon o. i. teda ukladá každému povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania v oblasti pracovnoprávných a obdobných právnych vzťahov, v oblasti sociálneho zabezpečenia (sociálnych služieb), v oblasti zdravotnej starostlivosti i vo vzdelávaní.

Relevantnou sa tu javí právna ochrana a konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania, ktorá je predmetom úpravy § 9 až 11 antidiskriminačného zákona v platnom znení. Konkrétne ide o to, že každý má podľa tohto zákona právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou, každý sa môže domáhať svojich práv na súde, ak sa domnieva, že je alebo bol dotknutý na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodržaním zásady rovnakého zaobchádzania.

Môže sa teda domáhať, aby ten, kto nedodržel zásadu rovnakého zaobchádzania, upustil od svojho konania (ak je to možné), napravil protiprávny stav alebo poskytol primerané zadosťučinenie. Každý má právo na ochranu svojich práv aj mimosúdnou cestou, a to prostredníctvom mediácie (bližšie o tom zákon č. 420/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Na základe napísaného treba upozorniť, že konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania sa môže začať iba na návrh osoby, ktorá namieta, že jej právo bolo dotknuté porušením zásady rovnakého zaobchádzania (žalobca). Je to žalobca, ktorý má aj povinnosť v návrhu (žalobe) označiť osobu (žalovaného), o ktorej tvrdí, že porušila zásadu rovnakého zaobchádzania. Na druhej strane žalovaný má zákonnú povinnosť (dôkazné bremeno) preukázať, že neporušil zásadu rovnakého zaobchádzania, pravda, až vtedy, ak žalobca oznámi súdu také skutočnosti, z ktorých možno objektívne usudzovať, že k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania aj de facto došlo.

V neposlednom rade treba vedieť, že antidiskriminačný zákon pripúšťa výnimky zo zásady rovnakého zaobchádzania. To znamená, že diskrimináciou nie je také rozdielne zaobchádzanie, ktoré je odôvodnené povahou činnosti vykonávaných v zamestnaní alebo okolnosťami, za akých sa tieto činnosti vykonávajú, pravda, ak tento dôvod tvorí skutočnú a rozhodujúcu požiadavku na zamestnanie pod podmienkou, že cieľ je legitímny a požiadavka adekvátna.

doc. JUDr. Ján Roháč, CSc

Analyzujeme verejne dostupné dokumenty, správy o činnosti, informácie v tlači a pod., vypovedajúce o etickom a morálnom rozmere fungovania miestnej a regionálnej samosprávy.

Pripravujeme hodnotiace a priebežné správy, ktoré chceme v najbližšej dobe publikovať a poskytovať jednotlivým inštitúciám verejnej správy, médiám

a občanom. Predmetom pozornosti sú všetky oblasti komunálnej politiky (správa, školstvo, zdravotníctvo, kultúra, životné prostredie, sociálne služby atď.). Ďalšou úlohou projektu je organizácia konferencií k etike a politike, vrátane etických seminárov pre pracovníkov verejnej správy, zameraných jednak na celkovú problematiku etiky, aplikovanej a profesijnej etiky, ale s dôrazom predovšetkým na otázky profesijnej etiky zamestnancov miestnej a regionálnej samosprávy. Pozornosť zameriavame na všetky orgány verejnej správy Prešovského a Košického samosprávneho kraja, miestnu samosprávu krajských miest Košice a Prešov, ale aj okresných miest v regióne východného Slovenska. Profitovať z projektu budú v prvom rade inštitúcie verejnej správy na regionálnej a miestnej úrovni, a to vďaka výsledkom prieskumov a analýz, na základe ktorých budú presne poznať etickú a morálnu klímu v rámci inštitúcií. Ďalej to budú samotní pracovníci verejnej správy, keďže získajú nové poznatky z profesijnej etiky verejnej správy vďaka etickým seminárom, na ktorých sa zúčastnia, čo zvýši predpoklady na vzrast ich profesijnej etickej úrovne. Projekt by však mal znamenať najvýznamnejší prínos pre celkové zvýšenie etickej úrovne fungovania miestnej a regionálnej samosprávy, čo by sa malo prejavovať najmä na jej vnímaní a hodnotení zo strany verejnosti, resp. občanov.

Projekt realizujú členovia Katedry etiky Inštitútu filozofie a etiky FF PU v Prešove v spolupráci so študentmi odboru etika na Filozofickej fakulte PU v Prešove. Participácia študentov je čiastočne súčasťou plnenia ich študijných povinností v rámci odbornej praxe študentov bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia. Študenti participujú na riešení úloh projektu aj v rámci ročníkových prác, ktoré sú povinnou súčasťou ich študijného programu etika, prípadne aj prostredníctvom výskumu pri písaní bakalárskych a diplomových prác. Študenti sa na projekte podieľajú predovšetkým pri zbere dát, teda realizácii prieskumov a rozhovorov, pri prvotnej analýze získaných dát, verejných zasadnutiach orgánov miestnej a regionálnej samosprávy a monitoringu etických a morálnych otázok fungovania verejnej správy v médiách. Členovia Katedry etiky IFaE FF PU v Prešove (spolu s externými spolupracovníkmi) robia kvantitatívne a kvalitatívne analýzy, vyhodnotenie získaných údajov z prieskumov a rozhovorov, pripravujú priebežné správy o etických a morálnych otázkach fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí, a to na základe ich profesijnej orientácie.

Všetky teoretické, resp. kvalitatívne aspekty realizácie projektu sa realizujú na pôde Katedry etiky IFaE FF PU v Prešove, vrátane prípravy priebežných a hodnotiacich správ o fungovaní miestnej a regionálnej samosprávy, konferencií a seminárov. Praktickú realizáciu cieľov a úloh projektu uskutočňujeme v spolupráci s vedením Prešovského a Košického samosprávneho kraja a miestnej samosprávy. Chcem oceniť najmä pozitívny prístup vedenia Košického samosprávneho kraja (zvlášť jeho predsedu JUDr. Zdenka Trebuľu a JUDr. Dušana Šlosára, CSc.), ktorý pristúpil k nášmu zámeru veľmi ústretovo a na základe dohody o spolupráci pri realizácii projektu umožnil našim študentom realizáciu odbornej praxe a úloh súvisiacich s projektom. Podobne ústretový prístup sme našli aj na úrovni mnohých mestských samospráv, napríklad v Prešove, Vranove, Bardejove, Humennom, Gelnici atď. Horšia je spolupráca s vedením Prešovského samosprávneho kraja, a to napriek existujúcej dohode o spolupráci medzi Prešovskou univerzitou v Prešove a Prešovským samosprávnym krajom.

Súčasťou realizácie projektu boli doteraz 3 fázy zberu dát (prieskumov medzi zamestnancami a klientmi verejnej správy), spracovanie analýzy existujúcich etických kódexov samosprávy na Slovensku, príprava modelového návrhu Etického kódexu zamestnanca verejnej správy a analýza regionálnej tlače zaoberajúcej sa etickými a morálnymi otázkami fungovania verejnej správy. V najbližšej dobe pripravujeme v rámci realizácie zámerov projektu medzinárodnú konferenciu Etika a politika (25. – 26. 6. 2010) a seminár Etika verejnej správy (24. 6. 2010).

prof. PhDr. Vasil Gluchman, CSc.
odborný garant projektu

Zahranční Erasmus študenti na FM PU

V letnom semestri 2010 k nám na Fakultu manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove prišli študenti v rámci študijného programu Erasmus. Tento anglický študijný program u nás prebiehal v anglickom jazyku celých 13 týždňov a bol zabezpečovaný našimi internými pedagógmi. Zúčastnili sa na ňom študenti študijného programu Management a Tourism. V rámci študijného programu Management k nám prišli dvaja študenti z Rumunska, ktorí sú v poslednom ročníku bakalárskeho programu na Transilvania University of Brasov, a to Mihaita Marcar a Anca Nusa Ungureanu. V rámci študijného programu Tourism k nám prišli traja študenti z Poľska z partnerskej College of Economy, Tourism and Social Sciences v Kielcach, a to Marlena Sitarz, Monika Oczkowska a Adam Majchrowski, a tiež študentka Daniela Maria Croitor z Transilvania University of Brasov z Rumunska, ktorá je v poslednom ročníku magisterského štúdia. Hlavným cieľom tohto programu bola najmä výmena skúseností, poznatkov a načerpanie nových vedomostí, ako aj zlepšenie jazykových zručností v rámci našej fakulty s partnerskými univerzitami. Výučbu anglického študijného programu Erasmus Leto/2010 zabezpečovali pedagógovia Fakulty manažmentu PU. Program Management zabezpečovali títo vyučujúci: Principles of Economics - Ing. M. Bujňáková, PhD., Business, Management and Organization - doc. Ing. L. Bednárová, PhD., Marketing - PhDr. I. Morovská, Project Management - Ing. J. Jurková, PhD., Hotel and Hospitality Management - Mgr. E. Drotárová, Informatics for Managers - Ing. M. Rovňák, PhD., Human Resource Management and Specific Features in Tourism - PaedDr. I. Uher, PhD. Program Tourism zabezpečovali títo vyučujúci: Corporate Finance - Ing. J. Vravec, PhD., Regional Policy of EU - Ing. V. Ali Taha, Basics of Tourism and Tourism Management - Mgr. V. Talarovičová, International Tourism, Introduction to Agritourism, Spa Tourism and Wellness - PhDr. D. Matušiková, Informatics System for Tourism - PaedDr. J. Alcnauer. Jednotliví študenti programu Erasmus Leto/2010 boli oslovení a pýtali sme sa na ich názory, dojmy a skúsenosti počas letného semestra na FM PU 2010. Po zhrnutí ich názorov a dojmov môžeme ich pocity z pobytu u nás načrtnúť takto:

Prečo ste sa rozhodli v rámci programu Erasmus, práve pre Slovenskú republiku?

Väčšina zahraničných študentov sa pre našu krajinu a našu fakultu rozhodla najmä preto, lebo ich zaujala ponuka možnosti štúdia práve na fakulte so zameraním na manažment a turizmus, ako aj možnosť vidieť a spoznať našu krajinu, zoznámiť sa s novými ľuďmi a pod.

Prečo ste sa rozhodli práve pre Fakultu manažmentu v Prešove? Čo vás motivovalo?

Najviac ich zaujali pestré študijné programy s ekonomickým zameraním a zameraním na turizmus, ľudské zdroje, marketing a pod.

Aké sú rozdiely vo výučbe u vás na fakulte a u nás na Slovensku, konkrétne na FM PU?

Zahranční študenti konštatovali rozdiely najmä v tom, že výučba u nás bola skôr zameraná na praktické riešenie vybranej problematiky a riešenie praktických prípadových štúdií alebo sa realizovala formou diskusie za

pomoci výpočtovej techniky. Taktiež pozitívne hodnotili odbornosť a pripravenosť našich pedagógov, ako aj ich jazykové schopnosti, zároveň ich tolerantný a ústretový prístup k nim.

Ako sa vám páči na Slovensku a ako sa vám páči študentské mesto Prešov?

Slovensko sa študentom páčilo pomerne vo veľkej miere, najmä mesto Prešov, pretože je to študentské mesto, ktoré ponúka množstvo kultúrneho a spoločenského vyžitia. Taktiež im vyhovovalo najmä preto, lebo to nie je veľmi veľké, ale ani malé mesto. Zároveň sú spokojní so študentským ubytovaním a cenami služieb v meste Prešov v porovnaní s inými

krajinami, z ktorých si mohli vyberať v rámci programu Erasmus.

Aké skúsenosti si odnášate z Fakulty manažmentu? Vnímate tento výmenný pobyt pozitívne?

Študenti zahraničného programu Erasmus sa vyjadrovali zväčša o tomto výmennom pobyte veľmi pozitívne, jednak z dôvodu spokojnosti s výberom Fakulty manažmentu PU na základe pestrých študijných programov, ako aj pre načerpanie nových skúseností, vedomostí a zážitkov. Boli tiež veľmi radi, že mohli vidieť novú krajinu a spoznať nových ľudí a v neposlednom rade naživo zažiť študentský život na Slovensku, ako aj výučbu u nás na Fakulte manažmentu PU.

Ktoré predmety boli pre vás v rámci programu Erasmus najzaujímavejšie a najprínosnejšie a prečo?

V rámci programu Erasmus sa študentom javili zaujímavé takmer všetky predmety, pozitívne hodnotili odbornosť našich pedagógov a ich znalosť cudzích jazykov, ako aj spôsob výučby. Veľmi zaujímavé boli pre nich tieto predmety: Informatika pre manažérov, Projektový manažment, Marketing, Podnikové financie, predmety v oblasti turizmu a mnoho iných, a to najmä z dôvodu, že sú využiteľné v praxi.

Keby ste sa mali opätovne rozhodnúť, prišli by ste na Slovensko, konkrétne na FM PU ešte raz, ak áno, prečo?

Študenti sa o tomto študijnom programe u nás vyjadrovali veľmi pozitívne a veľmi radi by k nám opäť prišli a zúčastnili sa na našom výmennom programe. Títo študenti by sa k nám radi vrátili preto, aby sa opäť mohli zúčastniť na výučbe u nás a absolvovať i ďalšie predmety nášho študijného programu vo vyšších ročníkoch.

Navštívili ste aj iné mestá na Slovensku okrem Prešova, ak áno, aké? Aké máte dojmy?

Niektorí študenti navštívili mnoho miest SR, veľmi pozitívny ohlas malo u nich mesto Košice, ako aj naše hlavné mesto Bratislava, taktiež Trnava a iné menšie mestá Slovenska. V rámci pobytu na Slovensku študenti Erasmus niekoľko dní strávili aj u našich susedov v Čechách, konkrétne v Olomouci, a v Rakúsku, konkrétne vo Viedni. Tieto návštevy hodnotili opäť veľmi pozitívne.

Na záver môžeme konštatovať, že výmenný anglický študijný pobyt Erasmus Leto/2010 priniesol pozitívne výsledky práce, a to jednak zo strany našich kvalifikovaných pedagógov, ako aj opodstatnenie z druhej strany, a to zo strany zahraničných študentov, ktorí, ako môžeme vidieť, pobyt na Fakulte manažmentu Prešovskej univerzity v Prešove hodnotili mimoriadne pozitívne. Je to pre nás veľká výzva do budúcnosti takého zahraničného študijného pobytu realizovať a podporovať i naďalej.

PhDr. Ivana Morovská,
Fakulta manažmentu PU

Tvorivosť Pedagogickej fakulty v Srbsku

V dňoch 12. – 14. apríla 2010 sme sa v zložení doc. PaedDr. Ján Kancír, PhD., Mgr. Vladimír Fedorko a PaedDr. Ján Pochanič, PhD., zúčastnili na stretnutí so slovenskou komunitou v Báčskom Petrovci v Srbsku. Počas náročných troch dní sme absolvovali stretnutia s predsedkyňou Matice slovenskej vo Vojvodine, predsedom obce Vladimírom Turanom, ako i richtárom obce a riaditeľom základnej školy Jána Čajáka Jánom Brnom, riaditeľom gymnázia Paľom Beličkom a pod. Výsledkom týchto stretnutí bola zo strany zástupcov Pedagogickej fakulty dohodnutá spolupráca v oblasti komplexného vzdelávania žiakov a učiteľov pôsobiacich v tejto oblasti. Na priblíženie danej spolupráce Mgr. Vladimír Fedorko a PaedDr. Ján Pochanič, PhD., pre takmer 250 žiakov a učiteľov primárneho stupňa uskutočnili tvorivú dielňu, ktorá bola zrealizovaná v priestoroch základnej školy Jána Čajáka. Účasť a záujem viacerých médií iba umocnil dôležitosť a aktuálnosť danej potreby spolupráce. V rámci našej prezentácie sme žiakov, učiteľov školy, ako i širšiu verejnosť informovali i o nami vypísanej medzinárodnej rozprávkovej súťaži Písmenkový prešovský kraj, zameranej na rozvoj čitateľských, grafomotorických, estetických, dramatických a ostatných kompetencií žiakov primárneho stupňa. Prínos pre žiakov a školu samotnú potvrdili všetci zúčastnení a zhodli sa na potrebe ďalších tvorivých dielní najmä z tvorivej dramatiky. Úspešnosť pracovnej cesty umocnilo pozvanie riaditeľa školy a vedenia obce na ďalšiu prezentáciu, ktorá by sa mala konať v mesiaci jún.

PaedDr. Ján Pochanič, PhD.

Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky a psychológie

Zimný festival športu a zábavy v rámci projektu Dreams + Teams

Podrobné plánovanie, manažovanie, prípravy, množstvo práce a obavy – toto všetko predchádzalo realizácii Zimného festivalu športu a zábavy, ktorý organizovali dňa 21. februára 2010 študenti Fakulty športu PU v Prešove pod vedením PaedDr. Klaudie Zuskovej, PhD., a Mgr. Lenky Tlučákovej. Organizácia festivalu vznikla v rámci projektu Dreams + Teams pod záštitou British Council, ktorého cieľom je naučiť študentov zodpovednej, samostatnej a kreatívnej práci pri organizovaní športových, umeleckých a spoločenských podujatí s cieľom vytvárať podmienky a príležitosti na aktívnu účasť ľudí všetkých vekových kategórií, detí z detských domovov, fyzicky znevýhodnených občanov a ľudí všetkých sociálnych skupín. Pôvodné plány uskutočniť festival v lokalite Zlatá baňa – s množstvom atrakcií ako súťaž v bežecskom lyžovaní, paintball, vozenie sa na štvorkolkách, lesná lanová dráha, spúšťanie sa na pneumatikách – nám narušilo upršané a chladné počasie. Všetci organizátori dali hlavy dokopy a rýchlo sme začali realizovať náhradný program, pričom nám veľmi pomohol starosta obce Zlatá baňa Dušan Demčák a promptne nám so súhlasom zástupcov gréckokatolíckej a evanjelickej cirkvi poskytli telocvičňu bývalej Strednej školy lesníckej na Sigorde. Tu sme deťom pripravili množstvo zaujímavých súťaží a atrakcií, najväčší záujem si získala lanová dráha a najmä u dievčat kreslenie na tvár. Počas prestávky si všetci mohli pochutnať na kotlíkovom guláší, čaji a dospeli aj na varenom vínku. Celú akciu sme ukončili spoločnou diskotékou. Realizáciu tohoto neziskového športovo-zábavného podujatia podporili pneuservis Rotkiv, Technické služby mesta Prešov, SAD Prešov, Macmillan, D. A. H. Advertising, Atak, Alpinus, Šport Rysy, Duva, T-com, British Council, denník Korzár, Prešovský večerník, Rádio Prešov, PIS – Prešovské internetové správy, za čo im v mene všetkých zúčastnených veľmi pekne ďakujeme. Pri pohľade na šťastné, usmiate a vďačné tváre detí plné radosti, ale i skôr narodených sme pochopili, že organizácia takýchto akcií má obrovský význam. Všetci pevne dúfame, že toto podujatie a zaškolenie študentov v manažovaní voľnočasových aktivít bolo iba našou prvou lastovičkou v rámci podpísania „Memoranda o porozumení“ medzi British Council a Fakultou športu PU v Prešove.

Mgr. Lenka Tlučáková; PaedDr. Klaudia Zusková, PhD.

Odborné semináre na FZ PU

V dňoch 11. – 15. apríla 2010 sa na pôde FZ PU v Prešove konali odborné semináre na tému Dýchanie v kontexte centrovanej postúry a Stabilizačné cvičenia v oblasti ramenného pletenca. Organizátorom bola Katedra fyzioterapie pod vedením PhDr. Kamily Kociovej, PhD. Pozvanie tunajšej katedry prijal pražský odborník v odbore fyzioterapia PhDr. Pavel Švejcar, ktorý k nám zavítal zo vzdelávacej agentúry Instruct. Tematický obsah odborných seminárov bol veľmi náročný, pretože demonštroval úplne nový, u nás nie celkom etablovaný spôsob prístupu k diagnostike a liečebnej intervencii funkčných porúch pohybového aparátu. Východiskom pre moderné chápanie tejto problematiky je Vojtova vývinová kineziológia, preto boli tieto semináre určené pre fyzioterapeutov aspoň s jednoročnou praxou. Základným terapeutickým princípom Švejcarovho liečebného postupu je centralizácia (kolmé pôsobenie síl na kĺbové plochy) postihnutého kĺbu, ktorá sa docieľa výdatnou izometrickou kontrakciou svalov liečeného segmentu, a to v presne definovanom smere.

Neľahkým problémom bolo monitorovanie tzv. posturálnej reakcie pacienta s následnou vegetatívnou odpoveďou jeho organizmu, na základe ktorej sa dá zistiť lokalizácia funkčnej poruchy. Medzi účastníkmi päťdňového odborného maratónu prednášok a praktických cvičení boli aj absolventi študijného programu Fyzioterapia (FZP U), od ktorých sa očakáva, že poznatky a zručnosti získané na odborných seminároch budú ďalej rozvíjať v praxi, a tým prispievať k zvyšovaniu úrovne poskytovaných služieb v zdravotníctve.

Mgr. Pavol Nechvátal, FZ PU v Prešove

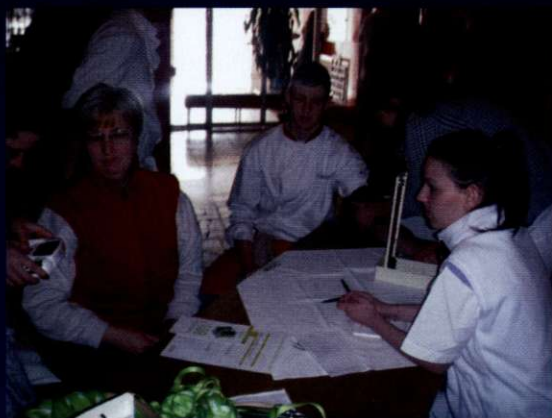
Deň učiteľov netradične

Dňa 25. marca 2010 mali študentky Katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva PU dievčatá Budzáková a Fučová pod pedagogickým vedením možnosť participovať s PaedDr. I. Boržíkovou, PhD., na zaujímavom a zároveň pre zdravie prospešnom podujatí. Bol to tak trochu netradičný pracovný deň. Deň, keď v popoludňajších hodinách mali učitelia, ako aj ostatní zamestnanci PU v priestoroch Fakulty športu vytvorené podmienky dopriať si takú potrebnú masáž, zmerať si hodnoty TK a BMI. Podujatie prebiehalo v príjemnej a priateľskej atmosfére. A aj napriek tomu, že za oknami bolo skutočne jarné počasie, sa na podujatí sa zúčastnilo dostatok záujemcov. Všetkým zúčastneným ďakujeme a dúfame, že Fakulta zdravotníctva sa v spolupráci s Fakultou športu znovu stretne už čoskoro.

PhDr. Jana Cinová, PhDr. Matilda Pavelková, PhDr. Slávka Kapová

Dni zdravia na internáte mali repete

Opätovne sme mali príležitosť participovať na podujatí, ktoré postupne začína mať už svoju tradíciu. Dni zdravia mali 9. marca 2010 v priestoroch vysokoškolského internátu PU opäť zelenú. Pod záštitou zdravotnej poisťovne Union a v spolupráci s Katedrou ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva PU sa po roku zopakovalo zaujímavé, prospešné, efektívne, ako aj žiadané podujatie. Zámerom podujatia bolo u vysokoškolských v tento deň vzbudiť záujem o svoje zdravie. Študenti (a nielen oni) mali bezplatnú príležitosť zmerať si študentkami ošetrovateľstva hodnoty TK, BMI a tuku v tele. Účastníci si mohli dať odborníkmi zároveň vyšetriť aj hodnoty cholesterolu a pečenevé testy. Zúčastneným tohto podujatia študentky ošetrovateľstva podávali informácie o výsledkoch vyšetrení, no ochotne im poskytovali aj informácie týkajúce sa prevencie civilizačných ochorení. Realizovaná akcia mala len a len pozitívne ohlasy. Zúčastnili sa na nej desiatky študentov a pracovníkov PU. Prebiehala v príjemnej, uvoľnenej a miestami až zábavnej atmosfére. A tak sa už teraz tešíme na jej repete opäť budúci kalendárny rok!

PhDr. Jana Cinová, PhDr. Matilda Pavelková, PhDr. Slávka Kapová

Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie

V dňoch 12. – 13. apríla 2010 sa na pôde Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove uskutočnila medzinárodná konferencia pod názvom *Súčasnosť a perspektívy probácie a mediácie*.

Je to téma výsostne aktuálna, pretože nová legislatívna úprava o inštitúte mediácie rozbúrila mediátorské vody.

Okrem menovanej fakulty sa na konferencii organizačne podieľali: občianske združenie ASCEND (Prešov), Asociácia mediátorov Slovenska (Bratislava), Pápežská univerzita Jána Pavla II (Krakov), Unie profesionálnych mediátorů ČR, o. s. (Praha), Európsky inštitút pre zmier, mediáciu a rozhodcovské konanie, o. s. (Křtiny, ČR).

Na konferencii sa zúčastnilo okolo 200 pasívnych účastníkov a viac ako 30 prednášajúcich zo štyroch krajín (Nórsko, Maďarsko, Česko a Slovensko).

Mimoriadne podnetný bol príspevok vzácného hosťa z Nórska – Grethe Nordhelle, právničky, psychologičky, mediátorky a vysokoškolskej učiteľky z Univerzity v Oslo. Táto odborníčka je zodpovedná za vzdelávanie v probácii a mediácii. Jej knihy, ktoré doteraz vydala, hovoria o inštitúte mediácie a o manipulácii. Práve o tejto problematike prednášala aj v Prešove na GTF PU. Nemenej zaujímavými boli ostatní prednášajúci, pretože obsahové rozpätie tém bolo široké. Od nerovnováhy sily v mediačnom procese, cez stav mediácie, aktuálne otázky vzdelávania mediátorov, využitie mediácie v rôznych konfliktoch až po teologické východiská a biblický a spoločenský rozmer spravodlivosti. Nechýbal ani príspevok o perspektívach prezentácie mediácie v mediálnom priestore na Slovensku. Ten totiž mediácii za posledné obdobie nebol dobrým služobníkom. V médiách sa informácie o tejto forme riešenia konfliktov donedávna neobjavovali vôbec. Jednotlivé príspevky odborníkov, vrátane príspevkov poľských kolegov, ktorí kvôli národnej tragédii na konferencii osobne nevystúpili, sú publikované v konferenčnom zborníku.

V záujme naplnenia týchto vízií si organizátori konferencie zaumienili vytvoriť komunikačný priestor pre odbornú a akademickú obec vo forme medzinárodného periodika a interaktívnej webovej stránky, a to pod záštitou GTF PU v Prešove, ktorá realizuje magisterský študijný program probačná a mediačná práca.

Význam a špecifickosť tejto konferencie podčiarkuje aj to, že zo záverov a diskusií vzišlo nasledovné komuniké.

Komuniké

Mediácia predstavuje alternatívny spôsob riešenia sporov vznikajúcich z menej závažných ľudských zlyhaní, ako aj zo zločinov, zatiaľ čo probácia má napomáhať resocializácii páchatel'ov trestných činov. Prítomní odborníci vyjadrili potrebu:

- rozširovania týchto metód a humánnych prístupov do všetkých sfér života spoločnosti;
- intenzívnej propagácie týchto inštitútov v celoeurópskom kontexte, s dôrazom na vysvetľovanie ich základných princípov, atribútov a efektívnych dopadov,
- koncepčného rozlišovania medzi probáciou, mediáciou v trestných veciach a mediáciou v civilných veciach;
- realizácie národných i medzinárodných výskumov v oblasti probácie a mediácie;
- vytvorenia jednotných štandardov a etického kódexu probátorov, ako aj etického kódexu mediátorov realizujúcich mediáciu v trestných veciach;
- zohľadnenia pripomienok odbornej verejnosti k súčasnej legislatívnej úprave probácie a mediácie (zvlášť v súvislosti s novoprijatou novelou zákona o mediácii, ktorá podľa stanoviska slovenských mediátorov nezodpovedá požiadavkám a duchu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/52/ES z 21. mája 2008 o určitých aspektoch mediácie v občianskych a obchodných veciach);
- vytvorenia pracovnej skupiny pri Ministerstve spravodlivosti SR, pozostávajúcej z profesionálnych mediátorov a probátorov, zameranej na zdokonalenie legislatívnej úpravy mediácie a probácie.

dr. Slávka Michančová,
dr. Renáta Dolanská,
Mgr. Martina Poláková

Prekvapenia a poučenia z medzinárodnej konferencie v Zlíne

Ako dve zástupkyne PU sme hosťovali na medzinárodnej konferencii AdCamp na Univerzite Tomáša Baťu v Zlíne. Očakávali sme jedine teoretické prednášky o cestovnom ruchu od odborníkov a zástupcov regionálnych samospráv, no nakoniec sme boli veľmi príjemne prekvapené. Aj z výsledku študentskej časti schôdze.

Cesta vlakom nás očarúva, a to najmä, keď prechádzame cez celú krajinu a vidíme možnosti, aké ponúka nielen Slovákom, ale i zahraničným turistom. To je jedna z inšpirácií, vďaka ktorej sme sa rozhodli začiatkom apríla navštíviť Moravu a zúčastniť sa na dvojdennom stretnutí marketingových špecialistov s predstaviteľmi samospráv krajín strednej a východnej Európy. Zlín nás privítal čulým ruchom a počas pobytu postupne odhaľoval všetky tajomstvá, aké lahodili našej študentskej zvedavosti. Mesto plné tehlových budov sa vyznačuje akousi zvláštnou „baťovskou“ atmosférou. Niet sa čo čudovať, veď s novinárskym zjednodušením sa dá povedať, že vo všetkom, čo sme videli navôkol, stála ruka známeho obchodníka Tomáša Baťu z niekdajšieho Gottwaldova. Už prvé okamihy na predmestí v nás zanechali dobrý dojem, a tak sme si nenechali ujsť prechádzku celým mestom, a čo by to bol za spoznávací pobyt, keby sme si nevyčutnali pohľad na okolie z výšky šestnásteho poschodia administratívnej budovy s názvom „21“, kde sa nachádza legendárny Baťov kancelársky výťah. Funkcionalistická architektúra Zlína je zas kapitola sama o sebe. Okrem toho je mesto známe aj univerzitou, kde, ako inak, má významné postavenie Fakulta manažmentu a ekonomiky, ktorá sa stala dejiskom prvého ročníka medzinárodnej konferencie AdCamp.

Pravdupovediac, spočiatku sme netušili, kam nás zavedie cesta po dvojmesačnej práci na marketingovej kampani. Využívajúc poznatky a praktické zručnosti nadobudnuté na Katedre komunikačných a mediálnych štúdií FF PU a na Katedre turizmu a hotelierstva FM PU, sme vypracovali projekt s myšlienkou zatriktívniť naše rodné mesto pre potenciálnych návštevníkov, predovšetkým pre skupinu zahraničných študentov. Spolu s Michaelou Šimočkovou sme vymysleli v podstate jednoduchý plán. Základom bolo predstaviť mesto Košice ako vizuálne pekné a pestré miesto pripomínajúce film so zaujímavým príbehom a pointou. Ponúkli sme aj cestovateľský balíček šitý na mieru cieľovej skupiny, načreli sme do vnútra predstavivosti a vzniklo tiež logo a slogan kampane. Aj keď sa fantázii medze nekladú, nie vždy je vhodné pustiť uzdu tvorivosti a zajazdiť si po jej vlnách bez zábran. Preto nám napadali rôzne variácie hodnotiacich kritérií odbornej poroty. Počas prednášok sme však postupne zisťovali, že práve o rozmer kreativity je cestovný ruch v krajinách Vyšehradskej štvorky značne ochudobnený. V rámci študentskej (súťažnej) časti konferencie sa nám podarilo umiestniť sa na druhom mieste s kampanou „Košice – zážitok z videnia“ z celkovo 11 prihlásených prác zo všetkých krajín V4. Prvé miesto získal tvorivý tím zo Zlína a v poradí tretie skončili študentky z poľského Rzeszowa.

Zaujímavé boli prezentácie českých odborníkov. Tomáš Hrivnák, poradca v oblasti riadenia značiek, prednášal o používaní symbolov vo vzťahu k rôznym predmetom či službám v súčasnom mediálnom priestore. Podstata jeho výstupu tkvela v odkaze, že dobrá značka vie predať, ale musí sa za ňou skrývať aspoň spolovice dobrý produkt, aby oň bol dostatočný a pravidelný záujem zo strany zákazníkov. Myslím si, že v dnešnej dobe pretrváva ten-

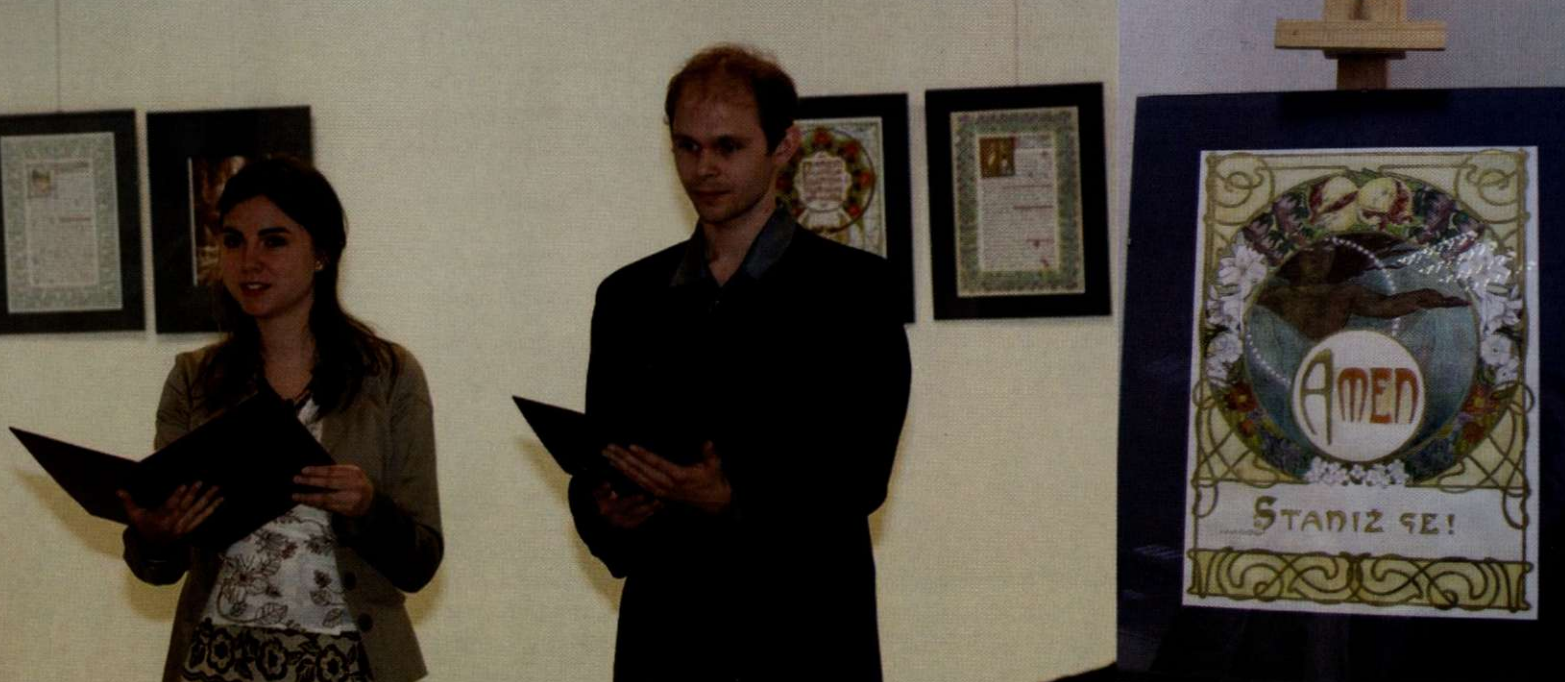

dencia lipnúť na názore, že je lepšie každoročne cestovať na to isté miesto, najčastejšie k moru, ako objavovať krásu tuzemska, len preto, že more je vo svojej podstate istým typom značky, a veľmi silným. Na túto skutočnosť nadviazal Tomio Okamura, viceprezident Asociácie českých cestovných kancelárií a agentúr (AČCKA). Prekvapilo nás, keď pán s viditeľne kórejskými a japonskými koreňmi hovoril o problémoch cestovného ruchu v krajinách V4 plynulou češtinou. Na vysvetlenie dodal, že všade, kde sa ho opýtajú, vyhlasuje, že je Čech. Zanietený témou vravel o turistoch nespokojných s prítomnosťou vreckárov na pražských uliciach, ako aj o taxikároch v Budapešti, ktorí sa snažia využiť cudzincov tak, že im naučtujú oveľa vyššiu sumu za prepravu, ako im nameria taxameter. Síce sú to na prvý pohľad drobnosti, návštevník si práve na základe detailov utvára názor o miestnej a národnej kultúre a prehodnocuje, či sa do danej krajiny vráti aj v budúcnosti, alebo si radšej vyberie pobyt niekde inde. Okamura vidí riešenie v legislatívnych zmenách, ale podotkol, že zodpovednosť nesie aj (ne)ľudský postoj poskytovateľov služieb k turistom. Praktický prínos mal aj výstup riaditeľky pre PR z Mandarin Oriental v Prahe Kateřiny Pavlitovej Hicks o princípoch úspešnej komunikácie turistického produktu v zahraničí. Reťaz prednášok sa konala až do večera, no aby sme nielen počúvali, ale aj tvorili, na základe osvojených poznatkov sme na praktickom workshope dostali za úlohu od predstaviteľov reklamnej agentúry COMTECH vytvoriť komunikačnú stratégiu pre mesto Zlín. V tejto časti sa preukázali tímy z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici (UMB), z Univerzity Komenského v Bratislave (UK), z Univerzity Tomáša Baťu v Zlíne (UTB) a z Prešovskej univerzity v Prešove (UP). Boli sme síce časovo obmedzení a aj unavení z nočného života Zlína, no o to kreatívnejšie výstupy sme na druhý deň predviedli pred obecnstvom.

Na galavečere sme si ochutnali moravské vína, české pivo, maďarské klobásy a slovenský oštiepok a do nôh nám hrala živá ľudová hudba. Na prvý pohľad by sa mohlo zdať, že sme ako v Babylone, ale našťastie sa žiadne komunikačné šumy nekonali. Všetci bratia z V4 si v dobrej nálade užívali večer plný priateľských rozhovorov – v angličtine, češtine, poľštine, slovenčine, maďarčine. Predstaviteľ zo západného Maďarska, Tama István zo Szombathelyu, mi do ucha pošepkal, že kombinácia českého piva a slovenského oštiepku je nad zlato a že si pár fľašiek rýdzej tekutiny zoberie na ochutnávku. Živé postrehy pani Sylvie Maliarikovej z Trenčianskeho samosprávneho kraja nás zas utvrdzovali o slovenskom temperamente, o akom sa dokonca hovorilo aj počas odborných prednášok. Neváhala a núkala chutný slovenský syr všetkým hosťom, až kým sa neminul všetok. Zopár slov sme si vymenili aj s konkurentkami z Poľska, ale i s víťazkami zo Zlína, ktoré vďaka svojmu prvenstvu odcestujú na zájazd do ktoréhokoľvek vybraného hlavného mesta z Vyšehradskej štvorky.

Na propagáciu Slovenska z hľadiska cestovného ruchu sme sa začali dívať trochu inak, možno s väčším rozhľadom a, povedzme si na rovinu, trochu i kritickejšie. Cesta domov nás však opäť utvrdila v tom, že potenciál je naozaj veľký. Stačí len priložiť kreatívnu ruku k dielu.

Nikola Koložová

Alfons Mucha a Otčenáš – maliarov hold modlitbe

„Byl z oněch lidí, kteří věří, že šířením kultury, vzdělanosti a krásných myšlenek vůbec může i jediný člověk pozdvihnout lidstvo. Věřil, že lidé žízní po kráse, že stačí jim ji pouze nabídnout a oni ji šťastně, vděčně přijmou.“ Jiří Mucha o svojom otcovi Alfonsovi Muchovi

Český maliar Alfonz Mucha, rodák z moravských Ivančic, je v povedomí verejnosti známy najmä svojim dekoratívnym umením a plagátmi, ktoré navrhoval pre herečku Sarah Bernhardtovú. Na začiatku dvadsiateho storočia sa jeho tvorba i vďaka tomu ocitla v centre pozornosti parížskeho výtvarného diania. Ak ste v čase medzi 8. marcom a 9. aprílom 2010 navštívili výstavu v Centrálnej študovni Univerzitnej knižnice PU, mohli ste sa stretnúť i s menej známym rozmerom diela tohto autora.

Vo chvíli, keď sa talent A. Muchu i vďaka jeho neobyčajnej usilovnosti v plnosti rozvinul a priniesol mu úspech, pocítil potrebu vložiť svoje nadanie do služieb vznešenej myšlienky. Sám o tom rozpoložení vraví: „Viděl jsem svou cestu někde jinde, trochu výš. Přemýšlel jsem, kam by bylo možno obrátit světlo, aby zasáhlo i končiny ve stínu. Nemusel jsem hledat dlouho. Otče náš, napadlo mne. Proč nevyjádřit tato dvě slova obrazovým doprovodem.“ A tak vzniká súbor dvadsiatich troch grafických listov, ktoré výtvarnou rečou roztvárajú odkaz siedmich veršov známej modlitby. V okamihoch práce na Otčenáši sa zároveň formuje aj idea Muchovho životného diela, ktorú tvorí súbor 20 monumentálnych plátien venovaných de-

jinám Slovanstva. Slovenskej epopeji autor zasvätil takmer 20 rokov svojho života a jeho obdivovatelia si ju môžu pozrieť na zámku v Moravskom Krumlove.

Výstava Otčenáša má zaujímavú genézu. Myšlienka sprístupniť verejnosti tento Muchov cyklus totiž vznikla pred dvoma rokmi v skupine bratislavských vysokoškolákov. Od nadácie Mucha Foundation, ktorá spravuje umelecký odkaz Alfonza Muchu, získali povolenie na vystavenie kópií Muchových grafík. Rozhodli sa však zvýšiť pôsobivosť čiernobielych reprodukcí tým, že ich podľa dobovej tlače ručne kolorovali. Premiéra výstavy sa uskutočnila v decembri 2008 v UPC v Mlynskej doline.

Prešovskú expozíciu dotvorilo, podobne ako predtým v Bratislave a Bánovciach nad Bebravou, krátke umelecké pásmo. Martin Králik, duchovný otec výstavy, uviedol v sobotu 27. marca 2010 stretnutie

pútavým rozprávaním o Muchovom živote a diele. Renáta Jursová a Michal Klučka predniesli vo vlastnom slovenskom preklade text Muchových zamyslení k jednotlivým veršom Otčenáša a predveľkonočnú hĺbku chvíle rozoznali svojím spevom modlitby v slovenskom i cirkevno-slovenskom znení členovia Spevákkeho zboru sv. Romana Sladkopevca Gréckokatolíckej teologickej fakulty PU. Výstavu Muchových reprodukcí sprevádzal i výber rôznojazyčných dobových prekladov Otčenáša.

Sobota je pre podujatia v Univerzitnej knižnici nezvyklý čas, ale tí, čo napriek nezvyklosti času prišli, mohli pocítiť silu Muchovho umeleckého odkazu i duchovné bohatstvo modlitby. Verím, že sa v dojme z výstavy nepriamo odzrkadlili i nezištné dobrovoľnícke činy mnohých ľudí, ktorí svojím dielom dopomohli k jej uskutočneniu. A okrem umeleckého zážitku si prítomní hádam odniesli i predsavzatie neodriekať túto modlitbu bez túžby srdca, bez ponorenia sa do jej hĺbok, bez vážneho a vrúcneho stíšenia. Ak ste sa nestihli v študovni zastaviť, najbližšiu možnosť vidieť výstavu budete mať v septembri v Českom centre v Košiciach.

Soňa Pariláková

Prešov, mesto budúcnosti

Vyspovedali sme primátora mesta Prešov, JUDr. Pavla Hagyariho. Jeho postoj k univerzite, spolupráci, ale aj študentskému životu, mysleniu a jeho vlastnému štúdiu... Sú veci, o ktorých aj prvý muž mesta mlčí, až kým ich z neho nedostanete. Na akademickej pôde však sľúbil, že povie všetko, a aj povedal...

Ako vnímate Prešovskú univerzitu v kontexte prešovského regiónu a jej súčinnosť s mestom?

Prešovská univerzita je symbol vzdelanosti. Je symbolom múdrych ľudí, symbolom, že Prešov je mestom študentov. Spolupráca medzi mestom a univerzitou je excelentná.

Čo to znamená?

Excelentná znamená výborná... a ešte lepšia (smiech). Vieme sa dohodnúť na všetkých spoločných projektoch, či už je to kultúra, šport, spolupráca na budúcnosti, na projektoch a víziách.

Na aký projekt v spolupráci s univerzitou si spomínate najradšej, alebo ktorý vnímate ako najnovší?

V športe je to napr. basketbalový klub žien, ktorý získal historické druhé miesto v Slovenskej extralige. Keď hovoríme o histórii, spomeniem projekt Dejiny Prešova, na ktorom pracujú učitelia, profesori Prešovskej univerzity, alebo je to aj spolupráca pri projektoch turizmu, rekreácie, kde mladá generácia jednak dáva podnety na to, čo im v Prešove chýba, v čom môžeme spolupracovať, jednak prichádza s prácami, či už seminárnymi, bakalárskymi, alebo doktorandskými, ktoré hovoria o perspektíve mesta, o riešení konkrétnych problémov ich očami. A sú to oči mladých vedcov, ktoré vidia budúcnosť mesta. Mladá generácia si musí uvedomiť, že „ak sa aktívne nezapojíš, nekritizuj. Povedz, čo chceš, čo ťa trápi, spolupracuj a až potom, ak ukážeme, že nie sme pružní, potom kritizuj.“ Táto generácia je ak nie jednou nohou, tak očami, ušami a prstami v internete a de facto vo svete. Je potrebné prísť s návrhom, napr. „takto to robia vo svete a aj my to chceme“, a ak sa vytvorí projekt, tak sa vie nájsť riešenie.

Takže budúcnosť mesta vidíte v študentoch?

Budúcnosť mesta si neviem predstaviť bez Prešovskej univerzity. Mladá generácia je vždy nádejou na pozitívnu zmenu, je len potrebné, aby sme všetci ťahalí za jeden povraz, a to aj univerzita, štát, vyšší územný celok a mesto, a vytvárali podmienky na štúdium, šport, kultúru, bývanie a prácu.

S akými otázkami sa najčastejšie stretávate u tunajších študentov?

Najčastejšie sú otázky budúcej práce, budúceho bývania, a teda perspektív.

A ako vidíte tú ich perspektívu v Prešove?

Bars dobre, bars dobre (smiech).

Predstavte si, že ste turistickým sprievodcom a lákate mladých ľudí na zotrvanie a štúdium v meste...

Prešov má skvelú históriu, progresívnu súčasnosť a rozľutú budúcnosť. Má na to predpoklady už v samotnom erbe, o tom niet pochyb. Sú tu podmienky aj do budúca, vytvárajú sa nové pracovné miesta, priemyselné zóny, chceme rozbehnúť projekty ako výstavné kongresové centrum, agroturistika, stavajú sa tu byty pre mladá generáciu, vytvárajú sa podmienky na kultúru a najmä šport. A každý,

kto počúva hudbu, vie, že toto je náš slovenský Liverpool. Nikde inde na Slovensku nestretnete toľko hudobníkov na meter štvorcový ako práve v Prešove. V každom prípade mesto Prešov je dobrým miestom pre budúcnosť novej generácie a ja pevne verím, že v priebehu dvoch – troch rokov sa to ešte výrazne zlepši. Nevzdávam sa projektov, ktoré pomôžu rozvoju celého mesta. Preto som nezanevrel, naopak, verím, že sa nám s Fakultou športu podarí dokončiť projekt 50-metrového bazénu, ktorý by slúžil nielen univerzite, ale aj širokej plaveckej verejnosti. Len nedávno sa zaprášilo za kopytami 209-tich koní, ktoré tu súťažili o Veľkú cenu Prešova, tak v tomto kontexte by som s Fakultou zdravotníctva rád našiel spoločnú reč na tému „hypoterapia“.

O vás je známe, že ste „primátorom mladých“. Od začiatku svojho pôsobenia ste obklopený mladou generáciou a máte povestné nekonvenčné myslenie. Plánujete prípadne aj učiť? Teda skúsiť priamu súčinnosť vašej osoby s univerzitou?

Ako primátor vyhlasujem už tretí rok súťaž o cenu primátora pre vysokoškolákov. Ide o prácu, ktorá je zameraná na Prešov, prípadne jeho blízke okolie. Teraz už pôjde o tretí ročník, kde práve študenti, a je jedno, či sú to Prešovčania alebo mimoprešovčania, navrhujú, čo by chceli v Prešove zmeniť a akým spôsobom. Je to veľmi priama komunikácia s vedením mesta. Samozrejme, občas chodím aj na prednášky, aby som im ukázal úlohu komunálneho politika v rozvoji celého regiónu. Spolupráca je výborná aj pri akčných mladých ľuďoch z mládežníckeho parlamentu. Mladá generácia chce predovšetkým žiť, nechce politizovať.

Sadli by ste si opäť do školských lavíc?

Je tu určitá nostalgia, no to by sa dni museli riadiť podľa môjho diára. Ja sa považujem za duchom veľmi mladého, najmä keď prechádzam na korčuliach popri Toryse a vysokoškolskom areáli, no v otázkach ďalších titulov som nateraz opatrný, ešte je čas (smiech). Musím povedať, že omnoho radšej stojím na opačnej strane barikády, teda za katedrou.

Máte špeciálne blízko k niektorej z fakúlt?

Je to na rovnakej úrovni... skôr k tým, ktoré majú blízko k mestu. Človeka fascinujú aj dejiny, a teda „historici“, v súčasnej dobe je potrebné mať „manažérov“, ale musia to mať dobre „spočítané“, to, že mladá generácia bude dobre vychovaná, je zárukou „pedagógov“, ale nie všetko je materiálne, to znamená, že aj „filozofi“ musia existovať, a keďže nielen duchom je človek živý, popri nich aj „športovci“. Koľko jazykov vieš, toľkokrát si človekom, takže potrebujeme aj jazykovedcov, a pri tej úžasnej pestrosti si človek uvedomí, že potrebuje naozaj každého odborníka.

No a poďme na to – aký ste boli študent?

Ja som bol taký študent výtržník (smiech). Žil som naplno, ale súčasne som si vždy svoje skúškové povinnosti robil v zásade na prvý termín s veľmi dobrým prospechom, teda ako hovorím, „Carpe Diem“ – uži deň.

Zhovárala sa Iveta Adamová.

Univerzita rozvíja spoluprácu s vonkajším prostredím

Na otázky o fungovaní Prešovskej univerzity (PU) a jej zástoji v kontexte prešovského regiónu odpovedal predseda Prešovského samosprávneho kraja (PSK) a predseda Správnej rady PU MUDr. Peter Chudík

Ako vnímate ako predseda fungovanie Správnej rady PU a ako by ste hodnotili jej činnosť za posledné obdobie?

Univerzita sa v posledných rokoch stabilizovala programovo, ekonomicky a personálne v zmysle princípu od kvantity ku kvalite. Systémovo realizuje požiadavky zásadných inovácií a zmien prebiehajúcich v znalostnej spoločnosti. Jej absolventi dosahujú vysoký stupeň odborných, jazykových, manažérsko-komunikačných a informačno-komunikačných kompetencií, operujúc na európskom vzdelávacom, vedecko-výskumnom priestore a trhu práce. Znižovanie počtu študentov je výsledkom zvyšovania kvality edukačného procesu. Posledné roky univerzita venovala potrebnú pozornosť svojmu začleneniu do európskeho vysokoškolského a vedecko-výskumného prostredia. Celkovo výsledky činnosti univerzity potvrdzujú ďalší posun v kvantite i kvalite jej fungovania. PU udržiava a rozvíja svoju identitu vedeckej a vzdelávacej ustanovizne na vysokej medzinárodnej úrovni, pričom sa profiluje v kategórii verejnej vysokej školy výskumného typu. Vytvára kvalitné podmienky na vzdelávanie a podporou štúdia v širokom spektre študijných odborov. Neustále upravuje výučbu a zameranie tak, aby študenti boli vedení vynikajúcimi odborníkmi – vedcami a pedagógmi. Pripravuje svojich absolventov, aby reprezentovali nielen najvyšší stupeň osobnej a profesionálnej kvality, ale i ľudskosti a humanizmu.

Aký je podľa vášho názoru zástoj PU v kontexte prešovského regiónu?

PU vznikla preto, že bola potrebná – očakávalo sa od nej, že naplní kultúrne, vzdelávacie a výskumné potreby regiónu, že sa stane súčasťou univerzálnej kultivácie prostredia, v ktorom pôsobí. Smerovanie PU od samotného začiatku ovplyvňujú viaceré okolnosti typické pre tento región, či už ide o teritoriálne umiestnenie univerzity, nízky počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním, nízku mieru kvalifikovanosti vyučovania na nižších stupňoch školstva, alebo dlhodobo vysokú mieru nezamestnanosti. PU je už dlhú dobu stabilnou súčasťou slovenského vysokoškolského priestoru. Po celý čas svojej existencie sa však rozvíjala v súlade s regiónom a jeho aktuálnymi potrebami. Preto niektoré fakulty majú viac ako polstoročie, iné viacero desaťročí, ďalšie len niekoľko rokov. Vznik univerzity významnou mierou ovplyvnil predpoklady a podmienky vzdelávania, resp. výskumu a vývoja najmä v regióne, v ktorom sídli. Jej aktívny vzdelávaci i výskumný vplyv a dosah však významne presahuje región východného Slovenska. V priebehu svojej existencie sa PU vypracovala na modernú a dynamickú univerzitu s pedagogicko-výskumnými pracoviskami, vybavenú modernými informačno-komunikačnými systémami. PU si roky budovala a upevňovala svoje postavenie v akademickom systéme. V posledných rokoch sa uskutočnili významné zmeny v obsahovej náplni činností, v infraštruktúre univerzitných objektov, v zlepšovaní podmienok výučby a ubytovania študentov, v medziná-

rodných aktivitách a v nemalej miere v naštartovaní výskumných projektov zameraných na vybudovanie špičkových pracovísk v oblasti vedy a výskumu. Univerzita zabezpečovala viaczdrojové financovanie a efektívne využitie všetkých dostupných finančných zdrojov, pričom osobitnú pozornosť venovala štrukturálnym fondom. Upravovala ponuku študijných programov, aby sa nezvyšovala nezamestnanosť absolventov. Rozvíjala zavedené informačné systémy a IT služby v súlade s najnovšími trendmi a požiadavkami v oblasti rozvoja vysokého školstva a spoločnosti. Hlavným cieľom do budúcnosti je udržať status univerzity podľa stanovených kritérií.

Existujú podľa vás možnosti efektívnej spolupráce medzi PU, prípadne jej študentmi, a PSK?

Univerzita aktívne rozvíja spoluprácu s vonkajším prostredím – s podnikateľskými subjektmi, orgánmi regionálnej a mestskej samosprávy, štátnej správy i tretím sektorom. Je len logické, že PSK a PU veľmi úzko spolupracujú už od vzniku krajskej samosprávy v roku 2002. Oblasť, v ktorej máme k sebe blízko, je viacero, predovšetkým v tvorbe a realizácii rozvojových projektov. PSK a PU sa v uplynulých rokoch spoločne podieľali na tvorbe a realizácii viacerých projektov. Univerzita sa aktívne podieľala aj na príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK 2008 – 2015. Medzi PU a PSK dochádza k spolupráci pri organizácii konferencií, odbornovo-vedeckých podujatí, riešení vedecko-výskumných aktivít, pri zapojení sa do autorských kolektívov pri vydávaní odbornej a študijnej literatúry, účasti v komisiách na odborných olympiádach, konzultáciách rôznych odborných prác. Na úrovni PSK a PU existuje formálny spôsob komunikácie a spolupráce formou členstva v rôznych pracovných skupinách, komisiách, radách, orgánoch. Predstavitelia PSK sú členmi orgánov univerzity a naopak, viacerí zástupcovia univerzity pôsobia v orgánoch Agentúry regionálneho rozvoja PSK. Vzájomná spolupráca sa týka rozvoja vzťahov s krajinami v zahraničí. Spoločne sme sa podieľali na viacerých aktivitách, ktoré prispeli k rozvoju vzťahov s krajinami v zahraničí, či už to bola konferencia o slovensko-francúzskej decentralizovanej spolupráci, viaceré konferencie NEEBOR (sieť regiónov na východnej hranici EÚ), alebo mnohé pracovné stretnutia. K rozvíjaniu vzťahov s krajinami v zahraničí vo veľkej miere napomáha zastúpenie PSK v Bruseli. Potenciál úzkej spolupráce je pri skvalitňovaní odbornej prípravy profesionálnych i dobrovoľných pracovníkov, kultúry a občianskych záujmových združení a tiež v koordinácii činností pri zabezpečovaní rastu kvalifikovanosti učiteľov v PSK. Samozrejme, na neposlednom mieste treba spomenúť realizáciu vybraných aktivít, napr. pedagogických a odborných praxí študentov, prieskumov na stredných školách pre potreby projektovej a vedecko-výskumnej činnosti súčastí univerzity. Študenti PU sú každoročne umiestňovaní v rámci odbornej praxe na Úrade PSK a v zariadeniach v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK.

Zhovárala sa Martina Ivanová.

OH Vancouver 2010

Článok je venovaný zimným olympijským hrám, ako aj paraolympijským hrám, ktoré sa konali vo Vancouveri v Kanade. Ako už široká verejnosť vie, išlo o najsledovanejšie vyvrcholenie štvorročného športového cyklu, na ktorom sa stretávajú najlepší športovci z celej planéty.

Okrem dosiahnutých výsledkov by sme chceli pripomenúť, že Slovenskú republiku reprezentovalo niekoľko športovcov, ktorí sú spätí s Prešovskou univerzitou v Prešove, konkrétne s Fakultou športu. Ide o účastníkov zimných OH a paraolympijských hier vo Vancouveri, ktorí nás reprezentovali ako športovci (priami účastníci športových zápolení), tréneri našich reprezentantov, ako aj členovia realizačných tímov. Títo spomínaní športovci sú bývalí alebo súčasní študenti Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove. Pri pohľade na štartové listiny a rekapituláciu výsledkov oboch spomínaných podujatí zistíme, že 7 bývalých alebo súčasných študentov našej univerzity sa podieľalo na reprezentácii Slovenska.

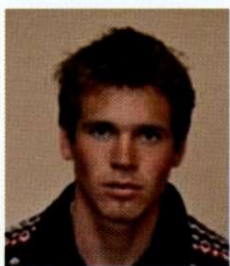

Začali by sme dvoma ženskými zástupkyňami, ktoré sa zúčastnili na OH 2010. Prvou menovanou je členka hokejového reprezentačného výberu SR, Edita Ráková. Edita Ráková sa narodila 18. 5. 1978 v Humennom. S hokejom začala v Prešove, kde bola členkou ženského hokejového klubu Šarišanka Prešov. Neskôr prestúpila do hokejového klubu HC Slovan Bratislava, ktorého dres oblieka aj v súčasnosti. Na OH to bol jej debut. Nezaznamenala žiadne body do štatistik.

Druhou reprezentantkou SR bola Ľubomíra Kalinová, ktorej športovou špecializáciou je biatlon. Ľubomíra Kalinová sa narodila 11. 2. 1982 v Banskej Bystrici. Je členkou biatlonového klubu KB VŠC Dukla Banská Bystrica. Pre Kalinovú to bol debut na zimných OH, kde nás reprezentovala v disciplínach beh na 7,5 km (obsadila 81. miesto) a 15 km (obsadila 80. miesto).

Ďalšími športovcami, ktorí sa zúčastnili na tohtoročných OH vo Vancouveri, boli Peter Mlynár a Michal Malák. Obaja reprezentovali našu krajinu v bežecskom lyžovaní. Michal Malák sa narodil 25. 8. 1980 v Poprade. Je členom športového klubu ŠKP Štrbské Pleso. Na OH súťažil v disciplíne beh na lyžiach na 15 km voľnou technikou (obsadil 54. miesto) a v štafetovom behu na 4 x 10 km (naše kvarteto obsadilo 12. miesto).

Druhým slovenským reprezentantom v behu na lyžiach bol Peter Mlynár. Narodil sa 1. 3. 1988 v Poprade. Tento 22-ročný bežec na lyžiach je členom športového klubu ŠKP Štrbské Pleso. Tak ako Michal Malák štartoval v štafetovom behu 4 x 10 km voľnou a klasickou technikou (spoločne s Bátorym a Bajčičákom). V tomto behu obsadili 12. miesto. V individuálnej disciplíne v šprinte obsadil Peter Mlynár 57. miesto.

Fakulta športu mala zastúpenie na zimných OH vo Vancouveri nielen medzi súťažiacimi, ale aj medzi trénermi. Konkrétne ide o trénera Jána Valušku, ktorý je osobným trénerom medailistky zo svetových pohárov v bežecskom lyžovaní a reprezentantky Slovenskej republiky Aleny Procházkovej.

Rozhovor s Martinom Makovníkom, navádzačom M. Harausa

Ako ste sa dostali k zjazdovému lyžovaniu?

K zjazdovému lyžovaniu som sa dostal ako trojročný, keď ma moji rodičia učili lyžovať. Pretekať som začal od piatich rokov a do sezóny 2007/2008 som aktívne (aj reprezentačne) pretekal medzi zdravými pretekármi v Lyžiarskom klube Martin. Na jeseň v roku 2007 ma oslovil môj bývalý a súčasný tréner Branislav Mazgut s ponukou, aby som robil navádzača slabozrakému zjazdárovi. Od sezóny 2007/2008 som v reprezentácii Slovenska medzi zrakovo postihnutými lyžiarmi ako navádzač, už takmer celé tri roky.

Ako vyzerala vaša príprava na olympijské hry?

Na paraolympijské hry som cestoval so slabozrakým pretekárom Miroslavom Harausom a naša príprava trvala niečo vyše dvoch rokov, keďže som sa stal jeho navádzačom už počas jeho prípravy na ZPH Vancouver 2010. Spolu s Miroslavom pretekáme za Slovenský lyžiarsky zväz zdravotne postihnutých (manažér Karol Mihok), ktorý nám počas celej prípravy zabezpečoval najlepšie podmienky na Slovensku vďaka ministerstvu školstva a partnerom zväzu. Počas troch zimných sezón sme absolvovali množstvo sústredení a pretekov. Naša letná príprava spočíva v tréningoch na suchu (beh, kolieskové korčule, bicykel, turistika, plávanie). Prípravu na snehu absolvujeme počas asi šiestich jeseňných sústredení na rakúskom ľadovci, kde trénujeme všetky alpské disciplíny.

Aká bola atmosféra vo Vancouveri?

Atmosféra bola veľmi príjemná, stretli sme sa tam veľmi dobrá partia. Náš tím bol zložený z mladých, ale aj starších, skúsenejších a myslím si, že aj to napomohlo k dobrej atmosfére. Organizácia hier bola na špičkovej úrovni a myslím si, že sme nepociťovali ani rozdiel medzi olympiádou a paraolympiádou. Kanada to berú na jednej úrovni. Veľa dobrovoľníkov pomáhalo športovcom, ale aj organizátorom v príprave a priebehu hier. Bolo to úžasné, dôkazom čoho bola aj účasť vyše 60-tisíc ľudí na otváracom ceremoniáli, ktorý v nás zanechal mimoriadne spomienky. Okrem toho mi najviac utkvel v pamäti pocit na stupni víťazov s bronzovou medailou na krku.

Najväčšie úspechy M. Makovníka:
2 x 3 miesto na ZPH Vancouver 2010 (SuperG, Supercombi), 2 x 3 miesto na MS Kórea 2009 (slalom, SuperG)

V neposlednom rade je potrebné spomenúť aj bývalého slovenského reprezentanta v behu na lyžiach Stanislava Holienčika, ktorý bol na tohtoročnej olympiáde ako servisman bežeckých lyžiarov. Bez neho by nemohli kvalitne a úspešne reprezentovať našu krajinu.

Ako bolo spomenuté, naša univerzita mala zastúpenie aj na paraolympijských hrách vo Vancouveri, ktoré boli najúspešnejšie v doterajšej histórii Slovenska. O dve bronzové medaily sa postaral študent Fakulty športu Martin Makovník ako navádzač slabozrakého slovenského reprezentanta Miroslava Harausa. Táto dvojica dosiahla nádherný úspech v podobe 3. miesta v zjazdovom lyžovaní v disciplíne superkombinácia a 3. miesta v disciplíne super-G.

Čo povedali po pretekoch:

„Vyšla nám už prvá časť pretekov – super-G. Bolo to tvrdé, išlo sa nám dobre. Pred slalomom som myslel iba na to, ako čo najrýchlejšie zísť do cieľa. Podarilo sa, nemôžem byť nespokojný,“ neskrýval radosť Miroslav Haraus. „Pred prvým kolom som ani neveril, že by to mohlo takto dobre dopadnúť. Videl som na Mirovi, že je nervózny. Po odštartovaní to však z neho padlo, chytil sa. Som veľmi spokojný,“ pridala sa navádzač Martin Makovník (<http://sport.pravda.sk>).

Olympiáda vo Vancouveri bola z pohľadu Slovenskej republiky úspešná, čoho dôkazom je aj 17. priečka v hodnotení všetkých krajín z pohľadu získaných medailí. Ešte úspešnejšie môžeme zhodnotiť paraolympiádu vo Vancouveri. Slovensko obsadilo 4. miesto zo 44 zúčastnených krajín podľa zisku medailí.

Sme hrdí na všetkých, ktorí sa podieľali na reprezentácii našej malej krajiny na najväčšom a najväčkolepejšom podujatí, aké môže športový svet vidieť o to viac, že na výchove niektorých reprezentantov sa podieľala alebo podieľa Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove. Veríme, že na najbližšej olympiáde sa k našim študentom reprezentujúcim Slovensko pridajú aj ďalší.

Pripravil Patrik Durkáč.

Prešovskí volejbalisti strieborní

21. apríla 2010 sa skončilo finále extraligy volejbalistov. Bolo to historicky prvé východniarske finále, v ktorom proti sebe nastúpili družstvá VK Chemes Humenné a Slávia VK PU Mirad Prešov. Účasť Humenného bola viac-menej očakávaná. Prešovskí volejbalisti však vstupovali do play off z piateho miesta a na svojej ceste do prekvapujúceho finále vyradili Púchov a senzačne aj obhajcu titulu VKP Bratislava – oboch súperov zdolali v sérii 3:1 na zápasy. V bojoch o zlaté medaily už ťahali za kratší koniec a Humenčania vyhrali sériu jednoznačne 4:0. Finálové obsadenie bolo prekvapujúcejšie o to viac, že Prešov sa na extraligovej mape objavil po roku. V sezóne 2007/2008 nenastúpil pre vnútroklubové problémy na zápasy o tretie miesto a po troch kontumáciách bol preradený do 1. ligy. V najkratšom možnom čase sa však prebojoval rovno do zápasov o zlato! Finálové boje mali špecifický nádych – tréner Prešovčanov Ľuboslav Šalata je rodák i bývalý hráč Humenného a tréner Humenčanov Richard Vlkolinský je rodák z Prešova, navyše absolvent telesnej výchovy na bývalej Katedre telesnej výchovy UPJŠ v Prešove. Aj v radoch hráčov sa objavili mená, ktoré volejbaloví fanúšikovia poznali z ich predchádzajúceho pôsobenia v oboch kluboch (za Humenné nastúpili traja hráči, ktorí v minulosti a v uplynulej sezóne obliekali prešovský dres, naopak, v radoch Prešova nastupovali na zápasy štyria hráči, ktorí kedysi pôsobili v Humennom). V oboch družstvách figurovali aj študenti Prešovskej univerzity – Marek Malina, Matej Faron, Erik Digaňa a Maroš Sopko v tíme Prešova a Milan Javorčík s Michalom Hudákom v tíme Humenného. Pocit smútku z finálovej prehry časom prebolí a zostane fakt, že prešovskí volejbalisti dosiahli nevídaný úspech v podobe zisku strieborných medailí, ktorý má, dovoľm si tvrdiť, cenu zlata... Gratulujeme!!!

Mgr. Terézia Slančová, PhD.

Vedomostná súťaž o olympizme pre stredné školy 2010

Fakulta športu PU, Olympijský klub regiónu Prešov a Centrum voľného času 23. 3. 2010 zorganizovali regionálne kolo vedomostnej súťaže o olympizme pre stredné školy. Podujatie sa uskutočnilo v ABC centre voľného času v Prešove. Prihlásilo naň 14 trojčlenných družstiev zo škôl z Prešovského kraja. Predsedom poroty bol PaedDr. V. Lafko, PhD, súťaž moderovala doc. PaedDr. V. Bebčáková, PhD., a pri organizácii pomáhali študentky 1. ročníka magisterského štúdia M. Ľašová a G. Hatalová. Počas hodnotenia písomných testov vedomostnej súťaže sa uskutočnila beseda s olympionikom V. Lafkom na tému olympijské hnutie na Slovensku a účasť Slovenska na OH vo Vancouveri. Víťazom podujatia sa stalo Evanjelické kolegiálne gymnázium Prešov, na druhom mieste skončilo Gymnázium Vranov nad Topľou a na treťom Stredná odborná škola Košická ul. Prešov. Víťazi postupujú na celoštátne finále v Nováčoch, ktoré sa uskutoční 23. - 24. apríla 2010.

PaedDr. V. Lafko

Aerobičky Slávie PU majsterkami Slovenska

V Nových Zámkoch sa uskutočnili jedenáste medzinárodné majstrovstvá Slovenska v gymnastickom aerobiku Slovak Aerobic Open 2010. Na podujatí sa predstavilo 408 pretekárov a pretekárov z 11 krajín. Skvele si na ňom počínali aerobičky klubu gymnastických športov TJ Slávia PU pod vedením trénerky doc. Kvetoslavy Perečinskej. Seniorky I. Faměrová, P. Tomková a A. Segedyová sa stali majsterkami Slovenska v súťaži trojíc. V rámci medzinárodných majstrovstiev Slovenska skončili na štvrtej pozícii. V súťaži trojíc junioriek sa z titulu majstrierok Slovenska takisto tešili Prešovčanky. Zlaté medaily si prevzali A. Kovalská, Z. Lukáčová a D. Sedláčková. Medzi jednotlivkyňami sa zo striebornej medaily tešila A. Kovalská. Z. Lukáčová bola štvrtá a D. Sedláčková šiesta. Titul majstrierok Slovenska v súťaži trojíc získali aj mladšie žiačky G. Sečková, S. Perečinská a M. Vašková. V súťaži jednotlivkyň bola Vašková tretia a Sečková piata. Žiačky v KGŠ TJ Slávia Prešovská univerzita trénuje aj Michal Perečinský. Na júnových majstrovstvách sveta v Paríži budú Slovensko v súťaži trojíc senioriek reprezentovať Faměrová, Tomková a Segedyová. Svojimi výkonmi na medzinárodných majstrovstvách Slovenska si účasť na šampionáte veľmi priblížili P. Tomková a A. Kovalská.

Patrik Durkáč

Mimoriadny úspech basketbalistiek PU

Športové výkony basketbalistiek PU Prešov mali v priebehu sezóny 2009/2010 stúpajúcu tendenciu. Víťazstvo v piatom rozhodujúcom stretnutí play-off na pôde družstva Ružomberka však prekonallo všetky očakávania a posunulo naše hráčky do finálových bojov o titul majstra Slovenska proti siedmemu družstvu v Európe - Dobrým anjelom Košice. Tento súper bol pochopiteľne nad naše sily, ale 2. miesto je aj z historického hľadiska nádherné. Možno ho prirovnávať k titulu majstra Slovenska v roku 1974 v rámci československej ligy, v ktorej sme skončili na 4. mieste za českými družstvami. Tohtoročný úspech našich hráčok tak po dlhých rokoch znamená návrat prešovského vysokoškolského basketbalu medzi slovenskú elitu. Vynikajúca reprezentácia a propagácia PU bola výsledkom výborných výkonov hráčok pod vedením realizačného tímu, ale podmienky im vytvorila PU, FŠ PU, mesto Prešov a sponzori. Je predpoklad, že dobrá spolupráca spomínaných subjektov bude základom kontinuálnych úspechov aj v nasledujúcom období pre potešenie širokej športovej verejnosti mesta Prešova, ale aj dôkazom všestrannosti aktivít na pôde Prešovskej univerzity.

doc. PaedDr. Marián Vojčík, CSc.
športový riaditeľ klubu

Študentská vedecká konferencia Fakulty športu PU

Dňa 20. 4. 2010 sa uskutočnila študentská vedecká konferencia (ŠVK) FŠ PU. Organizáciu celého podujatia úspešne zvládla Katedra edukológie hier a Oddelenia vedy a výskumu FŠ, na príprave ktorej sa podieľali všetci jej členovia. Na konferencii sa zúčastnili študenti dennej a externej formy štúdia. Súťažilo sa v troch sekciách, pričom dve sekcie boli teoretické (sekcia športovej kinantropológie a humanistiky; sekcia doktorandov) a jedna sekcia bola tanečná a športová, v ktorej prezentovali študenti svoje pohybové skladby. Akcia sa usporadúva každoročne na pôde FŠ PU s cieľom vybrať najlepšie práce a pohybové skladby, ktoré postúpia na celoslovenskú Študentskú vedeckú konferenciu, ktorá sa bude konať tento rok v Komárne na tamojšej univerzite. Tento rok sa celá konferencia oproti predošlým konferenciám niesla v komornejšom duchu. Napriek tomu sme v jednotlivých sekciách boli svedkami zaujímavých prezentácií. Z nich boli vybra-

né najlepšie práce, ktoré nás budú reprezentovať na celoslovenskom kole ŠVK v Komárne. V prvej teoretickej sekcii „Športová kinantropológia a humanistika“ si odniesol prvenstvo Bc. Peter Kačúr s témou „Komunikácia trénera s hráčmi staršieho školského veku vo volejbale“. Druhú teoretickú sekciu „Doktorandov“ vyhral Mgr. Marek Kokinda s príspevkom „Aplikácia imitačných cvičení v procese rozvoja špecifickej pohybovej výkonnosti hokejistov“. Sekciu „Pohybových skladieb - športová sekcia“ vyhralo družstvo mladých gymnastiek pod názvom „FIFA Cheerleaders“ v zložení Jana Fodorová, Ivana Salokyová, Miroslava Sámešová a Alžbeta Segedyová. Všetkým zúčastneným patrí poďakovanie za hodnotné príspevky a vystúpenia v jednotlivých sekciách. V neposlednom rade patrí poďakovanie aj sponzorovi tejto akcie, DEXIA banke, ktorá prispela na zakúpenie vecných cien pre víťazov jednotlivých sekcií. Naším zástupcom budeme držať palce, aby nás čo najúspešnejšie reprezentovali v konfrontácii so svojimi kolegami z celého Slovenska.

vítaz sekcie doktorandov Mgr. Marek Kokinda

Foto: Viktor Zamborský

Foto: Viktor Zamborský

Kniha „Osobnosť športovca z pohľadu vybraných oblastí psychológie a športu“ konečne uzrela svetlo sveta

V stredu podvečer 17. marca 2010 sme v priestoroch kaviarne Dublin pub symbolicky „pokrstili“ vedeckú monografiu z oblasti psychológie športu kolektívu autorov Klaudie Zuskovej, Tomáša Malého, Tomáša Stejskala a Patrika Durkáča. Skôr ako krstní rodičia, extraligová hráčka volejbalu Tereza Slančová a tréner 1. FC Tatran Prešov Roman Pivarník, symbolicky posypali knihu zmesou trávy, piesku a hliny, v úlohe sudičky prodekanka Fakulty športu Prešovskej univerzity v Prešove doc. PaedDr. Viera Bebcáková, PhD., popriala knihe veľa úspechu, aby prinášala takú radosť budúcim čitateľom, ako prináša narodenie malého dieťaťa, ktoré prišlo úspešne na svet do rodiny, ktorá ho dlho a túžobne očakávala.

Kniha je určená pre širokú odbornú verejnosť v oblasti športu a aplikovanej psychológie. Cieľom bolo zaplniť prázdny priestor na trhu odbornej literatúry z oblasti psychológie športu. Aj keď tá si už vo svete našla plnohodnotné miesto v rámci športovej prípravy, u nás si ešte stále musí budovať svoju pozíciu, ktorá jej právom patrí.

Na našom trhu odbornej literatúry v oblasti psychológie športu nie je stále dostatok publikácií, ktoré by slúžili aj ako študijný materiál. Preto sme sa pokúsili nájsť kompromis medzi vysoko odbornou terminológiou a jazykom, ktorému by porozumeli aj študenti a všetci tí, ktorí majú záujem o túto problematiku. Z toho pramenil ďalší pokus o skĺbenie vedeckej výskumnej práce (teórie), študijného materiálu i prakticky aplikovateľných poznatkov do každodennej tréningovej praxe. Čitatelia, ktorí sú výrazne orientovaní na teóriu alebo prax, môžu zrejme nájsť mnoho úskalí takejto publikácie. Aj keď sme si ako kolektív autorov dali za cieľ napísať vedeckú monografiu, k jej štruktúre sme pristúpili práve z uvedených dôvodov menej konvenčne. Naše empirické časti (čiastkové výskumy z grantovej úlohy) sme vložili do teoretických častí. Sú oddelené graficky, rovnako ako aj príklady z praxe. Metodiku výskumu, triedenie dát i značnú časť štatistických údajov sme dali do prílohy práve kvôli lepšej čitateľnosti textu. Obsah knihy tvoria dve nosné problematiky, a to typológie

osobnosti športovca z aspektu psychických a psychofyziologických charakteristík a tréningový proces z pohľadu adaptačných procesov. Pokúsili sme sa poukázať na to, že aj keď sme všetci rozdielni z hľadiska osobnosti a reakcie na záťaž, predsa len existujú možné zovšeobecnenia u určitých typov ľudí, a teda aj u športovcov. Tie potom môžu uľahčiť a skvalitniť športovú tréningovú prax. Venujeme sa aj tematikám ako športová a emocionálna inteligencia, metodologickým otázkam výskumu osobnosti športovca a reaktibilitate, ktorá je jednou z kľúčových kapitôl.

Pri zrode monografie nám výrazne pomohli recenzenti – psychologička prof. PhDr. Eva Žiaková, CSc., a prof. PhDr. Václav Hošek, PhD., uznávaný športový psychológ z UK v Prahe.

PaedDr. Klaudia Zusková, PhD.

Vidy jazyka a jazykovedy

V dňoch 20. – 21. mája 2010 sa konala vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou *Vidy jazyka a jazykovedy*. Motiváciou tohto podujatia bolo životné jubileum doc. PhDr. Miloslavy Sokolovej, CSc., dlhoročnej pedagogičky a vedeckej výskumníčky, ktorej profesionálne pôsobenie je zrastené s Katedrou slovenského jazyka Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií FF PU, organizátorom podujatia.

Vedeckovýskumné aktivity Miloslavy Sokolovej sa zameriavajú na mnohé oblasti lingvistického výskumu, napr. na oblasť dialektológie, onomastiky, sociolingvistiky, komparatívnej lingvistiky, vyučovania slovenčiny ako cudzieho jazyka, no najsystematickejšie pracuje na poli morfosyntaxe. Bez náznaku akéhokoľvek zveličenia možno konštatovať, že v osobnosti Miloslavy Sokolovej má svoju intenzívnu výskumníčku a fundovanú vykladateľku predovšetkým sloveso (problematika slovesného rodu, valencie a intencie, vidu a slovesného spôsobu) a podstatné meno (v slovenskom kontexte výnimočný návrh nového deklináčného systému).

Miloslava Sokolová bola tiež hlavnou redaktorkou, ale aj spíritom movens autorského tímu v slovníkových spracovaniach *Valenčný slovník slovenských slovies*, *Morfematický slovník slovenčiny* a *Slovník koreňových morfém slovenčiny*, ktoré v kontexte slovanských filológií predstavujú špičkové lexikografické projekty. Miloslava Sokolová je tiež iniciátorkou výskumov v oblasti korpusovej lingvistiky, ktorými sa slovenská lingvistika napojila na jeden z najprogressívnejších trendov svetového lingvistického bádania. Obísť nemožno aj participáciu Miloslavy Sokolovej na koncipovaní *Slovníka súčasného slovenského jazyka* a jej „konzultácie“ s hlavnými redaktorkami tohto moderného, v slovenskom kontexte výnimočného lexikografického projektu.

Kvalitu a inšpiratívnosť vedeckovýskumných aktivít Miloslavy Sokolovej potvrdila aj prítomnosť takmer kompletnej špičky slovenskej lingvistiky, ako aj účasť hostí z Poľska, Maďarska, Bulharska či Českej republiky.

Na záver možno jubilantke len zaželať mnoho kilometrov na turistických potulkách a bežkárskejších výletoch, mnoho kilogramov nazbieraných húb a čerešní, mnoho metrov štvorcových vypestovaných kvetov a objavených prírodných zákutí v priestore jej rodného východného Slovenska. K tomu všetkému azda už len zdravie a oporu najbližších.

Martina Ivanová

Výskum detskej reči na Slovensku už nie je novorodencom

Keď sa zhruba pred desiatimi rokmi začal organizovať systematický výskum detskej reči na Slovensku, boli to dve výskumné centrá, Univerzita Komenského v Bratislave, konkrétne doc. Marína Mikulajová a Mgr. Svetlana Kapalková z Pedagogickej fakulty UK, a Prešovská univerzita v Prešove, teda prof. Daniela Slančová (FF PU), doc. Jana Kesselová (FHPV PU), Dr. Iveta Bónová (dnes FF UPJŠ) a neskôr Mgr. Stanislava Zajacová (FF PU), ktoré spojili svoje sily a začali pracovať v podstate na zelenej lúke.

Na Slovensku totiž k problematike vývinu detskej reči, zvlášť v rannom období, existovali len veľmi zriedkavé izolované štúdie. Preto bolo pre nás ako riešiteľky povzbudením, keď sa nám na základe výsledkov dosiahnutých riešením úloh podporovaných národnými agentúrami Vzdelávacej nadácie Jana Husa, VEGA a APVV podarilo pomerne skoro zapojiť aj do medzinárodných výskumných projektov. V ich rámci sa v prvých mesiacoch roka 2010 uskutočnilo niekoľko významných podujatí

V dňoch 22. – 24. januára 2010 sa v Londýne konala záverečná konferencia projektu COST Action 33 Crosslinguistically Robust Stages of Children's Linguistic Performance (Kľúčové štádia detskej jazykovej performance z medzijazykového pohľadu) pod názvom Let the Children Speak: Learning of critical language skills across 25 languages (Nech deti hovoria: osvojovanie si kritických jazykových zručností v 25 jazykoch). COST je skratka pre Cooperation in Science and Technology (Spolupráca vo vede a technológii) – ide o medzivládnu rámcovú schému Európskej únie umožňujúcu koordináciu výskumných projektov podporovaných jednotlivými európskymi štátmi. Spolu s programom EUREKA a európskymi rámcovými programami tvorí COST jeden z troch pilierov európskych výskumných iniciatív. Samotný projekt Action 33, ktorý v rokoch 2006 – 2010 viedol Uli Sauerland z Centra pre všeobecnú jazykovedu v Berlíne, zahŕňal odborníkov na detskú reč z vyše dvadsiatky krajín Európy, USA a Saudskej Arábie. V projekte boli zastúpené všetky hlavné európske jazykové skupiny: jazyky románske, germánske, slovanské (zo slovanských jazykov sa výsledky získali pre ruš-

tinu, srbčinu, chorvátčinu, poľštinu a slovenčinu) spolu s estónčinou, fínčinou, hebrejčinou, arabčinou a rómčinou. Slovenské zástupkyne (D. Slančová a S. Kapalková) boli do riešenia projektu prizvané v roku 2008 a pracovali ako členky výkonného výboru a zároveň ako členky pracovných skupín. V rámci projektu sa vypracovali nástroje v podobe 13 subtestov na hodnotenie jazykového, teda gramatického, sémantického a pragmatického, vývinu detí, ktoré by sa bez ohľadu na konkrétny jazyk mali dať použiť na posúdenie toho, či má dieťa dostatočne zvládnuté jazykové zručnosti, aby mohlo bez problémov absolvovať vzdelávanie v primárnej škole. Konferenciu pochopili organizátori výrazne interdisciplinárne: výsledky výskumu, s ktorými sa prezentovali jednotlivé pracovné skupiny projektu, boli určené nielen riešiteľom, ale aj pedagogickým pracovníkom, logopédom, rodičom detí s vývinovými poruchami reči a v neposlednom rade vládnym politikom. Vývinové poruchy reči sú totiž spojené aj s ekonomickými výdavkami – v preambule konferencie sa uvádza, že problémy týkajúce sa špecifických jazykových porúch stoja Európu viac ako 250 miliárd eur ročne. Preto boli na jej rokovanie a na sprievodný program pozvaní zástupcovia Európskej komisie a veľvyslanectiev zúčastnených krajín. Je príznačné, že sa na nej nielenže nezúčastnil zástupca slovenského veľvyslanectva v Londýne, ale slovenská ambasáda na pozvanie vôbec nereagovala. Spoločenský rámec konferencie podčiarkla aj atmosféra centra kozmopolitného Londýna, kde sa konferencia konala – doslova za rohom Britského múzea –, a napríklad aj miesto slávnostnej večere, ktorým sa stala krypta kostola na Ely Place, v ktorej v roku 1531 tri dni na svojej

svadobnej hostine s Katarínou Aragónskou hodoval Henrich VIII.

V roku 2009 sa zároveň začal riešiť ďalší projekt v schéme COST: Action IS 0804 Language impairment in a multilingual society: linguistic patterns and the road to assessment (Jazykové vývinové poruchy v multilingválnej spoločnosti: jazykové vzorce a cesta k hodnoteniu) s vedúcou riešiteľkou Sharon Armon-Lotem z Izraela. Aj tento projekt je interdisciplinárne orientovaný. Pozornosť je zameraná na bilingválne a multilingválne deti, ktorých počet v dnešnej Európe výrazne vzrastá. Ak sa v reči takýchto detí prejavujú znaky zaostávania, je niekedy ťažké rozhodnúť, čomu možno poruchy v rečovom vývine prisúdiť. Preto je vedeckým cieľom projektu zistiť, ako sa typologické rozdiely medzi dvoma jazykmi u bilingválnych detí so špecifickými poruchami reči odrážajú v ich rečovom prejave, a zároveň, ako možno tieto poznatky preniesť do logopedickej starostlivosti. Obsah projektu sa úzko dotýka aj Slovenska – podľa zistení z testov komunikačného správania detí vo veku 8 – 30 mesiacov, ktoré vypracoval náš výskumný tím v rámci projektu APVV, prichádza do kontaktu s iným než slovenským jazykom zhruba pätina detí. Je preto potešiteľné, že medzi odborníkmi z 25 európskych a 4 mimoeurópskych krajín si znova našli svoje miesto zástupkyne nášho výskumného tímu: ako členky výkonného výboru a pracovných skupín v ňom participujú S. Kapalková a D. Slančová a ako členka pracovnej skupiny aj S. Zajacová. Jedným z cieľov projektov COST je totiž zapojiť do riešenia aj mladých vedeckých pracovníkov a umožniť im tak účasťou na stretnutiach riešiteľov a formou mobilných pobytov nadviazať medzinárodné kontakty.

Ďalšou, tentoraz neformálnou vedeckou schémou, do ktorej je náš výskumný kolektív v zastúpení S. Kapalkovou a D. Slančovou zapojený, je International Network on Communicative development inventories (Medzinárodná sieť pre CDI). CDI (v slovenskej adaptácii sa nazýva Test komunikačného správania I a II) je dvojica testov určená pre rodičov detí od 8 do 30 mesiacov, ktorí na základe reflexie komunikácie svojich detí hodnotia, ako a čo deti zo svojho

okolia rozumejú, aké slová a gestá používajú a ako ovládajú gramatiku. Na základe databázy údajov od vyše 1 700 slovenských detí sa momentálne pripravujú normy pre ich rečový vývin. Americká verzia CDI bola adaptovaná do mnohých jazykov a slovenčina bude pravdepodobne 50. jazykom, ktorý bude mať tento nástroj k dispozícii. Tretie stretnutie zástupcov 10 krajín Európy a USA zaoberajúcich sa problematikou CDI sa v dňoch 13. – 15. mája 2010 už tradične konalo v medzinárodnom Centre pre akademické štúdiá Záhrebskej univerzity v Dubrovniku. Slovensko sa veľmi aktívne zapojilo do výskumu vývinu naratívnych štruktúr detí vo veku 3 – 6 rokov a pripravuje sa tak na pokračovanie Testov komunikačného správania, ktoré bude určené pre deti od troch rokov.

Teší nás, že problematika detskej reči sa dostala medzi aktivity Centra excelentnosti Dovybavenie a rozšírenie lingvokulturologického a prekladateľsko-tlmočnického centra a že relevantné výsledky výskumu detskej reči v predškolskom a mladšom školskom veku publikujú aj naše kolegyně z Pedagogickej fakulty Prešovskej univerzity, predovšetkým doc. Ľudmila Liptáková a Mgr. Katarína Vužňáková. Ich vysokoškolská učebnica Dieťa a slovtvorba v týchto dňoch smeruje k svojim čitateľom. Možno teda povedať, že výskum detskej reči na Slovensku pomaly vyrastá z novorodeneckého obdobia a pôda Prešovskej univerzity sa postupne vypracovala na centrum lingvisticky orientovaného výskumu detskej reči na Slovensku.

Daniela Slančová

Prierezový a ucelený pohľad na jednotlivé oblasti regionálneho rozvoja

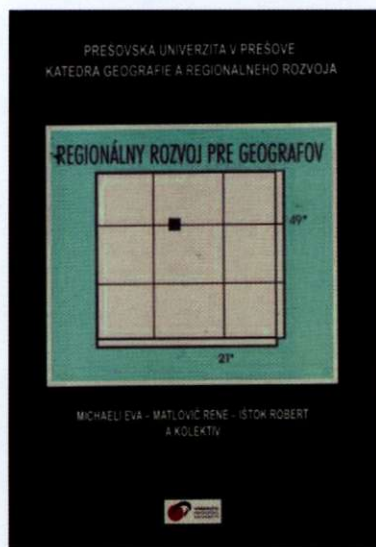
Eva Michaeli, René Matlovič, Robert Ištok a kolektív: Regionálny rozvoj pre geografov. Katedra geografie a regionálneho rozvoja Prešovskej univerzity, Vydavateľstvo Prešovskej univerzity, Prešov 2010. 717 s.

Problematika regionálneho rozvoja je dnes mimoriadne aktuálna. Má interdisciplinárny charakter a je predmetom výskumu viacerých vedeckých disciplín a ich teoreticko-metodických prístupov. Tie majú jednak priestorový charakter reprezentovaný v našom prípade regiónom, ako aj jeho širokospektrálnym obsahom prírodného, sociokultúrneho, ekonomického a technického charakteru, zaoberajúcim sa predovšetkým možnosťami jeho rozvoja (Žigrai, 2004).

Medzi odbory, ktoré by mali mať hlavnú úlohu vo výskume rozvoja regiónu, nepochybne patrí geografia. Recenzovaná vysokoškolská učebnica Regionálny rozvoj pre geografov bola spracovaná vedeckým tímom pracovníkov Katedry geografie a regionálneho rozvoja na Fakulte humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove. Vytvorenie učebnice vyplynulo z potreby ucelenej študijnej literatúry zahŕňajúcej pomerne široký diapazón informácií a poznatkov z oblasti regionálneho rozvoja pre potreby jednodoborového neučiteľského študijného programu Geografia v regionálnom rozvoji. Práva na uskutočňovanie tohto dvojstupňového študijného programu v rámci študijného odboru 4.1.35 Geografia získala Katedra geografie a regionálneho rozvoja FHPV Prešovskej univerzity ako prvá v Slovenskej republike. Cieľom je príprava odborníkov vhodných na hodnotenie vývoja a prognózovanie stavu štruktúry krajiny od mikroregionálnej (obec, mikroregión) po makroregionálnu úroveň (štát). Jedným z prostriedkov na dosiahnutie tohto cieľa je nevyhnutne príprava nových a moderných vysokoškolských učebníc zameraných na ťažiskové predmety študijného programu. Ucelená literatúra v oblasti regionálneho rozvoja, vhodná aj pre študentov geografie, chýbala a práve túto medzeru zaplňa recenzovaná vysokoškolská učebnica.

Úvodná časť knihy sa zameriava na vzťah geografie a regionálneho rozvoja v kontexte pozície geografie v systéme vied. Logicky ju nasleduje vysvetlenie termínov súvisiacich s pojmami región a regionalizácia, pričom sú bližšie vysvetlené systémové aspekty regiónu, procesy a faktory formujúce región. Prehľadne sú rozobraté pravidlá a metódy vyčleňovania regiónov, ktoré sú súčasťou klasifikácie regiónov.

Ťažiskom teoretickej časti práce sú kapi-

toly Teórie regionálneho rozvoja a Metódy analýzy regionálneho rozvoja a regionálnych disparít. Prvá je zameraná na klasifikáciu teórií regionálneho rozvoja a ich následné vysvetlenie. Svojim rozsahom zaberá široký rozsah teórií, počnúc neoklasickými a neoliberalnými až po súčasné aplikačné integrálne teórie. Druhá kapitola rozoberá rôzne metodické postupy využívané pri analýzach regionálneho rozvoja (napr. analýza exportnej bázy, metóda analýza úrovne rozvoja regiónov na základe koeficientu efektívnosti rozvoja atď.) a analýzach regionálnych disparít (napr. rozptyl a smerodajná odchýlka, Lorenzova krivka a Giniho koeficient, metóda neurónových sietí a ďalšie).

Nasledujúca kapitola sa zaoberá možnosťami analýzy, evaluácie, interpretácie a vizualizácie geografických informácií súvisiacich s regionálnym rozvojom prostredníctvom geografických informačných systémov v prostredí informačných technológií. Táto časť je vhodne dokumentovaná konkrétnymi obrazovými výstupmi. Základom efektívnej regionálnej politiky je analýza relevantných faktorov regionálneho rozvoja. Hovoríme o identifikácii kľúčových determinantov, ktoré majú stimulujúci účinok na regionálny rozvoj územia. Najdôležitejším prírodným a socioekonomickým faktorom sa venuje kapitola Faktory regionálneho rozvoja.

Problematika regionálneho rozvoja je samozrejme zasadená aj do zodpovedajúceho inštitucionálneho, programového a legislatívneho rámca, ktorým je regionálna politika Európskej únie. Podľa jej základných nástrojov a princípov musia postupovať jednotlivé členské štáty EÚ vrátane Slovenskej republiky. Regionálnej politike Európskej únie a jej následnej aplikácii v podmienkach Slovenskej republiky sa venuje záverečná časť učebnice.

Keďže je problematika regionálneho rozvoja značne široká, často nejednoznačná a rýchlo sa vyvíjajúca, učebnica si nekladie za cieľ obsiahnuť všetky jej detaily, ale svojím obsahom a rozsahom prispieva k ucelenému pohľadu na komplexnosť regionálneho rozvoja. Môže ponúknuť dostatok informácií tak študentom geografie, ako aj iných odborov. Kladne treba hodnotiť množstvo vysvetľujúcich príkladov v osobitných rámčekoch, ktoré pomáhajú edukčnému procesu.

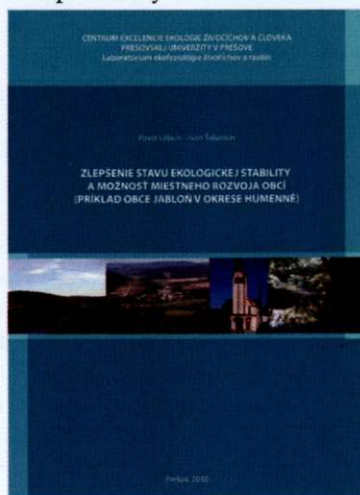
RNDr. Martin Rosič, PhD.

Ekologická stabilita a možnosť miestneho rozvoja obcí

Pavol Labun – Ivan Šalamon: Zlepšenie stavu ekologickej stability a možnosť miestneho rozvoja obcí (príklad obce Jablň v okrese Humenné). Prešov: Centrum excelencie ekológie živočíchov a človeka, 2010.

Pre ekológa je zásadou „konaj lokálne a mysl globálne.“ prof. RNDr. J. Terek, PhD.

Je to prvá recenzovaná publikácia vydaná pod hlavičkou Centra excelentnosti ekológie živočíchov a človeka PU v Prešove (Laboratória ekofyziológie živočíchov a rastlín). Publikáciu lektorovali

odborní pracovníci z troch rôznych inštitúcií, a to prof. RNDr. Róbert Hončariv, CSc. (Univerzita P. J. Šafárika Košice), prof. RNDr. Juraj Hreško, PhD. (Ústav krajinej ekológie Nitra), a doc. RNDr. Peter Petrovič, PhD. (Univerzita Konštantína Filozofa Nitra). Monografia popisuje možnosti využívania krajiny obce Jabloň a jej okolia, ktorá sa nachádza v strede okresu Humenné na sútoku riek Laborec a Výrava. Štúdiá je zameraná na analýzu z hľadiska územného systému ekologickej stability relevantných prírodných a spoločensko-ekonomických charakteristík predmetného územia pri dosiahnutom stupni súčasného poznania. Pri hodnotení sa použili informácie cieleného a hlavne aktuálneho terénneho prieskumu. Následne sa vykonal proces syntéz, identifikácia kostry ekologickej stability a návrh celoplošnej štruktúry navzájom prepojených ekosystémov na miestnej úrovni. Základ tohto systému tvoria biocentrá, biokoridory a integračné prvky s dôrazom na ich identifikáciu v predmetnom území. V rámci týchto prác bol zhromaždený a zhodnotený rozsiahly súbor informácií o prírodných charakteristikách priestoru okolo obce Jabloň na úseku flóry, fauny, geomorfológie a hydrobiológie. Výsledkom je prezentácia možností pre trvalo udržateľný, respektíve environmentálny prístup k rozvoju tejto obce, ale aj vidieka Slovenska. Významný prínos publikácie spočíva v tom, že prezentuje návod na využívanie prírodných zdrojov krajiny racionálnym zberom liečivých rastlín v súvislostiach s floristickými, faunistickými a regionálno-geografickými charakteristikami. Hromadné zbieranie liečivých rastlín môže mať negatívny vplyv na prírodu. Publikácia prináša návod, ako tieto negatíva eliminovať: zákaz zberu chránených a ohrozených druhov, usmerňovanie organizovaného masového zberu (umožnenie regenerácie, resp. obnovy prírodného zdroja), vytváranie chránených území pre zber liečivých rastlín (manažment prírodných zdrojov) a pestovanie liečivých rastlín a zavádzanie nových druhov do poľnohospodárskej výroby. Okrem uvedeného je v publikácii prvýkrát detailne prezentovaná pozberová technológia sušenia zbieranej a dopestovanej rastlinnej suroviny pre zabezpečenie vysokej kvality finálneho produktu. Tieto možnosti sú posudzované v kontexte s existenciou spracovateľských spoločností v regióne (Calendula, a. s. Nová Lubovňa, Medictproduct, a. s. Lipany, Imuna-Pharma, a. s. Šarišské Michaľany, Agrokarpaty, s. r. o. Plavnica atď.), ktoré disponujú modernými veľkokapacitnými technológiami na pozberovú úpravu, izoláciu silíc, tekutých a suchých extraktov, tinktúr, čistých substancií a finalizáciu výrobkov. Na zabezpečenie podmienok správnej výrobnjej praxe a dodržiavanie medzinárodných noriem ISO predmetné firmy požadujú suroviny s vysokým obsahom liečebne účinných látok ako základného predpokladu štandardizácie prípravkov a prírodných preparátov. Racionálne využívanie prírodných zdrojov a potenciálu krajiny zberom a pestovaním špeciálnych plodín môže mať priamy dosah na ochranu krajiny a zlepšenie ekonomického uplatnenia občanov obce a daného regiónu. Ekologická štúdiá obce Jabloň sa môže stať príkladom pre územný systém ekologickej stability, zlepšenie pracovných možností a zníženie nezamestnanosti aj v iných oblastiach Slovenska.

Ing. Jozef Fejér, PhD.

Nová učebnica religionistiky

Monika Zaviš: Repetitórium z religionistiky. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2008. 100 s.

Publikácia Moniky Zaviš Repetitórium z religionistiky bola schválená VR EBF UK v Bratislave ako vysokoškolská učebnica pre odbor religionistika, a ako to naznačuje aj samotný titul, publikácia je určená ako kompendium vysokoškolského učebného materiálu pre študentov, hlavne pre tých, ktorí sa pripravujú na štátnu skúšku z religionistiky. Téma, ktorej je venovaná monografia, je v súčasnosti aktuálna z hľadiska

štúdiá a výskumu v oblasti religionistiky. Na Slovensku doteraz neexistovala monografia tohto druhu. Obsah je rozdelený na kapitoly, v ktorých možno nájsť synteticky spracované jednotlivé selektované témy. Na konci každej kapitoly je uvedená použitá a odporúčaná literatúra, kde nachádzame významné tituly, vrátane cudzojazyčných, hlavne v nemeckom jazyku. Autorka monografie v prvej kapitole sústreďuje svoju pozornosť na základné pojmy, ako sú náboženstvo, religionistika a biblická teológia. Za cenný možno pokladať stručný prehľad dejín religionistiky aj s prehľadom slovenských religionistov. Veľmi jasne je poukázané na podobné a rozdielne prístupy a obsahy výskumu v religionistike a v biblickej teológii (s. 16). Neodmysliteľnou súčasťou takejto publikácie je zoznamenie sa s najznámejšími staršími i novšími hypotézami o geneze náboženstiev. V piatej kapitole nachádzame stručne charakterizované jednotlivé božstvá kanaánskeho panteónu s ilustráciami, ktoré robia lektúru textu živšou. Autorka monografie sa v 6. kapitole venovala židovskému náboženstvu a sústredila sa hlavne na obsah a slávenie jednotlivých sviatkov. V 7. kapitole sa logicky sústredila na islamské náboženstvo, vystihla jeho hlavné princípy a pri expozícii sa na niektorých miestach nutne nevyhla historickým poznámkam, v ktorých podáva pre čitateľa dobrú orientáciu a presnú informáciu. V 8. kapitole autorka monografie podáva veľmi dobrý prehľad histórie a základných prvkov učenia bahájskej viery, ktorej poznanie je v súčasnosti nevyhnutné, hlavne v kontexte šírenia bahájských ideí. Autorka je rozhl'adená v odbornej svetovej literatúre, špeciálne tej, ktorá sa týka skúmanej problematiky. Texty formuluje jasne a presne, pri písaní používa vedecký štýl a bohatú vedeckú literatúru.

V monografii dáva autorka veľký priestor syntetickému zhrnutiu ideí a textov, ako i učenia hlavných predstaviteľov rozličných náboženstiev a smerov. Práca je ďalším pozitívnym príspevkom pre slovenskú odbornú verejnosť, je príkladom metodologickej precíznosti a obsahovej odbornej presnosti. V niektorých prípadoch by sme privítali konkrétnejšie naznačenie spomínaných textov, ako napr. na s. 15: „Informuje o tom aj Augustín v diele O Božom štáte“. Chýba poznámkový aparát a aparát bibliografických odkazov k textom. Vo vysokoškolskej učebnici by sa tiež očakávali detailnejšie a bohatšie informácie k jednotlivým pertraktovaným témam. Publikácia je veľkým obohatením a vynikajúcou pomôckou pre pedagógov a študentov nielen religionistiky, ale aj ďalších humanitných vedných odborov a disciplín, ako sú morálna filozofia, morálna teológia, etika, katechetika alebo kresťanská spiritualita.

O literatúre realizmu a symbolizmu

Marta Germušková: Slovenský literárny realizmus a symbolizmus. Ostrava: Spoločnosť Leopolda Vrly, 2008.

Koniec 19. storočia predstavuje v slovenskej literatúre a širších sociálnych a umeleckých okruhoch silný generačný pohyb a obdobie, v ktorom slovenská pospolitosť trpela pod jarmom maďarských invektív a násilného premieňania mnohonárodnej krajiny na jednoliaty celok. Doznievajúce tóny rakúsko-maďarského vyrovnania na Predlitavsko a Zalitavsko decembrovou ústavou z roku 1867 a prehľbujúci sa rozkol v slovenskom národnom hnutí vytvoril živnú pôdu na vzkĺčenie nových tvarov a foriem v zmysle adekvátneho „živého“ jazyka k zobrazovanému materiálu. Literárny almanach Napred (vydaný P. Országhom a K. Banšellom a následne odsúdený otcami národa) však v literárnych vodách zarezonoval túžbou po ideových, spoločenských a osobných zmenách a prisľúbil nové začiatky. Apoteóza lásky z pera K. Banšella a generačný predel týkajúci sa nielen inovačných verbálnych formulácií s pečaťou hĺbky, ale aj rýdneho umenia v tvorbe P. Országha otvára cestu (tvorby) takým spisovateľským osobnostiam, ako je napríklad M. Kukučín, E. Maróthy-Šoltéssová, S. Hurban-Vajanský, B. Slančíková-Timrava, T. Vansová, J. Gregor-Tajovský a ďalší.

Výstižne a inšpiratívne zdokumentovať obdobie širokospektrálnych sociálnych a kultúrnych zmien a v neposlednom rade aj doznievajúcich metamorfóz literárnej poromantickej proveniencie je vec prinajmenšom neľahká a zdĺhavá. Samotná autorka vo svojej publikácii píše: „Slovenský literárny realizmus sa realizoval v dvoch etapách a v troch vlnách a mal viacero variantov. Do poetiky realizmu sa postupne infiltrovali proky moderných smerov a -izmov (expresionizmus, imaginatívny realizmus, existencializmus, impresionizmus a senzualizmus), takže rozhodne nemožno hovoriť o jeho koncepcnej a poetologickej homogenite, hoci v školskom modeli realizmu táto jeho črta nie je akceptovaná, a preto sa spravidla slovenský literárny realizmus vníma skôr ako jednoliaty celok.“

K obsahovo hodnotným vstupom do obdobia realizmu uvádza autorka aj „novú“ skutočnosť týkajúcu sa periodizácie novej slovenskej literatúry, a síce teóriu V. Mikulu, vyskytujúcu sa v štúdiu *Symbolizmus v slovenskom literárnom dejepise*, zaradenej do monografie *Od baroka k postmoderne* (1997). Zdôrazňuje závažný fakt neopodstatneného, neadekvátneho včlenenia (z poetického aspektu) dvoch disparátnych literárnych smerov – realizmu a symbolizmu – do obdobia druhej vlny slovenského literárneho realizmu.

Na margo selekcie ukážok v druhej časti publikácie, ktoré predstavujú inšpiratívnu a zaujímavú antológiu, nemôžeme nespomenúť istú skutočnosť, ktorá posúva tieto učebné texty do hodnotnej a pragmatickej polohy. Samotná autorka totiž víta pri vybraných ukázkach adekvátnu recepčnú polarizáciu, pretože práve tá je v literatúre predpokladom produktívneho diskurzu.

V antologickej časti sa tak môžeme stretnúť s lyrikou a epikou obdobia realizmu (S. Hurban-Vajanský, P. Országh-Hviezdoslav, K. Banšell, M. Kukučín, E. Maróthy-Šoltéssová, T. Vansová, J. Gregor-Tajovský, B. Slančíková-Timrava, L. Podjavorinská, J. Jesenský, L. Nádaši-Jégé) i s dramatickými dielami F. Urbánka, P. Országha-Hviezdoslava a J. Gregora-Tajovského. Z básnickej moderny sa nám naskytá možnosť percipovať (zmyslové) podnety z pera I. Kraska, I. Galla, V. Roya, J. Jesenského, F. Votrúbu, L. Groeblovej, V. Hurbana (VHS). Čitatelia neostanú ukrátení ani v oblasti podnetných ukážok z literárnej kritiky daného obdobia. K dispozícii majú náhľady S. Hurbana-Vajanského zo *Statí o slovenskej literatúre*, hodnotenia a názory A. Matušku, S. Šmatláka či A. Bagina.

Autorka siahla aj do „vôd“ literárnej publicistiky, a to nielen z daného obdobia, ale aj zo súčasnosti (L. Podjavorinská a J. Juríček) a v neposlednom rade ponúkla i ukážky zo súkromnej korešpondencie dobových autorov, čím sa antologický výber obohatil aj na úrovni epištolárneho štýlu.

Netradičným prvkom či (expresívne povedané) akýmsi „kukučím vajcom“ v hniezde diel z obdobia realizmu a symbolizmu je nesporné hra *Horor v horárni* s podtitulom *Znovunapísanie Hviezdoslavovej Hájnikovej ženy* z pera L. Feldeka, ktorý podľa slov autorky „zaujímavým spôsobom reaktualizoval Hviezdoslavovu skladbu Hájnikova žena a spracoval tento notoricky známy námet so svojráznym autorským vkladom“. Myslíme si, že zámer autorky – poskytnúť zaujímavé čítanie a produktívny, komparatívno-interpretatívny stimul – sa vydaril. A nielen ten. Inovatívnym krokom – vyčlenením priestoru na reflexívne okruhy zo slovenského literárneho realizmu a symbolizmu v podobe námetov na literárny diskurz – je táto publikácia zaujímavým príspevkom k štúdiu, reflexívnemu bádaniu a hlbšiemu spoznávaniu „tajomných vôd i bystrín“ slovenského literárneho realizmu a symbolizmu.

Vysokoškolské učebné texty M. Germuškovej spolu s antológiou pomôžu nielen študentom pri získavaní vedomostí o uvedených literárnych periódach, ale svojim prístupným štýlom zahrejú jedno srdce bažiace po kráse našej slovenskej národnej literatúry. Predstavujú obsahovo inšpiratívnu a hodnotnú knihu, ktorú si dovoľujeme vrelo odporučiť širokému spektru čitateľov.

Mgr. Nadežda Čeklovská

Sociálna a duchovná revue

Vedecko-odborný recenzovaný zborník PBF PU

Začiatkom apríla 2010 vyšlo prvé číslo zborníka. Vydavateľom je Pravoslávna bohoslovecká fakulta PU. Redakčnú radu tvoria zástupcovia jednotlivých katedier, vrátane externých spolupracovníkov pod vedením prof. ThDr. Jána Zozuláka, PhD., dekana fakulty a predsedu redakčnej rady. Editorom je PhDr. Tomáš Hangoň, PhD.

Obsahom zborníka sú aktuálne duchovné a sociálne otázky autorov nielen z PBF. Ako vyplýva zo slova na úvod, ktorého autorom je predseda redakčnej rady, členovia Katedry kresťanskej antropológie a sociálnej práce PBF sa rozhodli vydávať tento zborník štvrťročne. V podstate ide o možnosť publikovať výsledky ich výskumov.

Čitatelia prvého čísla zborníka sa môžu oboznámiť napr. s témami: *Cesta života človeka i spoločnosti* (doc. ThDr. Štefan Šak), *Etické problémy sociálnej práce po roku 1990* (PhDr. Tomáš Hangoň, PhD.), *Úloha sociálnej pedagogiky a kresťanskej sociálnej pedagogiky v oblasti sociálno-charitatívnej služby* (Mgr. Viera Zozuláková, PhD.), *Konanie dobrých skutkov človeka v synergii s Božou blahodätou* (doc. ThDr. Miroslav Župina, PhD.) *Spravodlivosť podľa Knihy proroka Ezechiela* (Mgr. Ján Husár, PhD.) a ďalšie.

V zborníku nechýbajú ani príspevky o aktuálnom dianí, vrátane názorov a recenzií v kontexte sociálnych a duchovných dimenzií.

Povedané slovami predsedu redakčnej rady, zborník „pomôže pedagogickým pracovníkom i študentom lepšie sa zorientovať v oblasti sociálnej práce“.

Mgr. Ivana Vojtašeková
výkonný redaktor
Sociálnej a duchovnej revue

The crowded and fascinating student life in Prešov

Prešovská univerzita v rámci medzinárodnej spolupráce kooperuje s inými univerzitami aj v rámci programu NIL. O tom, ako vyzerá študentská výmena realizovaná v rámci tohto fondu a čo všetko Prešovská univerzita zahraničným študentom ponúka, odpovedá Mari Raunsgard, QUEEN Mauds University College of Early Childhood Education and Care, Trondheim, Nórsko, účastníčka 4-mesačnej študentskej mobility v rámci projektu NIL - II-022-d: Profesijná etika ako súčasť odbornej spôsobilosti pomáhajúcich profesií.

What motivated you to apply for study programme at UNIPO? Do you enjoy it?

Why Prešov? For the students from Norway the motivations to apply for the study programme are mostly the same: From our schools at home we were offered a very interesting opportunity in the project we are participating in. And on the other hand, none of us was particularly familiar with the entire region of Central-eastern Europe, so for us it is a possibility to learn to know a country that is different, but still not so far from us.

Please, describe your most rewarding memorable experience at UNIPO.

It is not easy to extract only few memories from our stay so far. How can we possibly pick only one memory from 3 months when there are so many of them? One of the things we will never forget is the language course we made in January. Three intensive weeks with not only crash course on this complex and «vel'mi tasky jazyk», but lessons on Slovak food and culture, and of course: excursions. We made great friends over those weeks and got a great introduction to the country and city that would be our home for the next months. Another memory I will pick is the practise we made in the Jurkovicova preschool. To communicate with 4-years old children in a language I hardly know was difficult, but I think it belongs to the most fun here. We met some great teachers and got a lot of inspiration for our future workpractise in the Norwegian preschools. Also living in the dormitory has been a new experience. Norwegians are not so used to live this way with shared bedrooms and people everywhere. It is challenging but also very nice to live so close to other people.

Who or what influenced you the most during your study here?

From the first day we came we have felt that we have been taken very good care of us. Especially Monika Krajcovicova and Iveta Kovalcikova from the university have been our mothers and best supporters. In addition to being absolute wonderful personalities, they have also been inspirational teachers. Our life in Presov would be far more complicated without those wonderful women to guide us and lead us along the way. We will miss them a lot and we will be forever grateful for how they made our stay great!

Describe two key skills or qualities you would acquire from study programme at UNIPO?

I am sure that this is the universal answer that every traveling student will give and clichée as it might be: We have learned a lot about ourselves. To get to know another culture, even European and hence not very different from ours, puts everything we know, all the «normal», in perspective. What we see when we meet people from other countries is that this is normal. To meet other people and to get to reflect on and talk about what is «normal» is very interesting. We have taken some subjects during our stay: Theories of learning and Education of Roma. The last was maybe also the biggest experience. We went to Roma communities and have really gained an insight in the culture and conditions of the Roma people. This is interesting, but also a strong experience. In Norway, there are not many Roma and it has made a great impression on all of us to see this side of Slovakia.

Please, tell something about the time you spend in Prešov.

We have realized that Slovakia and Norway is not all that different. Of course there are a lot of things that we needed to get used to, but in the general we feel quite at home! Prešov is a nice city that we have grown very fond of. It is not the biggest of cities and as someone said: «If you have good shoes, everything is near in Prešov. I particularly like to take a walk to the Kalvaria and see the city from above - especially now when spring is coming and there are flowers everywhere. So thanks to all involved parties in making our exchange interesting, challenging and beautiful period of our lives - we hope to come back to see everyone and everything again some time!

Zhovárala sa Ing. Vladimira Pohorelcová

Chod' za svojím snom

Linda Pločicová je nielen výborná študentka, ale aj veľmi šikovná a talentovaná mladá návrhárka Prešova. Jedna z posledných príležitostí predviesť svoju tvorbu sa jej naskytla na finále súťaže Mrs. Globe 2009. Aké a z toho pocity, čím všetkým už v živote prešla a čo ju viedlo k vlastnej tvorbe, sme sa opýtali priamo Lindy Pločicovej.

Mrs. Globe 2009 je súťaž mamičiek Slovenska, teda akási obdoba súťaže MISS. Ako ste sa dostali k možnosti v súťaži prezentovať svoje návrhy?

Približne pred dvoma rokmi som mala prehliadku na krste loga istého centra. Tam ma oslovila veľmi milá pani, ktorú zaujala tvorba môjho Ateliéru Lin, a načrtla mi možnosť práce dizajnéra pre nultý ročník súťaže Mrs. Globe Slovenskej republiky. S touto pani som sa skontaktovala a o mesiac sa moje modely predvádzali na nultom ročníku v Pezinku. Organizátorka ma oslovila aj pre tento ročník slovenského i svetového finále. Na slovenskom finále som obliekala 12 finalistiek a na svetovom finále som na 40 finalistkách z celého sveta predstavila novú kolekciu svojich spoločenských šiat.

Bola to Vaša prvá možnosť oficiálne prezentovať svoju prácu?

Prvú mini prehliadku som mala, keď mi centrum voľného času ABC udelilo titul Talent roka. Mala som myslím 14 rokov. No a neskôr nasledovalo veľa príležitostí predstaviť sa publiku v Prešove, na Slovensku i za jeho hranicami. Svoje

modely som prezentovala na desiatkach prehliadok a vyhrala s nimi desiatky dizajnérských súťaží.

Odkedy sa venujete navrhovaniu modelov a kde beriete svoju inšpiráciu?

Móde sa venujem prakticky od ôsmej triedy základnej školy, keď som na nástenke zbadala pozvánku na súťaž mladých návrhárov v ABC centre voľného času. Pamätám si, ako som sa vtedy tešila a dlhé dni realizovala svoj model na tému štyri ročné obdobia. Túto súťaž som vyhrala a bola mi udelená cena Top model. V porote vtedy sedeli moje budúce učiteľky zo strednej školy. Hneď po nástupe na strednú školu ma predbehol chýr o mne a pedagógovia ma za študentov poslali na módnu prehliadku Jitky Mikulovej do Košíc. Vtedy mi jej tvorba pripadala úžasná. Spomínam si na slová svojej učiteľky, že ak by som raz mala s ňou prehliadku, to by bol úspech. O štyri roky som ten úspech dosiahla. V roku 2006 ma rodičia podporili, aby som si mohla otvoriť vlastný ateliér v Prešove, v ktorom sa venujeme realizácii svadobnej a spoločenskej módy. Od tej doby sa móde venujem profesionálne a každodenne.

Ak to nebola vaša prvá prezentácia, máte doposiaľ nejaké úspechy? Ak áno, aké?

Okrem odievania súťaže Mrs. Globe sa mi podarilo stážovať v berlínskej filharmónii, odievať dve hry od Schillera v Nemecku, prezentovala som na niekoľkých výstavách, zúčastnila som sa na mnohých súťažiach mladých talentov, získala som ocenenie rektora Prešovskej univerzity, pracovala som pre viaceré časopisy a som držiteľkou medzinárodného certifikátu IES.

Pokiaľ viem, študujete na Prešovskej univerzite. Aký je odbor vášho štúdia? Prešovská univerzita nie je známa svojou kreatívnou zložkou, prečo teda neštudujete niečo spojené s návrhárstvom?

Na Prešovskej univerzite študujem na Katedre výtvarnej výchovy a umení pod vedením množstva

kreatívnych pedagógov. Po minulo-ročnej skúsenosti môžem povedať, že väčšina nemeckých pedagógov nedosahuje ani tretinovú úroveň tých prešovských... Učitelia tu disponujú obrovským potenciálom, jediné, čo na Slovensku pokrívka, je demotivujúci systém odsudzujúci kreatívnych ľudí k pričastým úvahám o financovaní ich kreatívnych snáh.

A prečo neštudujem návrhárstvo? Odpoveď je jednoduchá: Po strednej škole som sa hlásila na istú umelecko-návrhársku vysokú školu v Bratislave. Každý, kto zažil prijímací pohovor na tej škole, by vedel rozprávať o tom príbehy. O rok som premýšľala, že si tam znova dám prihlášku, hoci po tom, čoho som bola svedkom, mi bolo jasné, že to nie je len záležitosť pocitu talentu v sebe. Znova som sa zúčastnila na pohovore v rámci predprípravy, na ktorom mi jedna pedagogička povedala: „Ak by sme Vás aj prijali, museli by ste zabudnúť na všetko, čo ste doteraz robili a ako ste to robili, my Vás pretvoríme...“ To bolo pre mňa memento. Iste by mi škola v Bratislave priniesla lepšie teoretické šance, navyše, tá škola bola dlho mojím snom, ale ja nie som plastelína, ktorej názory je možné zmeniť a asimilovať ich s názormi nemilosrdného a do istej miery obmedzeného akademizmu, ktorý zatiaľ na tej škole vládne a ktorý nedáva šance prejavom iného myslenia a inej kreativity, než akej nositeľmi a presadzovateľmi sú jej pedagógovia... Preto som ostala v Prešove s tým, že sa pokúsím o štipendium v Nemecku. Koniec-koncov, splnila som si to, čo som si zaumienila, a už pol roka som doma z Nemecka z Universität der Künste, kde som vďaka štipendiu EVZ strávila rok. Vďaka ateliéru mám vzácnu možnosť realizovať sa na reálnom trhu s reálnymi spotrebiteľmi. Tato možnosť ma dokáže dostatočne formovať. Človek nemusí ísť klasickou „predpísanou“ cestou, aby sa mohol vyvíjať... Nemusí sa krvopotne snažiť preraziť jednu stenu, lebo každá hodnotná stavba ma predsa i dvere, ktorými stačí prejsť, a vy sa ocitnete v novom priestore a novej dimenzii úplne nových možností.

Zuzana Tomková

Sibír a Mongolsko – srdcom a nohami Mariána Ivančáka

Posedenie pri dobrej káve či inom obľúbenom nápoji bolo 1. apríla 2010 v literárnej kaviarni Christiania výnimočné prítomnosťou Mariána Ivančáka. Marián Ivančák je 35-ročný umelecký rezbár, maliar, cestovateľ a predovšetkým človek s dobrým srdcom, akých je dnes naozaj málo. Marián cestuje naozaj s otvoreným srdcom. Na svojich cestách sa zoznamuje s rôznymi ľuďmi, ktorých si vždy rád vypočuje. Veľkým prínosom Mariánových ciest je skutočnosť, že nikdy nevyhľadáva komerčné miesta, časti krajiny, ktoré sú plné turistov či historických pamiatok, o ktorých si dokážeme prečítať na internete či v príručke pre sprievodcov. Marián sa zameriava na „putovanie“, pri ktorom spoznáva ozajstný život v danej krajine, ľudí s ich každodennými starosťami a potešeniami a hlavne prírodu, ktorá ho nesmierne priťahuje. Práve, keď cíti dotyk prírody, ktorá sa dotkne jeho duše, veľa uvažuje o človeku, ľudskom živote. Mohli by sme povedať, že sa „stretáva so samotným bytím“. Marián pochádza z rustikálneho prostredia neďaleko Prešova, konkrétne z dediny Vyšný Žipov. Z tejto dediny sa už viackrát vydal na svoje cesty. Putoval Nórskom, Fínskom, Ukrajinou, prešiel skoro celý Balkán a mnoho iných krajín a nádherných miest. Nedávno sa však vrátil z miesta, ktoré mu učarovalo natoľko, že sa rozhodol dať mu natrvalo svoju dušu. Tým miestom, ktoré má pre Mariána zvláštne čaro, je Sibír.

Marián nie je len vášnivým cestovateľom, ale aj rozprávačom. Potvrdením jeho rozprávačského talentu bola aj jeho spomínaná prednáška v Christianii, kde sme mohli vidieť fotografie, ktoré vyhotovil na Sibíri a v Mongolsku. Boli obohatené zaujímavým, pútavým a príjemným rozprávačským talentom, ktorý dostal Marián do vienka.

Bola to naozaj zaujímavá skúsenosť byť súčasťou rozprávačského talentu takéhoto človeka. Chvilkami sme mohli mať pocit, že sme miesta premietané na plátne naozaj navštívili. Už pre nás neboli len miestom na mape, po ktorom krúžime prstom, ale oživali v našich pred-

stavách a vyčarovali príjemný pocit na duši.

Z diváckych otázok a taktiež zo samotného rozprávania sme mohli zachytiť množstvo zaujímavých skutočností. Napríklad nás zaujalo, prečo sa ľudia na Sibíri obliekajú do tmavých farieb. Mali sme to možnosť vidieť aj na fotografiách. Marián nás oboznámil so skutočnosťou, že v niektorých oblastiach nemajú vyhotovené cesty. Čierna farba je „maskovaním“ proti prachu a taktiež zakrýva skutočnosť, že v týchto oblastiach si väčšina ľudí perie technikou našich starých mám, čiže rukami.

Ľadové sochy vytesané v nadživotných veľkostiach, bujaré oslavy, veľkolepé koncerty, ruský hip-hop, letných niekedy až 40 °C a na strane druhej panenská príroda, v niektorých oblastiach veľký výskyt medveďov, zima -50 °C. Aj takáto paradoxná vie byť Sibír. Povedačky o nedostatku potravín či tovaru sú len nezmyselným zhlukom slov. Podľa Mariána je zásobovanie bežnou záležitosťou, dostanete dokonca aj slovenské pivo (respektíve má na sebe slovenskú značku). Pravdou však ostáva, že potraviny sú lacnejšie vo väčších mestách, a preto sa zväčša raz za mesiac, respektíve raz za 3 mesiace, ľudia vyberú nakupovať do mesta.

Na prednáške nás zaujímala aj povestná konzumácia alkoholu, ktorá je Rusom často pripisovaná. Dozvedeli sme sa, že v celom Rusku sa nepohrdne pohárikom vodky. Čudovali by sme sa, keby sme tu mali -40 °C? Podľa Mariánových skúseností je v Mongolsku konzumácia alkoholu omnoho menšia a miernejšia.

Okrem cestovania týmito pútavými miestami Marián aj pracoval. Venoval sa činnosti, ktorá mu ide veľmi šikovne aj na domácej pôde, a to umeleckému rezbárstvu. Dať soche život je umením, ktoré nezvládne len tak niekto. Myslím však, že je lepšie presvedčiť sa na vlastnej skúsenosti a prísť sa pozrieť na prednášku osobne. A v blízkom čase bude aj možnosť.

Presvedčiť sa o osobe a talente Mariána Ivančáka sa môžete v letných mesiacoch, keď plánuje ďalšiu prednášku zo svojich ciest. Preto pozorne sledujte informačné letáky a verím, že sa na ďalšej výnimočnej prednáške stretne. Ja sa teším už teraz. Bude to určite ďalšia z akcií, na ktoré sa nezabúda...

Anna Švecová

Všetko kresťanské by malo byť alternatívou profánnemu svetu

Ako si spomínate na svoje štúdiá na GTF PU v Prešove?

Bolo to veľmi dynamické obdobie. Nielen, čo sa týka môjho života, ale aj života akademickej obce. Mal som však to šťastie, že som na pôde fakulty stretol výrazné osobnosti nielen z hľadiska vedomostnej, ale aj ľudskej stránky. Z nich chcem spomenúť bývalého dekana fakulty o. Františka Janhubu, biblistu p. Jiřího Novotného, SJ, či čestných dekanov Mons. Jána Krajňáka a Mons. Jozefa Tótha. Bol to čas zmien, otvárania nových obzorov a možností. Od toho okamihu sa vedomosti získané na pôde fakulty stávali bytostnou súčasťou môjho ja. Formovali ma, utvárali novú krajinu v mojom srdci, odhaľujúc to, čo bolo doteraz skryté, a zakrývajú nepodstatné oblasti môjho života. Možno absolventi štúdiá psychológie či filozofie zažívajú niečo podobné. Osobne si však myslím, že pre bohoslovca je to oveľa intenzívnejší zážitok. Dodnes si pamätám na okamihy prijímacieho konania či prvé osobné stretnutie s biskupom Jánom Hirkom. Pre mňa to bol čas, keď som mohol priamo nazrieť do očí Božiemu služobníkovi Jánovi Pavlovi II. na jeho historickej návšteve Prešova. Tých spomienok je naozaj veľmi veľa a pribúdajúcimi rokmi ich sila skôr rastie, akoby mali upadať do zabudnutia. Som Bohu vďačný za každú hodinu strávenú pri štúdiu. Mojimi obľúbenými predmetmi boli zvlášť Starý zákon a Cirkevné dejiny. Aj dnes mám slabosť pre históriu, lebo cítim, ako zabudnutým artefaktom, slovám na papieri či dávny príbehom môže dať život. A dávať život je podľa mňa to, k čomu ma celé toto štúdium teológie priviedlo.

Vzťah medzi východnou a západnou Cirkvou sa niekedy metaforicky vyjadruje ako dýchanie oboma stranami pľúc. Čím je podľa vás východná Cirkev a jej obrady špecifická, čo vás na nej najviac fascinuje?

Hĺbka. Ak by som hľadal iné slovo, asi by som to nevystihol lepšie. Východ v čase formovania Cirkvi prešiel mnohými filozofickými a aj náboženskými zmenami. Tu sa rodila dnešná západná i východná teológia. V oblasti Blízkeho východu, antického Grécka a Egypta vznikali prvé rehoľné spoločenstvá, piesne... To všetko pred viac než tisíc rokmi. Bol to čas, keď bola viera v Ježiša Krista živá. Čas, keď všetko – filozofia, spoločnosť i život sám – vychádzali z Evanjelia, teda z ohlasovania radostnej nádeje. Ľudia si ešte v kolektívnej pamäti pamätali časy bez Boha. Preto dokázali ísť na hĺbku v svojej osobnej skúsenosti s ním, a teda aj ich myšlienky, diela, slová – to všetko vychádzalo z hĺbky srdca pretvoreného Kristom.

Z poznania tohto Kristovho Východu potom čerpali aj západní otcovia. Bez neho by nebolo kultúry Západu. Stačí spomenúť taký typický západný prvok, akým je ruženec. Ak hľadáte jeho kresťanský pôvod, nájdete ho v Ježišovej modlitbe. Obe modlitby sú také typické pre každé z týchto dvoch spoločenstiev. Ironiou je, že práve v našom malom spoločenstve gréckokatolíkov po celom svete sa obe modlitby spájajú. A ak mám niekomu odporúčať jeden jediný okamih, aby pochopil, o čom rozprávam, odporúčal by som mu, aby si privstal na veľkonočnú nedeľu Paschy a zašiel skoro ráno na obrady vzkriesenia Pána do ktoréhokoľvek chrámu. Tu sa dá priam chytiť rukami sila modlitby, ktorá sa vznáša v radostnom speve Christos voskrese iz mertvyčh.

Ako vy čítate príbeh Gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku?

Ako príbeh samotného Ježiša Krista. Jej zrodzenie na Veľkej Morave bolo poznačené prenasledovaním. Stačí si spomenúť na príkoria bavorského kléru voči arcibiskupovi sv. Metodovi či vyhnanie učeníkov sv. Cyrila a Metoda z Veľkej Mora-

vy. Dnes málokto popiera, že obaja Gréci priniesli na toto územie náš východný obrad v zjednotení s Rímom (dnes by sme túto cirkev označili u nás ako gréckokatolícku). Detstvo nám zahaľuje temnota, no bolo veľmi ťažké. Štyri storočia po Veľkej Morave máme len letmé zmienky o akýchsi starovercoch či viere prostého ľudu, ktorá je iná než latinská viera bohatých. Vstup do dospelosti neodstránil hmotnú biedu, v ktorej táto cirkev žila. Potom nasledovalo krásne obdobie rozkvetu, keď ohlasovala Boha naplno a ukazovala svoju opodstatnenosť. Od konca 18. storočia sa cirkev začala rozvíjať vo všetkých smeroch. Kultúra, vzdelanie, obrad – všetko bolo bližšie než kedykoľvek predtým a naši kňazi i veriaci z tohto obdobia využili maximum. Cirkev rástla a s týmto rastom ju začali vnímať štátne i ostatné cirkevné kruhy ako seberovnú cirkevnú jednotku. Začali ju vnímať ako učiteľku rovnako ako iné cirkvi. To sa už blížilo slávne trojdnie. Počas poslednej svetovej vojny sa naša cirkev ukázala ako tá, ktorej záležalo aj na ostatných ľuďoch. Nevieť, či existuje iné cirkevné spoločenstvo, ktoré môže povedať, že v obdobnej miere pomáhalo zachraňovať životy Židov. A nielen ich, ale aj partizánov bojujúcich proti nacistom. To bola naša Tajomná večera, keď sme rozdali všetko, čo sme mali, svoje telo i krv. Nakoniec prišiel Veľký piatok, keď našu cirkev všetci opustili a ona skončila v útrobach hrobu dejín, aby z neho v roku 1968 povstala obrodená, silnejšia ako predtým a pevne zrastená so svojím ženíchom – Ježišom Kristom. A dnes je oslávená svojimi blaženými mučeníkmi a plná života Svätého Ducha.

Od roku 2000 ste šéfredaktorom oficiálneho časopisu Gréckokatolíckej cirkvi Slovo. Ako podnietili nadobudnuté vedomosti z teológie vaše profesionálne smerovanie? Teológia je vedou o Bohu. Bez tohto

V rokoch 1992 - 1997 študoval na Gréckokatolíckej teologickej fakulte v Prešove. Už ako prvák stál pri zrode teologickej časopisu Prameň. Od roku 2000 je šéfredaktorom oficiálneho časopisu Gréckokatolíckej cirkvi Slovo a členom komisie pre masmédiá. Jeho víziou sú kresťanské médiá, ktoré budú sledovať a čítať veriaci aj neveriaci. ThLic. Juraj Gradoš.

vzdelania by som ho nepoznal tak, ako ho poznám dnes. Značne k tomu prispel aj pobyt v Kňazskom seminári. A tak päť rokov strávených na pôde fakulty pretvorili naivného a idealistického mladíka v mladého človeka otvoreného pre ďalšie spoznávanie Boha. Teológia sa nedá naučiť na sto percent. Môžete sa ju iba naučiť učiť sa. Každý nový deň, každá situácia vám môže pomôcť v spoznávaní Boha. Stačí byť otvorený a počúvať. A to je vlastne princíp štúdia. Byť otvorený a načúvať, učiť sa. Teológia je teda program na celý život. A čo sa týka profesie žurnalistu, už ako prvák som stál pri zrode teologickej časopisu Prameň. Ak dobre počítam, tak vychádza už 18. rok. Nechcel som byť šéfredaktor, nerád rozhodujem. Skôr som bol pomocníkom pre každého, kto to potreboval. Ak sa dnes pozriem na svoju pozíciu, nenachádzam v nej prvky klasického šéfredaktora. Skôr som naozaj jedným z redaktorov, na ktorého pleciach navyše leží zodpovednosť za vývoj časopisu pred Bohom, biskupom i čitateľmi. Roky strávené pri vydávaní a redigovaní časopisu som zúročil mnohorakým spôsobom a hlavne mi ukázali, že pastorácia kňaza sa netýka iba pôsobenia na fare (aj keď v srdci každého kňaza je túžba po tomto mieste pokoja), ale aj hľadania, nachádzania a dávania Boha na mieste, kde kňaza Boh cez biskupa pošle. A tým miestom môže byť aj stolička šéfredaktora. Nie je to ľahké. Najviac azda chýba rýchla priama spätná väzba, ktorú každý kňaz zažíva vo farnosti. Tu musíte počúvať a vedieť rozlišovať každý hlas, ktorý sa k vám dostane. So Slovom som prežil viac ako tretinu svojho života. Bol som členom redakčnej rady, redaktorom a teraz šéfredaktorom. Toto moje pôsobenie je najdlhšie v dejinách tohto časopisu, a preto je aj vyplnené veľkými zmenami. Medzi ne možno zaradiť obnovenie pôvodnej koncepcie dvojtyždenníka, zvýšenie strán jed-

naložiť pri technickej stránke časopisu. Bez dobrej redakcie by som bol nikým. S nimi a s Božou pomocou som dokázal povzniesť tento časopis na miesto, o ktorom pred desiatimi rokmi ani nik nesníval. Zostáva len dúfať, že toto ovocie cirkvi padne do rúk tých, ktorí ho najviac potrebujú.

Z poznania tohto Kristovho Východu potom čerpali aj západní otcovia. Bez neho by nebolo kultúry Západu.

Ste členom Komisie pre masmédiá pri Gréckokatolíckom arcibiskupstve v Prešove. Ako vnímate status a význam kresťanských médií? Je podľa vás úlohou kresťanských médií pôsobiť v rámci vnútrocirkevného dialógu veriacich alebo by mali svoje aktivity zamerať na celospoločenský kontext?

Osobne som presvedčený, že kresťanské médiá, no nielen ony, ale všetko kresťanské by malo byť alternatívou profánnemu svetu. Dnes sme však iba akými doplnkom pre život v profánnom svete. Soľou či ochucovadlom, ktoré si dáte do jedla. Samotnú soľ nik ešte nebude. Soľ potrebuje jedlo. Verím, že raz budeme vedieť ponúknuť chutné, osolené a zdravé jedlo pre človeka. Teda plnohodnotnú potravu pre dušu a ducha. Na to je však potrebné vzdelávanie a formácia mladých ľudí, ktorí v médiách pracujú. Moja vízia teda spočíva v médiách, ktoré môžu pokojne pozeráť veriaci i neveriaci, a predsa budú plné ducha Evanjelia. Hovorím o filmoch, seriá-

loch, piesňach, knihách, článkoch... Hovorím o kultúre takej, ako má byť. Nie o pseudokultúre smrti. O tom, čo nás, Európanov, pozdvihlo z tmy stredoveku. Ak si niekto myslí, že to bolo osvietenstvo, mylí sa. Ono len budovalo na základoch, ktoré položila Cirkev, jej kňazi prežiarení duchom Evanjelia. Dnes sú kazateľnice v každej obývačke, aute, na uliciach priamo na ušiach. A čo z nich zaznieva? Smrť, smrť, smrť! V správach dominujú nešťastia. Vo filmoch katastrofy, ničenie a zabíjanie. Toto nie je európska kultúra zrodená na pôde Evanjelia. Kresťanské médiá nemusia byť zákonito náboženské. Môžu a mali by ponúkať moderné formy komunikácie a zlepšovania života každého človeka. Moderné formy naplnené chutným jedlom okoreným soľou kresťanstva. Dnes je však situácia iná. Dnes z nám médiá ponúkajú sladké, kyslé, horké... - podobne ako v známej rozprávke Soľ nad zlato s Jánom Werichom. A výsledok? Pozrite sa okolo seba. Je toto svet, kde chcete žiť a nechať žiť svojich potomkov?

Teológ Miroslav Kocúr hovorí, že kresťanstvo je pre veľkú skupinu kresťanov folklórom či akousi wellness terapiou, ktorá im pomáha resetovať vlastné prešľapy a etické „nedostatky“. Ako vnímate vy ako kňaz stav kresťanstva na Slovensku?

Má pravdu. Mnohí naozaj vnímajú kresťanstvo veľmi povrchné. Najlepšie to vidieť v dvoch momentoch - slávení liturgie a v sviatosti zmierenia. Ide o najčastejšie úkony kresťana. Ak prídete na liturgiu napríklad v nedeľu, možno aj polovica účastníkov je ticho a iba mlčky sleduje celý obrad. Nežije so spoločenstvom. A z tej druhej polovice polovica nepristúpi k Eucharistii. Je to ako na svadbe (liturgia sa k nej často prirovnáva), keď polovica hostí znudene sedí a z tej, čo spieva a komunikuje, iba polovica je pije. Veľmi čudná svadobná hostina. A čo sa týka zmierenia? To veľmi často nevychádza z potreby a z pokánia, ale zo zvyku. Tí, čo kradnú, sú prekvapení, že majú nakradnuté vrátiť. Tí, čo klamali, sa čudujú, keď majú povedať pravdu. Tí, čo ohovárajú, nevedia pochopiť, že majú o tých istých ľuďoch hovoriť dobré svedectvá. Takýchto príkladov by som našiel mnoho. Často sme kresťanmi len na papieri, no v srdci je to úplne inak. Je načase, aby sme sa vrátili k prvotnej viere v živého Boha a každý z nás aby osobne naplnil výzvu Ježiša Krista: „Zatiahni na hlbinu!“

Zhovárala sa Martina Ivanová

Spev nepozná vekovú hranicu....

Dňa 15. apríla 2010 o 17.05 hod. do centrálnej študovne Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove ladným krokom vstupuje dvadsaťtri šarmantných dám a jeden pán. „Koncertná sála“ je zaplnená do posledného miestečka, moderátorka víta hostí, všetkých prítomných a začína sa 1. výročný koncert CANTO VERO, speváckeho zboru študentov Univerzity tretieho veku Prešovskej univerzity v Prešove.

V úvode vstupe bol predstavený spevácky zbor, ktorého začiatky sa datujú na 28. november 2008, jeho genéza, doterajšie vystúpenia, úspechy a význam názvu CANTO VERO, čiže Pieseň pravdy. Po slove zazneli prvé tóny, akordy, melódie klavíru v podaní Zuzany Bérešovej a rozozvučali sa piesne v hlasoch sopránu, mezzosopránu, altu a barytónu pod dirigentskou taktovkou a umeleckou vedúcou zboru PaedDr. Ivetou Matyášovou. Prijemnú atmosféru navodili slovenskými ľudovými piesňami Vešelo še dzivče, Od koreňa lipa puka a Ket ja bula mala, hudobne aranžmá F. Mrtvy. Stredná časť koncertu bola ladená na vážnejšiu „strunu“. Zbor prezentoval, že vo svojom repertoári má aj skladbu z obdobia baroka Georga Friedricha Händela „Canticorum iubilo“, skladbu anonyma 18. storočia „Dona nobis pacem“ a „Hallelujah“ taktiež od anonyma. Z tvorby českého skladateľa svetového formátu Antonína Dvořáka si vybrali z cyklu Moravské dvojspevy pieseň „Zajatá“ vyznačujúcu sa prvkami ľudovej hudby. Výber moravských ľudových piesní K Polánce cestička, Ej od Buchlova a Nechoď Janku přes Polánku dokumentoval, že sedia naturelu zboru, a bolo cítiť, že ich spievajú uvoľnene. Spestrením a „zrytmizovaním“ programu bola skladba anonyma DOO BA, kde si dámy a pán „zaswingovali.“

Finále bolo ladené tak, aby vygradovalo do crescenda. V záverečnom bloku dirigentka „ušila“ pre svoj zbor piesne 60. a 70. rokoch minulého storočia, hity nášho „mláď“ a snažila sa vymámiť zo zboru maximum. Započúvali sme sa najskôr do piesne z filmu Starci na chmelu, „Milenci v texaskách“ pokračovali piesňou od skupiny Olympic „Snad jsem to zavinil já“ a vrchol bol najväčší hit Waldemara Matušku „Slavici z Madridu“, ktorý vzal za srdce celé publikum.

Dali by sa nájsť nuansy v rytme, intonácii, hlasovej agogike, výrazovom prejave, ale to nebolo podstatné. Zvíťazila láska k hudbe, radosť zo spievania, chcenie, zapálenosť, oduševnenosť, ktoré sú doménou tohto zboru, jeho „zlatým fondom“ a aj vzorom pre niektorých mladších spevákov a spevácke zbory. Zbor charakterizuje obrovská túžba a snaha spievať s potešením a odmenou pre zboristov za ich obetavý čas pri skúškach a nácvikoch je ocenenie obecenstva. A výsledok? Dokázali si, že spievať CHCÚ, VEDIA A BAVÍ ich to. Do kontextu programu bolo nerušené a citlivo zakomponované sprievodné slovo Emílie Cipkovej a Danice Sekerákovvej.

Gratulujem a želim dirigentke, ako aj zboru veľa umeleckých úspechov, vytrvalosti, tvorivých nápadov, pocit spokojnosti a radosť zo spevu, pretože spev je krásny v každom veku.

PhDr. Viliam Tarjány, tajomník RUČ

Vzácnny hosť Katedry hudby FHPV PU

Pri príležitosti svetovej premiéry skladby A od Prešova, malé variácie pre flautu a sláčiky, venované Prešovčanom, uvedenej na 5. jarnom koncerte Cameraty academica, konajúcom sa v rámci 7. akademických komorných koncertov 13. 4. 2010 o 16:00 hod. v centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove, privítali sme vzácného hosťa – autora skladby a národného umelca Milana Nováka (*1927). Hudobný skladateľ Milan Novák patrí k významným predstaviteľom slovenských skladateľov označovaných aj ako slovenská hudobná moderna. Na bratislavskom Konzervatóriu bol v kompozícii žiakom Alexandra Moyzesa, klavír študoval u Frica Kafendu a dirigovanie u Kornela Schimpla. V štúdiách pokračoval na VŠMU v Bratislave, kde bol v odbore dirigovania študentom svetovo uznávanej osobnosti – prof. Václava Talicha. Meno Milana Nováka je od roku 1951 na dlhé desaťročia spojené s umeleckým formovaním Vojenského umeleckého súboru v Bratislave, kde sa postupne vypracoval na jeho umeleckého vedúceho. Skladateľská tvorba Milana Nováka je veľmi bohatá a zahŕňa všetky hudobného žánre. Vyznačuje sa zrozumiteľnosťou, optimizmom, temperamentom a spontánnou muzikalitou, čo ho radí k veľmi obľúbeným skladateľom tak medzi interpretmi, ako aj medzi poslucháčmi.

Posledných približne 15 rokov možno zaznamenať plodnú spoluprácu medzi Univerzitným komorným orchestrom Camerata academica a jeho pridruženými komornými telesami, ktorých som umeleckým vedúcim a dirigentom, a Maestrom Milanom Novákom, čo v nemalej miere uľahčilo aj jeho presídlenie do Popradu. S tvorbou Milana Nováka som sa však ako praktický hudobník – violončelista – stretol už podstatne skôr. Mal som to šťastie, že som sa v roku 1985 ako člen orchestra Opery Štátneho divadla v Košiciach aktívne podieľal na svetovej premiére jeho mimoriadne úspešnej komickej opery Prestávka a neskôr ako člen orchestra Spevohry DJZ v Prešove aj na uvedení muzikálu Opera Mafiózo.

Maestro Milan Novák venoval komornému orchestru Camerata academica niekoľko skladieb, ktoré sme nielen úspešne uvádzali, ale majú trvalé miesto v našom repertoári. Postupne sa vždy v určitých časových odstupoch k nim stále znovu vraciame. Ide hlavne o Retrospektívy pre flautu, štvorročný klavír a sláčiky – premiéra bola 1. 11. 1996 v Markušovciach, Chceme žiť v láske, minikantáta pre ženský zbor, flautu a sláčiky na text PaedDr. Jany Hudákovvej, PhD., pedagogicky pôsobiacej na Katedre hudby – premiéra sa konala 15. 5. 2002 o 19.00 hod. v prešovskom PKO – Čierny orol, spieval ženský spevácky zbor Juventus Paedagogica, dirigovala Mgr. Tatiana Kanišáková, PhD., ako aj Gaudeamus, malá suita v starom slohu. Skladby Milana Nováka premiérovali a uvádzali aj komorné súbory pôsobiace pod hlavičkou Cameraty academica. Tak Gitarové trio uviedlo v premiére 16. 3. 2005 v Prešove jeho Tri triá pre 18 strún či Collegium musicum predviedlo na ostatnom koncerte 13. 4. 2010 o 16:00 hod. v centrálnej študovni Univerzitnej knižnice jeho Malú passacagliu pre dvoje huslí a klavír. Je potešiteľným javom, že všetky skladby Milana Nováka naši študenti radi hrajú a u poslucháčov majú vynikajúcu odozvu. Dôkazom toho je aj posledná premiéra skladby A od Prešova, ktorá sa stretla s veľmi vreľým prijatím a študenti ju cvičili s plným umeleckým nasadením a zaangažovaním sa.

Maestro Milan Novák napriek pokročilému veku vyžaruje životný optimizmus a tvorivú energiu, čo je predpokladom a zárukou ďalšej umeleckej spolupráce, na ktorú sa vždy všetci zainteresovaní úprimne tešíme.

doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD.

Popoludnie príjemného umeleckého zážitku...

Som rád, že symbióza hudby, knihy a obrazu má v priestoroch Univerzitnej knižnice už svoje miesto ako „univerzitná koncertná sála“, kde sa konajú koncerty umeleckých súborov Prešovskej univerzity v Prešove a pozvaných umeleckých telies.

Dňa 13. apríla 2010 sa v centrálnej študovni Univerzitnej knižnice Prešovskej univerzity v Prešove sa predstavila poslucháčom svojím 5. jarným koncertom Camerata academica a jej hostia. Atmosféru príjemného komorného prostredia doplnila aj výstava obrazov poľského maliara Janusza Kirenko pod názvom „Krajiny“, čím sme si uctili obeť pádu lietadla, na palube ktorého bol poľský prezident Lech Kaczynski, jeho manželka a množstvo popredných predstaviteľov politiky, armády či kultúry.

V úvode sa „Koncertom Es dur pre trúbku a orchester“ od Jána Křtitele Jiřího Neruda v úprave pre klavír prezentoval Marek Majoroš. Skladba v jeho podaní vyznela veľmi presvedčivo aj intonačne na výške a pasáže krátkych cadenzi dokumentovali hráčsku vyspelosť a technickú zdatnosť. Zvuk trúbky bol kultivovaný a tvoril sýty tón vo všetkých tónových rozsahoch.

Gejza Dusík patrí medzi priekopníkov slovenskej populárnej hudby a spolu s Pavlom Braxatorisom a Františkom Krištofom Veselým patrí medzi spoluzakladateľov slovenskej operety. Z jeho repertoáru skladieb z populárnych piesní sme si vypočuli v podaní Moniky Iskrovej pieseň „Tak smutno mi je bez Teba...“ za klavírneho doprovodu Petry Timkovej. Speváčka sa predstavila veľmi dobrým nasadením výšky tónu hlasu, pochopením piesne, výrazovým prejavom.

Jozef Suk a jeho „Balada pre violončelo a klavír op. 3“ v prednese Viery Šutorovej pôsobili uvoľnene, svedčili o istote každého tónu instrumentalistky, nástrojovej rétorike, o precítení každej noty s emotívnou hĺbkou.

Nepochybne sa za posledné roky Katedre hudby Fakulty humanitných a prírodných vied podarí vždy objaviť talentovaného sólového speváka. Vladimír Palko rozhodne k takýmto študentom patrí a po popracovaní na výrazových prejavoch môže byť prínosom pre koncerty aj súťaže. Pre publikum si vybral ukážky z piesňovej tvorby Mikuláša Schneidera Trnavského „Mám ja kosu nakutú“ a „Všetci ľudia povedia“. Zhostil sa svojho „sólo spevu“ na slušnej hlasovej a intonačnej úrovni.

„Dychové zastúpenie“ opäť demonštrovalo umeleckosť, kreativitu, výrazovosť, precítenie, technickú vyspelosť, či už išlo o Janu Berčíkovú v skladbe Gabriel Fauré „Sicilienne pre flautu a klavír op. 78“, alebo Bc. Gabrielu Takáčovú a Bc. Máriu Rendešovú v „Divertimento piccolo pre dve flauty“ od Karola Medňanského.

Zo „sekcie“ akordeónového kvarteta sa valčíkom od Sepo Leino uviedli Peter Stripaj a Marián Cuprišin. Aj keď s menšími technickými nedostatkami zanechali dobrý dojem a prezentovali akordeón ako jeden z nástrojov v skupine koncertných nástrojov.

„Kvinteto“ Camerata academica – Collegium musicum (spev – Silvia Majorošová, zobcové flauty – Jana Berčíková, Marek Majoroš, violončelo – Viera Šutorová, spinet – Petra Timková) a ich Hontum fer tonum, symphonia Chorda nostra quid moraris a ária od Daniela Sinapusa Horčíčku boli sprestrením koncertu a dramaturgicky za-

padli do kontextu programu.

Umeleckosť a kvalitu výkonov a oporu pri vystúpeniach účinkujúcich zdôraznili aj klavírne sprievody (V. Dzúrová, Mgr. art. L. Kistyová, PhD., P. Timková). Zásahu na vydarenom koncerte mali aj pedagógovia, ktorí pripravili jednotlivých študentov (doc. Mgr. art. Irena Medňanská, PhD., doc. Mgr. art. Karol Medňanský, PhD., PaedDr. Mgr. art. Marta Polohová, PhD.).

Záverečný blok sa niesol v znamení stupňujúcej dramaturgie a tvorili ho skladby hosťa večera, národného umelca, skladateľa Milana Nováka s manželkou, ktorý je rezidenčný skladateľ umeleckých súborov Prešovskej univerzity v Prešove.

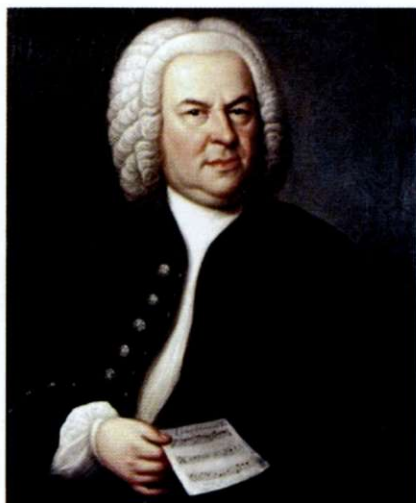
Od Maestra Nováka odzneli skladby „Putovanie s medvedíkom“ (Téma – Viedeň – Varšava – Tatry) pre akordeón v interpretácii Kataríny Baňasovej. „Malá passacaglia pre dvoje huslí a klavír“ zaznela v interpretácii Jana Krajčiová 1. husle, Bc. Michal Brandys 2. husle, Veronika Dzúrová klavír. Z ich vystúpení bolo cítiť pohodu, koncentráciu, hravosť a technickú vyspelosť.

Premiéra skladby M. Nováka A od Prešova – Malé variácie pre flautu a sláčiky pôsobila na mňa ako „prechádzka Prešovom“. Skladbu som vnímal ako určitý pocit, ktorý autor prenáša na poslucháča tým, že vykresľuje v tónoch Prešov od taktov základného valčíkového motívu ľudovej pesničky „A od Prešova...“ cez komorné ponímanie skladby až po zakomponovanie aj niekoľkých taktov v jazzovom rytme. Ten zvýraznil, že aj tento žáner získava pevné miesto v kultúre mesta. Jednoducho pri písaní autor vedel, ako bude skladba znieť. Táto premiérová skladba zaznela v podaní Cameraty academica, komorného orchestru a sólového partu pre flautu. Taktovka za dirigentským pultom bola v rukách umeleckého vedúceho a dirigenta umeleckého telesa doc. Mgr. art. Karola Medňanského, PhD. Preukázal muzikalitu a pohotovosť, úvodne taktý tempovo ustrážil a premiérovej skladbe dal švih a lesk. Svojím výkonom dokumentoval, že je typom zodpovedného, poctivo pripraveného dirigenta, ktorý sa nespolieha na náhodu. V tomto prípade mu k tomu dopomohol aj komorný orchester, ktorý po dlhšom čase má obsadenie hodné komorného telesa.

Vo výkone sólového partu sa v prednesení p. Berčíkovej prejavila profesionalita vo všetkých smeroch a svojím výkonom umocnila u divákov zážitok z premiérovej skladby „A od Prešova...“, ako aj samotného Finále toho 5. jarného koncertu Cameraty academica a jej hostí.

Vďačné početné publikum ocenilo výkony účinkujúcich dlhotrvajúcim aplauzom, čím vyjadrilo spokojnosť a pocit pekného umeleckého podvečera.

PhDr. Viliam Tarjányi, tajomník RUC

Johann Sebastian Bach a hudobný klasicizmus

(Venované 325. výročiu narodenia a 260. výročiu úmrtia Johanna Sebastiana Bacha)

Skladateľský odkaz jedného z najväčších majstrov tónov púta pozornosť odbornej a laickej verejnosti výraznou mierou už od triumfálneho znovuuvedenia Matúšových paší Felixom Mendelssohn-Bartholdym na Veľký piatok roku 1829 v Berlíne. Predvedeniu predchádzala veľká tlačová kampaň. Redaktor lipských novín a priateľ otca Felixa Mendelssohna-Bartholdyho Adolph Bernhard Marx uverejnil vo svojich novinách Leipzige Allgemeine Musikalische Zeitung (Lipské všeobecné hudobné noviny) od 21. februára do 28. marca 1829 v šiestich po sebe nasledujúcich číslach správu o uvedení Matúšových paší. Táto Marxova aktivita je o to zaujímavejšia, že ešte niekoľko rokov pred touto udalosťou si podstatne vyššie cenil tvorbu Georga Friedricha Händla ako Johanna Sebastiana Bacha. Je historickou skutočnosťou, že toto grandiózne dielo nebolo uvedené celé, keď zaznelo v podstatne skrátenej verzii. Aj toto torzo upriamilo pozornosť hudobnej laickej aj odbornej verejnosti na skladateľské dielo, ktorého prevažná časť bola širokej verejnosti neznáma. Od tohto prelomového dátumu hudobných dejín sa s úctou a pokorou skláňajú poslucháči, interpreti i hudobní teoretici pred tvorbou Johanna Sebastiana Bacha.

Dátum znovuuvedenia Bachových Matúšových paší má však význam aj v tom, že od neho začína stúpať záujem o hudbu minulosti, o diela takmer zabudnutých skladateľov, začína sa nová éra záujmu o „starú hudbu.“

Duchom Bachovho skladateľského odkazu sa nechávali a nechávajú inšpirovať ďalšie aj ďalšie generácie skladateľov, aby z neho čerпали nové a nové impulzy pre svoju

tvorbu. Veľkí skladatelia neskorších vývinových epoch – ako hovorí znamenitý znalec Bachovho duchovného sveta Martin Geck – vidia v Bachovi svojho inšpirátora. Povzbudil ich, aby komponovali súčasne zmyslovo aj filozoficky, a tým v jeho diele nachádzajú aj kus zo seba. Výpočet skladateľov priamo ovplyvnených Bachovými skladateľskými postupmi je veľký, za všetkých spomeňme len niektorých – Max Reger, Paul Hindemith, Dimitrij Šostakovič. K obdivovateľom Johanna Sebastiana Bacha patril aj hlavný predstaviteľ II. viedenskej školy Arnold Schönberg, ktorý hovorí, že Bach je otcom „vyvíjajúcej sa variácie“. Tento princíp mu bol z estetického hľadiska tiež veľmi blízky.

S hlbokou úctou a pokorou siahajú po jeho skladbách aj muzikológovia, aby v nich nachádzali stále nové a nové riešenia skladateľských postupov, aby v nich objavovali zašifrované stále nové a nové tajničky a nielen tie hudobné, aby v nich dešifrovali hlboké filozofické posolstvo vyvierajúce z poznania nielen tohto časného sveta, ale aj toho duchovného, nám často tak vzdialeného a nami mnohokrát nepochopeného a nie vždy aj pochopiteľného. V tejto súvislosti stojí za zmienku konštatovanie českého muzikológa Jiřího Fukača: „K Bachovi treba pristupovať z pohľadu jeho doby a pravdepodobne nám neostáva iná možnosť, ako Bachovu hudobnú štruktúru skúmať na základe starších, už pred ním existujúcich systémov.“

Napriek tomu, že od dátumu znovuuvedenia Matúšových paší v roku 1829 sa traduje začiatok histórie renesancie Bachovho diela, je historickou skutočnosťou, že v dobových odborných hudobných kruhoch bola jeho tvorba známa v neprerušenom časovom slede. Bachovo dielo žilo v povedomí ďalších generácií hudobných odborníkov aj vďaka jeho žiakom. Johann Philipp Kirnberger (1721 – 1783), ktorý bol v rokoch 1739 – 1741 Bachovým žiakom, „pokladal

kompozičný štýl Johanna Sebastiana Bacha za jedine správny, a pokiaľ sa skladatelia pohybovali v tieni tohto štýlu, Kirnberger ich hodnotil kladne.“ Vo svojom významnom teoretickom spise Die Kunst des reinen Satzes (1771 – 1779) prezentuje zaujímavý názor: „Škoda, že tento veľký človek nenapísal žiadne teoretické dielo o hudbe, a preto sa jeho učenie zachovalo iba prostredníctvom žiakov.“

Skladatelia obdobia viedenského klasicizmu poznali Bachovo dielo tiež veľmi dobre. Vo Viedni sa kompozície Johanna Sebastiana Bacha pravidelne uvádzali na domácich koncertoch grófa Gottfrieda van Swietena (1733 – 1803), na ktorých účinkovali významní viedenský hudobníci a stretávali sa významné osobnosti viedenského spoločenského a kultúrneho života. Vzťah grófa G. van Swietena k skladateľskému odkazu Johanna Sebastiana Bacha nebol náhodný. Pravdepodobne medzi rokmi 1770 – 1777 bol v Berlíne žiakom Johanna Philippa Kirnberga, pričom gróf Gottfried van Swieten mal kontakty aj na Carla Philippa Emanuela Bacha (1714 – 1788), syna J. S. Bacha. Gróf Swieten týmto spôsobom propagoval tvorbu Johanna Sebastiana Bacha, čo ovplyvnilo aj tvorbu predstaviteľov viedenského klasicizmu: Josepha Haydna, Wolfganga Amadea Mozarta a Ludwiga van Beethovena, ale aj ďalších skladateľov pôsobiacich v tom čase v tomto meste. Mnohí skladatelia vlastnili notové materiály diel J. S. Bacha, ktoré detailne študovali, a získané poznatky implantovali do svojej tvorby.

Joseph Haydn (1732 – 1809) vlastnil Nägeliho vydanie Temperovného klavíra z roku 1801, dva zošity motet a rukopis Omše h mol. Ten získal pravdepodobne od viedenského nakladateľa Johanna Trega, ktorý ponúkal vo svojom katalógu na predaj alebo na zapožičanie Bachove diela v opisoch.

Wolfgang Amadeus Mozart (1756 – 1791) sa oboznámil s Bachovou tvorbou tiež u grófa Swietena,

u ktorého bol častým hosťom od roku 1782. Dielo Johanna Sebastiana Bacha vplývalo na Mozarta do tej miery, že pre sláčikové kvarteto prepísal päť fúg z II. dielu Temperovaného klavíra: č. 2, 5, 7, 8, a 9 – KV 405. Pre sláčikové trio označené pod katalógovým číslom KV 404 prepísal č. 8 z I. dielu, 13 a 14 z II. dielu, ako aj 2. časť Adagio, 3. časť Vivace z II. organovej sonáty

– BWV 527 a z II. organovej sonáty BWV 526, 2. časť Largo a 3. časť Allegro, pričom obe časti usporiadal na rozdiel od originálu ako prelúdium a fúgu. Bessler vidí dokonca vnútorné myšlienkové súvislosti medzi Bachovou Chromatickou fantáziou a Mozartovou Fantáziou c moll KV 475.

Ludwig van Beethoven bol tiež častým hosťom nedeľných matín – koncerty začínali o 12. hodine u grófa Gottfrieda van Swieten, „kde aj hrával Bachove fúgy.“ Ludwig van Beethoven poznal oba diely Temperovaného klavíra ešte z mladosti. S Bachovou tvorbou ho oboznámil už jeho učiteľ Gottlob Neefe, ktorý mu ako 12-ročnému dal študovať Temperovaný klavír a aj toto dielo často hrával. Beethovenov obdiv k Bachovi najvýstižnejšie charakterizuje jeho výrok, kde sa pohral s menom Bach = potok: *Nicht Bach – Meer soll er heißen. – Nie potok – more malo byť jeho meno.* Martin Geck vidí súvis medzi známymi Bachovými Goldbergovými variáciami BWV 988 a Beethovenovými 33 variáciami na Diabelliho valčík op. 120 nielen z technickej stránky, ale hlavne z vnútornej filozofickej, s čím možno v plnej miere

len súhlasiť. Filozofická podstata oboch diel je až nápadne podobná a svedčí o veľkom obdive L. van Beethovena k Bachovi.

V čom spočíva veľkosť Bachovej osobnosti, že aj desaťročia a stáročia po svojej smrti svojím dielom ovplyvňuje naďalej hudobné dejiny, je naďalej ich spoluformovateľom, ovplyvňuje dokonca interpretačné smerovania od polovice 19. storočia až do súčasnej doby? Nesporne je to aj tým, že svojou tvorbou Johann Sebastian Bach zosobňuje tradíciu. Dlhoročnú rodovú hudobnícku tradíciu, kde sa povolanie hudobníka v mnohorakosti jej dobovej podoby dedilo po mnohých generáciách, tradíciu durínskeho regiónu, kde tento rod pôsobil celé desaťročia a absorboval do svojej tvorby jeho kultúrnu a mentálnu klímu, tradíciu a religiozitu, ktorá bola neoddeliteľnou súčasťou Bachovského rodu. Johann Sebastian Bach je zavŕšiteľom týchto tradícií vychádzajúcich z podstaty barokového myslenia, vysielajúc inšpiratívne impulzy ďalším nasledujúcim generáciám.

doc. Mgr. art. K. Medňanský, PhD

Mladé spevácke talenty z pohľadu hlasového pedagóga Katedry hudby FHPV PU

Dňa 14. apríla 2010 usporiadala Základná umelecká škola Michala Vileca v Bardejove za podpory oddelenia školstva a telesnej kultúry MsÚ Bardejov už 13. ročník súťažnej prehliadky v speve ľudových a umelých piesní žiakov základných umeleckých škôl východoslovenského regiónu.

K dôstojnému priebehu súťaže prispeli svojou účasťou aj zúčastnení zástupcovia mesta Bardejov – prednosta obvodného úradu Ing. Martin Choma a zástupkyňa vedúceho odboru školstva a telesnej kultúry Mgr. Eva Barbuľáková.

Na súťažnom zápelení v štyroch kategóriách sa zúčastnilo 44 žiakov z 15 ZUŠ východoslovenského regiónu. Trojčlenná porota (predsedkyňa poroty PaedDr. Mgr. art. Marta Polohová, PhD., PaedDr. Bernadeta Fabiánová, PaedDr. SeoDr. Šimon Marínčák, PhD.) mala neľahkú úlohu, keďže vekové rozpätie súťažiacich

bolo pomerne veľké – od 7 do 18 rokov. Počuli sme teda výkony rôznych kvalít od prvých nesmelých krôčikov až po už pomerne náročný repertoár najstarších účinkujúcich, kde bolo cítiť kvalitnú prácu hlasových pedagógov.

Repertoárové požiadavky piesní jednotlivých kategórií vystihovali vekové špecifiká mladých interpretov. Slúži ku cti usporiadateľov, že v požiadavkách najvyššej kategórie volili povinnú pieseň od slovenského autora. Tak sme mali možnosť počuť piesne E. Suchoňa, D. Kardoša, T. Freša, M. S. Trnavského, B. Urbanca a iné. Zazneli aj zaujímavé úpravy ľudových piesní od súčasného slovenského skladateľa a pedagóga P. Kršku. Porota výkony súťažiacich hodnotila v tzv. pásmach (zlaté, strieborné, bronzové), čo jej umožnilo udeliť ceny podstatne väčšiemu počtu účinkujúcich s kvalitatívne rovnakými speváckymi výkonmi. To zároveň stimuluje

ocenovaných v ich ďalšej speváckej činnosti.

Pred vyhlásením výsledkov a udeľením ocenení celú súťaž zhodnotila predsedkyňa poroty Marta Polohová. Z ohlasov na jej pripomienky bolo zrejme, že hoci sa nevyhla aj kritickým poznámkam k jednotlivým výkonom, tieto by mali mať priaznivý dosah na ďalšiu prácu učiteľov spevu na základných umeleckých školách. Takéto zhodnotenie učiteľa spevu aj očakávali.

Celé podujatie bolo kvalitne pripravené, za čo patrí vďaka najmä riaditeľke ZUŠ Michala Vileca Mgr. Márii Ďurčákovej a jej najbližším spolupracovníkom. Veríme, že ich entuziazmus v tejto oblasti pretrvá i do budúcnosti a súťažné zápelenia preveria tých najzdatnejších, čím nám pripravujú potenciálnych študentov na Katedru hudby FHPV PU v Prešove.

PaedDr. Mgr. art. M. Polohová, PhD.

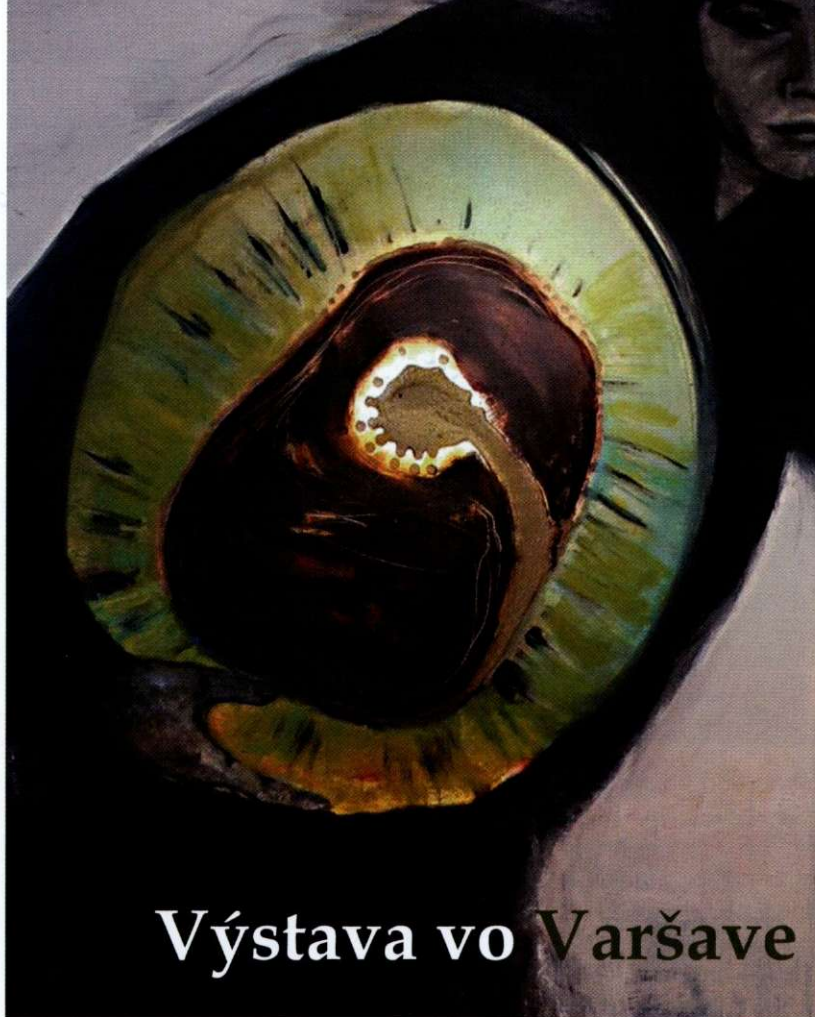

Charakteristika tvorby Tatiany Bachurovej

Táňa B. sa venuje maľbe a grafike (knižnej ilustrácii) a na tejto výstave sa prezentuje maľbou, v rámci ktorej dominuje technika olejomaľby. Svet jej obrazov je naplnený snovými víziami a fantastickými predstavami. Na jej plátnach môžeme pozorovať postupné vyprchávanie fragmentov reality, ktoré sú pohlcované bizarnými príbehmi „druhého brehu“. Ich mozaiku si môžeme skladať sami pomocou vlastných asociácií, stávame sa aktérmi hry s otvoreným koncom... Našími spolucestujúcimi na výletoch do neznáma sú rôzne antropomorfné postavičky, niektoré desivé, ďalšie tragikomické a sympatické, žijúce svoje záhadné životy, akoby pochádzali z Borgesovho Uqberu.

Hovoria neznámymi jazykmi a sľubujú nám možnosť ochutnať nesmrteľnosť, závrat z nepoznaného, rozlúštenie záhady meandrového labyrintu na druhej strane rieky. Na tejto ceste nás sprevádzajú rôzne znamenia v podobe symbolov autorkinej individuálnej mytológie. Môžeme to chápať aj ako iniciačnú cestu hlbínami vlastnej duše, ktorou sa prostredníctvom tvorby maliarka vybrala. Nie náhodou sa často stretávame s ženským elementom – jemnou časťou jin, umocneným nežnou harmóniou farieb, za ktorou prebleskujú ohnivé tóny túžby po hlbšom poznaní... Obyvateľov jej obrazov môžeme občas uzrieť pod sedadlom v autobuse, na dne starých truhlíc či výťahových šacht, určite šantia skryté za radmi kníh v našich knižniciach či v zrkadle vodnej hladiny alebo na dne neumyitého hrnca... – ale len v prípade, že dokážete na chvíľu zabudnúť na seba a všedný svet. Potom začujete ich šepot a pozvanie na cestu. Tánin rukopis z formálnej stránky vychádza a čerpá zo secesie, expresionizmu či informelu a gestickej maľby. Má blízky vzťah k ilustračnej tvorbe.

Mgr. Slavomír Capek
kurátor

Výstava vo Varšave

V galerijných priestoroch Slovenského inštitútu vo Varšave sa od 4. 3. 2010 do 20. 4. 2010 konala výstava pod názvom „Medzi nami“, ktorá predstavovala práce prešovského výtvarníka Slavomíra Capeka a Svidničanky Mgr. Tatiany Bachurovej, PhD. (rod. Bilančíkovej).

S cieľom predstaviť mladú tvorivú krv z východného Slovenska si Slovenský inštitút vybral tvorbu práve týchto dvoch autorov. Zatiaľ čo S. Capek sa venuje kresbe a v jeho tvorbe sa odráža záľuba v architektúre, T. Bachurová predstavuje olejomaľby väčšinou z posledného roka. Jej obrazy ponúkajú výlet do snových krajín plných rozprávkových a fantazijných bytostí, spomedzi ktorých si každý divák nájde určite tú svoju. Do jej tvorby presahuje aj ilustrácia, ktorej sa ako pedagóg venuje aj v teoretickej rovine.

Vernisáž, ktorú otvorila audiovizuálna performance Ľvovského hudobníka Volodimira, bola z hľadiska návštevnosti, ale aj aktívneho záujmu o tvorbu autorov nesmierne úspešná. Viac informácií nájdete na www.institutslowacki.pl.

Mgr. Slavomír Bachura

Pokračujte alebo Štyri zamyslenia s Prokipom Kolysnikom

Konečne sme si našli čas a v rohu malej kaviarne sme s kalíštekom na zdravie začali rozhovor. Pred piatou podvečer. Žiadal som Prokipa Kolysnika o doplnenie informácií k tomuto príspevku. Tvár tohto pedagóga pôsobiacoho na Katedre výtvarnej výchovy a umenia FHPV PU je zväčša vážna, zamyslená, avšak úsmev či smiech nie sú výnimkou. Mojim pôvodným motívom pre náš dialóg malo byť oznámenie významnej udalosti z augusta minulého roku, keď prezident Ukrajiny Viktorij Juščenko udelil práve Prokipovi Kolysnikovi titul zaslúžilého umelca Ukrajiny. Nad tým, prečo zmienka o tom doteraz nenašla adekvátnu odozvu v médiách či periodikách v meste, kde vyše štvrtstoročie pôsobí, sme sa predurčujúco zamysleli. S pocitom doktora Ricarda z prológu známej knihy Františka Kožíka Největší z pierotů som mal nutkanie Prokipa Kolysnika taktiež poslať na výstavu alebo do ateliéru umelca, ktorého obrazy tak veľmi oslavujú silu duchovna, aby pozabudol na trápenia a aby sa potešil.

Zamyslenie prvé nad cestou umelca. Približne od doby ukončenia štúdia na Kyjevskom štátnom umeleckom inštitúte v roku 1987 sa život tvorcu narodeného vo vinickom regióne Ukrajiny v mestečku Potašňa spája so Slovenskom v rodinnej i profesijnej oblasti. Postupne sa tu dostáva do povedomia ľudí registrujúcich kultúru ako maliar, pedagóg, spisovateľ, esejista, filozof. Člen asociácie ukrajinských spisovateľov, Zväzu umelcov Ukrajiny a Výtvarnej únie Slovenska zanecháva za sebou stopy svojich, ako píše Rudolf Steiner, „presahov“ vlastného vnútorného sveta v množstve výtvarných diel, ako aj v publikáciách. Podáva mi obálku s listom. Predseda Výtvarnej únie Slovenska oznamuje, že komisia po zvážení koncepcie chystanej veľkej výstavy členov únie v Bratislave, ktorej pôvodnou koncepciou bolo predstaviť verejnosti čo najširšiu škálu umeleckých žánrov a prístupov, jeho diela nevybrala. Dodávam v ďalšom rozhovore, že mám z minulosti takéto korešpondencie dve a že ide tak trochu o „bratislavské“ umenie. A že cesta umení sa kľukatí svetom ďalej.

Zamyslenie druhé nad umením. „Filozofia života a filozofia umenia sú neoddeliteľné,“ vyjadril sa autor pred niekoľkými rokmi na výstave pri príležitosti svojich 50-tych narodenín. Prednedávnom priznáva v rôznorodosti filozofií tvorby svoj postoj: „Ak chce niekto vidieť hlavy šialených kráv vo formaldehyde alebo vystúpenie nahého umelca, je to jeho vec. Ja mám rád maľbu.“ Áno, dnes si môže vyberať. Pre niekoho je klasická maľba nepotrebná, archaická a nudná. Mr. Bean nemaľoval byť v známom skeči klasicky, lež moderne – podložením výbušniny pod nádobu s farbou.

Zamyslenie tretie nad galériami. V rodnej Potašni na Ukrajine stojí Galéria Prokipa Kolysnika. Návštevníkom ponúka prehľadku stálej expozície tvorby majstra Kolysnika. Obrazov účastníkov pravidelných plenérov, ako aj expozícií sekcie etnickej a národno-historickej. Dodáva, že je trochu sklamaný nezaujmom kolegov výtvarníkov zo Slovenska o podujatia v Potašni. Reagujem, že je hektická doba, a skláňam zrak, pretože som jeden z tých kolegov. Elegický tón pokračuje. Šarišská galéria v Prešove do dnešného dňa neprejavila záujem o prezentáciu obrazov Prokipa, nepovažujúc to zrejme za potrebné a prínosné. Celistvosti prezentovania tvorby prešovských umelcov to určite neprospieva. Dúha má viac farieb. Tie sa aditívne spájajú do ďalších. A keď sme pri spektre... Dozvedám sa to až v tejto chvíli. Galérii Per spektrum som od jej vzniku držal a držím palce. Jej zakladajúci člen už nie je v jej radoch. Tak sa chvíľku rozprávame o zlúčeníach a vylúčeníach. Galériou pre vystavujúceho pána maliara Kolysnika je priestor univerzitnej knižnice a srdečný prístup riaditeľa Petra Haľka. Večer sa už stáva veľmi pokročilým. Ešte po kalíštek.

Zamyslenie štvrté nad pokračovaním. Keď kolega Prokip Kolysnik opúšťa po korektúrach prác ateliér so študentmi, vo dverách podotkne: *Pokračujte.* Vraví takto aj nám, opúšťajúc iné učebne či administratívne priestory. Všetci pokračujeme. Možnosť nerušeného pokračovania je v tvorbe nenahraditeľná a smerodajná.

Prokip je medzi maliarmi na našej katedre taktiež synonymom činu a energického prístupu k tvorbe. Noe sa dozil deväťstopäťdesiat rokov a určite to nebolo iba zdravou stravou a pobytom na čerstvom vzduchu. Svoje povinnosti a cestu k ich zvládnutiu nenazýval stresom. Nemal čas na hru s oslabenou imunitou. A ako vieme, práce mal neúrekom. Je potrebné pokračovať v diele. Nie pre reklamu. Pre záchranu ľudskosti. Tam, kde to ešte je možné.

Skončili sme po polnoci. Môj kolega preskočil kaluž, aby vhuhol do taxíka. Dvakrát sme si stihli kývnuť dlaňou na pozdrav. Nestihol som mu povedať, že sa teším na prvý jún na dátum povoleného rybolovu. Rád by som s týmto zaslúžilým umelcom zašiel na ryby. Do ticha k vode, z ktorej pramení všetko živé. Na počudovanie, i bezstavovce. Bzučia o tom, že sa to meniť nebude, že majú právo na to, čo pulzuje v našich žilách. Konfrontácia názorov na tému, kto bol skôr a kto je viac, taktiež pokračuje. Teším sa na ďalšie zamyslenia s pánom Kolysnikom a úprimne ich prajem taktiež vám.

Jaro Ondo

Divadlo (ži)je...

A: Ahoj!

Z: Ahoj. Ako bolo na AP-čku?

(pozreli na seba, zháčili sa a uvedomili si, že toto tu už raz bolo)

Keďže ľudia, aj steny, aj mačky, aj šálky majú uši, tu je zopár postrehov odpočutých zo 44. ročníka Akademického Prešova. (Postavy sú výplodom fikcie autoriek, akákoľvek podobnosť s realitou je náhodná).

Egon Tomajko: Vy ste tu povinne?

Divák: Páčili sa mi Poliaci, aj keď som im veľa nerozumel. Použitie videoprojekcie a živej kapely však dodali predstaveniu šťavu, veľmi originálne bolo využitie skutočného barového pultu.

V-Vedúca: Videla som iba tých Poliakov, čo u nás hrali. Akože, už sme robili nejaké predstavenia, ale to som ešte nezažila, aby chcel niekto hrať rovno na bare. Ale tak som ich nechala a dobré to bolo, aj dosť ľudí prišlo.

Efeméra: Divadlo je život.

Pamätník: Vyzerá to, že čím viac je podujatie propagované, tým menej ľudí naň chodí. Za mojich čias sa program písal kriedou na dvere divadla a predstavenia boli plné. Teraz bežala reklama v rádiu, v televízii, aj na tých, viete, plazmových obrazovkách, aj na fejsbúku to bolo, plagáty po celom meste, no účasť bola slabšia ako po iné roky.

Študent zápočtár: Na APéčko som sa chcel ísť pozrieť, ale plány mi skomplikoval zápočtový týždeň.

Náhodný okoloidúci: V sobotu som sa pristavil pred DJZ a stihol som časť predstavenia, ktoré sa tam hralo. Bolo to úžasné, nič také som predtým nevidel. Aj keď to bolo bez slov, hudba, výprava a herecké výkony mňa, a ako som si všimol, aj ostatných, veľmi zaujali. A ten záver, keď bol priestor zaplnený veternými mlynmi, to bol veľmi silný moment.

Študentka zápočtárka: Ani zápočtový týždeň mi nezabránil v tom, aby

som sa zúčastnila na niektorých podujatiach, ktoré sa konali v rámci AP. Na túto udalosť sa teším každý rok. Je to možnosť vypočuť si autorské čítania našich spisovateľov. Zaujímavý bol nápad prepojenia AP s akciou Čítajte spolu. Nenechala som si ujsť debatu s Danielom Pastirčákom. Krásne rozprával o tom, prečo mu učarovali práve rozprávkové príbehy a ako pravidelne putoval so svojim deťmi do rozprávky predtým, ako zaspali. Aj debata so Stanislavom Rakúsom a Gabrielou Alexovou bola zaujímavá, spája ich nielen láska k literatúre, ale aj učiteľská profesia. Tradične ma pobavilo tvorivé trio Lavrík - Kerata - Horváth. Iný pohľad priniesol Víťo Staviarský, ktorý porozprával o tom, koľko námahy stojí človeka vydať knihu vo vlastnom náklade.

Lýsistrata: Divadlo je tvorivosť.

Divák 2: Páčili sa mi Mŕtve duše, tuším od SKRAT-u. Bolo to také drsné, také zo života. Parádne využitá projekcia. No a scéna, to nechápem, to sa mi zdalo alebo všetko bolo dajak nakrivo. A to, čo bolo predtým, to čo bolo? Tá divná ženská, čo tam tak pobehovala a vyzliekala sa a obliekala a tak divne spievala... Som to nepochopil.

Kritické oko: Všimlo som si, že aj do Textepílu víťazov minulých ročníkov AP zasiahol zápočtový týždeň a s tým súvisiace povinnosti účastníkov. Hostia sa na kresle vedľa Ego-na Tomajka rýchlo striedali, pretože utekali na svoj ďalší seminár. Nevyočuli si ani čítanie svojich kolegov. Aj keď v škole som ich už párkrát videlo, keď sa predstavujú ako autori, odhaľujú svoj nový rozmer. Škoda, že skutočnosť, že na pôde svojej univerzity sa už viackrát prezentovali, v nich vyvoláva pocit, že nemôžu po-

núknúť nič nové. Ako som si všimlo, aj poloprázdna študovňa môže byť naplnená záujmom a obdivom. Ten však rýchlo vyprchá, ak študent cíti, že svojou otázkou akoby oberal hosťa o čas. (kritické oko žmurklo a čosi sa v ňom zalesklo)

Divák Pavol: Chodievam sa odrea-govať na Improligu, je to spomienka na moje študentské časy. Javisko DAD-u má v týchto neskorých hodinách svojskú atmosféru.

Peter Milčák: Ešte jednu o zvieratkách?

Tieždiváčky: Ale šak prečo by si v divadle nemohla jesť zmrzku, šak si sadneme dozadu, tam nás nebude vidno.

Hamlet: Divadlo je pre všetkých, aj keď nie všetci mu rozumejú.

Otvorená myseľ: Veľmi oceňujem, že sa na AP podarilo priviesť revue Celkom iný Beat, najmä preto, že to bolo ich prvé vystúpenie mimo Bratislavy. Spojenie poézie a hudby bolo pre mňa novou skúsenosťou, rovnako ako myšlienka, že kvalitný rap a poézia majú k sebe veľmi blízko.

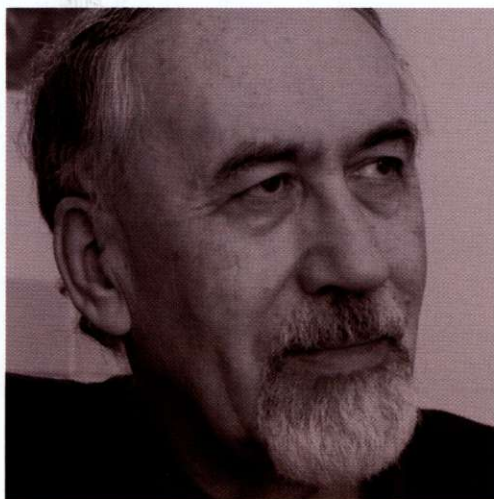
Mamička: Osobne ma zaskočilo, že na štyroch predstavenia, na ktorých som bola, sa fajčilo. Teda herec alebo herečka si zapálili cigaretu. Najhoršie to bolo asi na malej scéne DADu. Zákaz fajčiť v baroch, zákaz fajčiť na doskách, čo znamenajú svet?

Režisér (pri vstupe divákov na predstavenie): Čakáme tu na vás už pol hodiny! To sa mi ešte nikde nestalo! Už sme dávno mali začať! No, rýchlo, choďte si sadnúť!

Latentná banda: Divadlo je pulzujúci organizmus.

Adela Makšimová
Zuzana Fedorková

Dvaja naši kolegovia vo finále súťaže Anasoft litera

Stanislav Rakús pracuje na Katedre literatúry a literárnej vedy Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií Prešovskej univerzity v Prešove. Vydal literárnovedné práce *Próza a skutočnosť* (1982), *Epické postoje* (1988), *Medzi mnohoznačnosťou a presnosťou* (1993), *Poetika prozaického textu* (1995), *Z rozprávání, úvah a rozhovorov* (2003). Je autorom prozaických kníh *Žobráci* (1976), *Pieseň o studničnej vode* (1979), *Temporálne poznámky* (1993), *Nenapísaný román* (2004), *Excentrická univerzita* (2008) a *Telegram* (2009). Pre deti napísal knihu *Mačacia krajina* (1986). V roku 2004 sa stal nositeľom Ceny Dominika Tatarku.

Rakúsova krajina mesta

Ak je pravda, že starí Gréci posudzovali schopnosť človeka filozofovať na základe toho, ako poskladal narúbané drevo, potom dlhodobé organizujúce pôsobenie Stanislava Rakúsa v prostredí slovenskej lexiky predstavuje z tohto pohľadu hodnotu najvyššiu. Jeho texty, či už sa v nich hovorí o mačkách, alebo vysokoškolských profesoroch, nech už sa v nich spomínajú spinky, nechty, zákusky alebo zložité pojmy literárnej a spoločenskej teórie, vždy prejavujú schopnosť vyjadriť sa s nesamozrejým vkusom a zmyslom pre drobné významové nuansy. Text zvyčajne vnímame ako dlhú rovnú cestu, horizontálnu líniu znakov upriamených jedným smerom. Rakúsove prózy však ponúkajú príležitosť uvedomiť si, že rozdielny spôsob, akým jednotliví autori píšú, sa zreteľne manifestuje už v samotnom spôsobe členenia textu, v miere pretržitosti nimi vytvorených syntagiem. Ak by sme vzájomne nadväzujúce vetné konštrukcie v dielach rôznych tvorcov zdvihli a vztýčili ako kolmice nad rovinou, rozdiely by bolo možné vidieť už z diaľky. Niektoré by boli vysoké, iné rozsiahle, no nízke. Tí autori, ktorí si zakladajú na strohých, takmer holých vetách, krátkych replikách, striedajúcich náhlivo jedna druhú, formulujú svoj názor v súlade s vnímaním väčšiny. Iní, ktorí sa ako Rakús púšťajú do zložitejších stavieb, ukladajú slová a vety logicky premyslene, budujú tak už nie periférie rozľahlých literárnych aglomerácií, ale odvážne vertikálne veže textu plné dôvery v ľudskú schopnosť vzpriamiť sa a vzdialiť od vlastnej vždy hladnej prízemnosti. Jeho jasné, celé roky premyslene budované objekty, pochopiteľne, nachádzajú svojich obyvateľov ťažšie ako typická pragmaticky pôsobiaca literárna zástavba. Rakúsova prozaická tvorba je tak napriek obrazom sýtenia sa a telesnosti v nej vlastne nezvyčajne asketická. Zreteľne potvrdzuje skutočnosť, že nielen postavenie katedrály, ale už vytvorenie rozmerného, pritom vnútorne usporiadaného súvetia si od človeka žiada schopnosť chápať zmysel nezvyčajne dôkladného posúdenia vecí, nepodliehať núkajúcemu sa sklamaniu a dôverovať svetu, tomu, že ním stále hýbu idey, a nie spiknutia.

Juraj Briškár

(Kompletný text bol publikovaný v zborníku *Medzi umením a vedou*, vydaného pri príležitosti životného jubilea Stanislava Rakúsa.)

Peter Karpinský pracuje ako vedúci Katedry slovenského jazyka Inštitútu slovakistiky, všeobecnej jazykovedy a masmediálnych štúdií na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove. V roku 1997 debutoval knihou poviedok *Oznamujeme všetkým majiteľom hrobov*, za ktorú získal cenu Rubato a Premiu ceny Ivana Kraska. Z tvorby pre deti mu vyšli knihy rozprávok *Ako sme s Tuktukom tuktukovali* (2001, Cena za najlepšiu rozprávkovú knihu – zima 2001) a *Rozprávky z múzea záhad a tajomstiev* (2007, Cena za najlepšiu rozprávkovú knihu – zima 2007 a Cena Literárneho fondu). Je autorom cyklu rozhlasových večerníčok *Rozprávky z múzea záhad a tajomstiev* (2004) a rozprávkového cyklu *Celestin* (2009).

Nanebonevzatie

Petrovi Karpinskému vychádza druhá kniha pre dospelých *Nanebonevzatie* po dvanástich rokoch od vydania debutu *Oznamujeme všetkým majiteľom hrobov* (1997). Autorovi aj čitateľovi sa však oplatilo tak dlho čakať: *Nanebonevzatie* je vyzretou, koncepčne premyslenou zbierkou próz. V porovnaní s debutom sa v *Nanebonevzatí* prejavuje Karpinského zmysel pre ironiu, respektíve, do tragických situácií prenikajú komické prvky. Nepochybniteľná kultivovanosť druhej knihy Karpinského súvisí s erudíciou autora, ktorá sa prejavuje najmä alúziami na bibliu, mýty i svetovú literatúru. V Karpinského poviedkach sa prelínajú a vzájomne súvisia viaceré plány, realita s irealitou, transformovaný mýtus s príbehom zo súčasnosti, ktoré sú oddelené aj graficky. Rovnako komplikovaná je sémantika najnovších próz autora, pretože Karpinský vie vytvoriť a do konca textu uchovať tajomstvo. V každodennom prostredí paneláka, nemocnice, novínového stánku, mesta i zapadnutého vidieka sa začnú diať čudné veci, lebo Karpinského postavy majú často nadprirodzené schopnosti, respektíve, niektoré javy (ani nášho života) nie je možné pochopiť. *Nanebonevzatie* je pútaťou, nie však oddychovou knihou, pričom otvorené závery poviedok ponecháva Karpinský na čitateľskú konkretizáciu.

Marta Součková

Máme iné prednosti!

Perfektný zvuk nemáme! Perfektný obraz nemáme! Klimatizovanú miestnosť nemáme! Pohodlné sedadlá nemáme! Maximálne ceny nemáme! Máme iné prednosti! – takúto reklamu nájdete, keď si kliknete na internetovú stránku Záhradného kina v Prešove. O tom, ako vznikla idea obnoviť prešovský „amfík“, sme sa zhovárali s jeho riaditeľom PhDr. Radovanom Bačíkom, PhD.

Ako vznikol nápad renovácie prešovského Záhradného kina, tzv. „malého amfiteátra“? Kto za týmto nápadom stojí?

Pán primátor ma po voľbách oslovil s myšlienkou obnovy Záhradného kina (za kinom Scala). Na renováciu „veľkého“ neboli peniaze a v Prešove, hlavne mladým ľuďom, chýbal priestor, kde by si v pokoji mohli pozrieť obľúbený film pod holým nebom plným hviezd. Takto by sa dalo nazvať znovuzrodenie nášho bájneho fénixa. Dodnes neľutujem, že som sa na to dal. Vidieť spokojné tváre mladých návštevníkov, ktorí prídu do kina aj napriek tomu, že si daný film môžu stiahnuť z internetu, ktorí si uvedomujú, že to nerobím pre peniaze a často krútia hlavami, keď im vysvetľujem, koľko úsilia stojí premietnutie jedného filmu, je skvelý pocit. Ten pocit sa nedá slovami opísať. Len človek, ktorý v živote urobil niečo nezištne pre iného, to pochopí.

Na vašej internetovej adrese sú fotografie Záhradného kina pred jeho rekonštrukciou v roku 2007. Na fotografiách medzi spustenými lavicami rastie tráva, z lavíc sa odlupuje pôvodný náter. Ako dlho trvala rekonštrukcia a ako prebiehala?

Rok 2007 bol zázračný. Nielen pre šťastné číslo 7, ale hlavne preto, za aký krátky čas sa podarila renovácia. Ja som si tiež myslel, že sa vymení náter, vytrhá tráva a je to. Ale opak bol pravdou. Bolo potrebné zreparovať komplet objekt.

Fungujete ako záhradné kino. V ktorých mesiacoch môže prípadný záujemca vaše kino navštíviť a aké je vstupné?

Túto sezónu by som chcel otvoriť počas mesiaca máj, dúfam, že sa to podarí a počasie nám bude priať, aj keď sám som zástancom myšlienky, že nie je nad teplý letný dážď. Sezóna u nás trvá individuálne – podľa počasia a hlavne návštevnosti. Na výšku vstupného odpoviem tým, čo som sľúbil už pri prvom otvorení, aj napriek tomu, že je ekonomická kríza. Dokiaľ budem riaditeľom kina ja, garantujem najnižšie možné vstupné, čiže 1 €. Tí ktorí ma poznajú, vedia, že to nerobím kvôli zisku, ale pre mladých ľudí. Aj tak – takéto zážitky sa nedajú oceniť žiadnymi eurami...

Skúste spomenúť, ktoré úspešné projekty ste v tomto priestore realizovali?

Hmm... Sme otvorení každému reálnemu projektu. Spomeniem tie, ktoré mi zostali najviac v pamäti – Bažant kinematograf, hrané divadelné rozprávky, Turban fest, Rozprávky s STV, Rockový festival, túto sezónu sa u nás chystá vystúpiť Lenka Filipová.

Akú programovú ponuku chystáte na leto 2010?

Naša programová ponuka je bohatá najmä na rozprávky a komédie, a to z toho dôvodu, že si pri nich každý oddýchne a na chvíľu zabudne na každodenné starosti. Ale ponúkame aj trháky, ktoré sú zaradené v ponuke kamených kín.

Čo by ste chceli dodať na záver?

Všetkým čitateľom prajem hlavne veľa zdravia, návštevníkom krásne alebo plné hviezd, vám veľa čitateľov a seba len jedno – úsmev na tvárach našich divákov.

Zhovárala sa Martina Ivanová.

„Najlepšia osobná webová stránka zamestnancov Prešovskej univerzity v Prešove“.

Informácie o súťaži:

Do súťaže sa môže zapojiť každý zamestnanec Prešovskej univerzity v Prešove (ďalej v texte len „univerzita“). Zaujímavci, ktorí sa chcú do súťaže zapojiť, vyplnia formulár prihlášky v elektronickej podobe, ktorý sa nachádza na hlavnej stránke webu www.unipo.sk, sekcia Aktuality.

V prípade umiestnenia sa na prvých troch miestach autori osobných webových stránok súhlasia so zverejnením mena a priezviska v rámci podkladov týkajúcich sa vyhlásenej súťaže.

Usporiadateľ: Prešovská univerzita v Prešove

Odborný garant súťaže: Frič Luboš (referát správy lokálnych sietí PU)

Účastníci: Zamestnanci univerzity

Téma: Najlepšia osobná webová stránka zamestnancov univerzity

Začiatok súťaže: 1. 04. 2010

Termín uzávierky: 30. 06. 2010

Odmena: 1. miesto: 300 €; 2. miesto: 200 €; 3. miesto: 100 €

Vyhlasenie výsledkov: Na slávnostnom podujatí: Otvorenie akademického roka 2010/2011

Porota: Návrhy bude hodnotiť odborná porota, ktorú vymenuje rektor PU.

Pravidlá súťaže:

1. Súťažná osobná webová stránka zamestnanca univerzity musí byť v čase konania súťaže umiestnená a prezentovaná v rámci webových stránok univerzity (doména unipo.sk, alebo jej subdomény), alebo môže byť prezentovaná aj na inej doméne za podmienky, že odkaz na ňu je umiestnený na webových stránkach univerzity.
2. Súťažná osobná webová stránka zamestnanca univerzity musí byť zamestnancom využívaná len na prezentáciu a propagáciu informácií a aktivít, ktoré súvisia s profesionálnou činnosťou zamestnanca na PU a poslanie PU.
3. Súťažná osobná webová stránka zamestnanca univerzity musí mať vo svojom grafickom vyobrazení jasne deklarovanú príslušnosť zamestnanca k Prešovskej univerzite v Prešove.
Povinné prvky vyobrazené na osobnej webovej stránke zamestnanca: logo univerzity, názov univerzity – Prešovská univerzita v Prešove.
Nepovinným prvkom vyobrazeným na osobnej webovej stránke zamestnanca je slogan univerzity: Prešovská univerzita v Prešove – viac ako vzdelanie ...,
University of Prešov – more than education ...
4. Súťažiaci v prihláške uvedú kompletnú URL adresu webovej stránky prihlásenej do súťaže. Napríklad: <http://webuniverzita.fhfv.unipo.sk/>
5. Autori webových stránok zapojených do súťaže musia dodržiavať autorský zákon.
6. Obsah stránok nesmie obsahovať žiadene žiaduci materiál a to v akejkoľvek úprave (protizákonný, škodlivý, násilný, vulgárny, obscénny, hanlivý).
7. Webová stránka musí byť optimalizovaná minimálne pre prehliadač Internet Explorer 7, alebo Mozilla Firefox 3.X.

Hodnotiace kritériá

1. originalnosť grafického návrhu,
 2. precízne spracované prístupné údaje a prehľadne umiestnené informácie,
 3. validita a čistota kódu,
 4. optimalizácia kódu pre zobrazenie webovej stránky v bežne používaných prehliadačoch,
 5. optimalizácia kódu pre zobrazenie webovej stránky na mobilných zariadeniach.
- Pozn.** Osobná webová stránka s možnosťou voľby iného cudzieho jazyka získa vyššie hodnotenie poroty.

Želám vám veľa kreatívnych nápadov pri tvorbe a precizovaní osobných webových stránok.

S úctou

prof. RNDr. René Matlovič, PhD.
rektor

Prešovská univerzita v Prešove v rámci projektu NIL

„Profesijná etika ako súčasť odbornej spôsobilosti pomáhajúcich profesií“

organizuje v dňoch

22. 11. 2010 – 23. 11. 2010
medzinárodnú vedeckú konferenciu.

Témy panelovej diskusie, posterových prezentácií a pracovných skupín:

Analýza statusu sociálnych profesií v súčasnej spoločnosti

Nové etické dilemy pomáhajúcich profesií

Príprava Joint Degree v oblasti profesijnej etiky

Spoločný medzinárodný výskum v profesijnej etike

Viac informácií a online registráciu nájdete na webovskej stránke projektu:

<http://www.unipo.sk/professionalethics/>

Projekt „Profesijná etika ako súčasť odbornej spôsobilosti pomáhajúcich profesií“ je spolufinancovaný grantom z Islandu, Lichtenštajnska a Nórska prostredníctvom Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu. Tento projekt je tiež spolufinancovaný štátnym rozpočtom Slovenskej republiky.

